

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามระบบราชการของข้าราชการครูไทยพุทธและมุสลิมในจังหวัดสตูล นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาค้นคว้าปัญหาและอุปสรรค ข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้กระทบกระเทือนต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการครูไทยพุทธและมุสลิม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยสนาม (field research)

MP Mly SS 2526/1983, ทรงพล สวาสดีธรรม, สังคมประเพณีการเมืองของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษากรณีนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา และยะลา วิทยานิพนธ์เสนอต่อคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต 171 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงการศึกษาเรื่อง "สังคมประเพณีการเมืองของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลาและยะลา" นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลาและยะลา ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา ยะลา ปัตตานี สตูล และนราธิวาส มีความสนใจทางการเมือง ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองอยู่ในระดับใด

MP Mly SS 2527/1984, Panomporn Anurugsa, *Political Integration Policy in Thailand : the case of the Malay Muslim Minority*, Ph.D dissertation, U. of Texas at Austin, 516 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงชาวมุสลิมในภาคใต้ของประเทศไทย ประวัติการแผ่ขยายอำนาจของสยามเข้าไปในดินแดนที่มีชาวมุสลิมมาก ความพยายามในนโยบายประสมกลมกลืน ค.ศ.1932-1959 การสร้างความพัฒนาทางสังคมและความประสมกลมกลืนกันใน ค.ศ.1960-1979 การพัฒนาทางการเมืองและสังคม ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน นโยบายได้รื้อฟื้น เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

MP Mly SS 2527/1984, สุรินทร์ พิศสุวรรณ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์, *สี่จังหวัดภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* 176 หน้า หนังสือการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิฟอร์ด มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ และมูลนิธิเอเชีย

หนังสือการวิจัยเล่มนี้กล่าวถึง คำนำ บรรณาธิการ, คำชี้แจงโครงการศึกษาวิจัย, เงื่อนไขทางการเมืองที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้, อิสลามกับความรุนแรง : การศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์รุนแรงในสี่จังหวัดภาคใต้ ประเทศไทย พ.ศ. 2519 - พ.ศ. 2524

MP Mly SS 2528/1985, Gowing, Peter G., "Moros and Khaek : The Position of Muslim Minorities in the Philippines and Thailand" ในหนังสือชื่อ *Readings on Islam in Southeast Asia* ซึ่งมี Ahmad Ibrahim, Sharon Siddique, Yasmin Hussain (compilers), Institute of Southeast Asian Studies, 407 หน้า เขียนเป็นภาษาอังกฤษ บทความนี้อยู่ในหน้า 180-192

MP Mly SS 2530/1987, นิคม สุวรรณรุ่งเรือง, ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรเนียว เย็บเล่ม, 342 หน้า เขียนเป็นภาษาไทย

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี 2 ชุมชน คือ ชุมชนที่กำลังพัฒนาและที่พัฒนาแล้ว พบว่าในทั้งสองชุมชนไม่มีความแตกต่างกันเท่าไรในเรื่องชนชั้นผู้นำ กล่าวคือชนชั้นผู้นำมีคุณสมบัติคือ เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการ ดำรงตำแหน่งทางสังคมมาก เคยดำรงตำแหน่งมาก่อน มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมานาน มีรายได้สูง มีการศึกษาสายศาสนาสูง เคยผ่านการอบรมมากมาย ติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก ฯลฯ เป็นต้น

MP Mly SS 2531/1988, นิคม สุวรรณรุ่งเรือง, “ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 341 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาว่า ใครหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นชนชั้นนำที่มีอำนาจในการปกครองชุมชน แล้วชนชั้นนำนั้นมีคุณสมบัติพิเศษอะไรที่ส่งเสริมให้ได้รับยอมรับเป็นชนชั้นนำ กลุ่มชนชั้นนำด้วยกันมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งกันและกันอย่างไรและการศึกษาเชิงศึกษาเปรียบเทียบว่า ลักษณะชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนชาวไทยมุสลิมที่พัฒนาแล้วกับชุมชนชาวไทยมุสลิมที่กำลังพัฒนาแตกต่างกันอย่างไร โดยศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการแบบผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตศึกษาในชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี 2 ชุมชน คือ ชุมชนดาโต๊ะ (ชุมชนชาวไทยมุสลิมที่กำลังพัฒนา) ชุมชนกรือเซะ (ชุมชนชาวไทยมุสลิมที่พัฒนาแล้ว)

MP Mly SS 2532/1989, สันติ บุญภิรมย์, “บทบาทที่ปฏิบัติอยู่และคาดหวังของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในจังหวัดปัตตานี” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 228 หน้า

MP Mly SS 2533/1990, ทรงวุฒิ อังคะนาวัน (ร.ต.อ.), ขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจในจังหวัดภาคใต้ วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน 126 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง ระดับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจในจังหวัดภาคใต้ 6 ด้านคือ ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงของงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ด้านความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน ด้านการได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ และด้านความเชื่อมั่นและนับถือผู้บังคับบัญชา และศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจในจังหวัดภาคใต้ทั้ง 6 ด้าน โดยจำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และระดับชั้นสถานีตำรวจ

MP Mly SS 2533/1990, อาคม ใจแก้ว, “การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ" วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 371 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นเฉพาะในส่วนของนโยบายส่งเสริมการศึกษาให้กับชาวไทยมุสลิม ระเบียบวิธีการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชาวไทยมุสลิมและข้าราชการที่รับผิดชอบในโครงการส่งเสริมการศึกษาสายสามัญและโครงการส่งเสริมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามจังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา และสงขลา

MP Mly SS 2534/1991, รศ.ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาล, ความสัมพันธ์และทัศนคติของเด็กไทยมุสลิมต่อผู้ใหญ่ หนุ่มสาวและสูงอายุ (ญาติ-ไม่ใช่ญาติ), รายงานการวิจัยโรเนียว, เย็บเล่ม, ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ 2534, 97 หน้า

ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างเครือญาติของไทยมุสลิมกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะชาวมุสลิมในภาคใต้ กับทั้งได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ และการเกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นของชาวไทยมุสลิมโดยส่วนรวม ประเด็นที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัยนี้คือการผสมกลมกลืนกันของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในประเทศไทย ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไทยสามารถรักษาเอกราชได้นาน

MP Mly SS 2536/1993, พิเชษฐ์ ทองศรีนุ่น, "ไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ : ศึกษากรณีชาวไทยมุสลิมในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 261 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความมั่นคง และค้นหาแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยใช้แนวคิดเรื่องความมั่นคงและทฤษฎีโครงสร้าง รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

MP Mly SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, คณะทำงานด้านสังคม, รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาจังหวัดภาคใต้ตอนล่างห้าจังหวัดด้านสังคม ในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาและศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาจังหวัดภาคใต้ตอนล่างห้าจังหวัด (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ให้เป็นแหล่งที่มีความก้าวหน้า อันเป็นความหวังใหม่ของชนในชาติ, ไม่บอกเลขหน้า ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม

รายงานฉบับนี้กล่าวถึง รายชื่อคณะทำงานด้านสังคมในคณะกรรมการ, รายชื่อที่ปรึกษา

คณะทำงานด้านสังคม, แนวความคิดเชิงทฤษฎีทางสังคม, สภาพสังคมของจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง
ห้าจังหวัด, ผลการศึกษาทางด้านสังคม, สภาพปัญหาที่สำคัญทางด้านสังคม, แนวทางการแก้ไข
ปัญหาด้านสังคม, ภาคผนวก

MP Sem ANGN 2520/1977, Keyes, Charles F., *The Golden kninsula Culture and adaptation in Mainland Southeast Asia*, Macmillan Publishing Co.,Inc. 370 หน้า เขียนเป็นภาษาอังกฤษ
หนังสือเล่มนี้ในบทที่หนึ่งได้เขียนบรรยายลักษณะวัฒนธรรมดั้งเดิมในสมัยก่อนประวัติศาสตร์
ศาสตร์และตอนแรกเริ่มประวัติศาสตร์ โดยยกตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์เซม้งในคาบสมุทรมลายู กลุ่ม
ชาติพันธุ์จีนในประเทศพม่าตอนเหนือ และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศพม่าและประเทศไทย

MP Sem ET 2467/1924, Graham, W.A., *Siam*, มี 2 vols., London, 385 หน้า มี Part II ใน
Vol. I หน้า 102-176

หนังสือนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งการแบ่งกลุ่มและการเรียกชื่อกลุ่ม
ในหนังสือนี้ไม่มีความเป็นปัจจุบัน เช่นเรียกว่ากลุ่ม Mon-Annam ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่า กลุ่ม
ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก หรือกลุ่มมอญ-เขมร การจัดให้ชาวน้ำ และมาเลย์ไว้ในกลุ่ม Mon-
Annam ก็ผิดพลาด เพราะชาวน้ำและมาเลย์ในปัจจุบันจัดเข้าตระกูลภาษาออสโตรเนเซียน นอก
จากนี้ยังจัดมั่วและเ้าไว้ในกลุ่มทิเบต-พม่า ซึ่งปัจจุบันนี้แยกมั่ว-เ้าออกมาต่างหาก อย่างไรก็ตาม
หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่นการกล่าวถึงการสำรวจทำสัมมะโนประชากรครั้งแรก
ในประเทศไทย ใน ค.ศ. 1909 การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เซม้งในประเทศไทยที่ใน ค.ศ. 1924 ยังมี
อยู่มากถึงประมาณ 6,000 คน ที่ไชยา สงขลา และปัตตานี การกล่าวถึงประเพณีต่างๆ ที่น่าสนใจ
ของชาวน้ำ ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อุรัก-ละโว้ย การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์
ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ประมาณไว้ถึง 1,000,000 คน บางครั้งหนังสือเล่มนี้ให้ชื่อเก่าของกลุ่มชาติพันธุ์
ซึ่งเป็นชื่อที่ไม่ใครพบในที่อื่น เช่นให้ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ที่จังหวัด
น่านว่าเป็นพวก กะเจ้ (Kaché) ขมุ (Kamuk) ขะเม็ต (Kamet) ละเม็ต (Lamet) ข่าบิต (Ka Bit)
ข่าฮอก (Ka Hok) และปัย (Pai) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์กะเจ้ และข่าบิตนี้ปัจจุบันเราไม่พบแล้ว
หนังสือนี้มีภาพประกอบมาก เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

MP Sem ET 2500/1957, ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, *Thailand Past and Present*, published by the
Publicity Committee Ninth Pacific Science Congress, Bangkok, B.E. 2500, 193 หน้า
เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

หนังสือนี้แบ่งแหล่งที่มาของความรู้ที่ได้มาจากหน่วยราชการไทยหน่วยต่างๆ แบ่งเป็น 22
บท ในบทที่สี่ (หน้า 19-30) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ในประเทศไทยมีกล่าวถึงกลุ่มเนกรี
โต อันได้แก่พวกเซม้ง และกล่าวว่าพวกเซม้งที่อยู่ในพรมแดนไทย เรียกว่าตองกา (Tonga) หรือมอ
ส (Mos) กล่าวถึงพวกเซม้งในประเทศไทยว่าอยู่ตามภูเขาในจังหวัดปัตตานี และนครศรีธรรมราช

กล่าวว่าพวกนี้ไม่ตั้งบ้านเรือน มีความเป็นอยู่แบบเร่ร่อน มีอาวุธประจำกายคือ ลูกดอกอาบยาพิษ หนังสือนี้ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มมาเลย์ และกลุ่มชาวน้ำ ได้พูดถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาที่ยังไม่จัดเข้าตระกูลภาษาอะไร เช่น แม้ว เย้า กะเหรี่ยง ช่าถิ่น และผีตองเหลือง ข้อมูลในหนังสือนี้ค่อนข้างเก่า ปัจจุบันนี้เราทราบแล้วว่าภาษาช่าถิ่น เป็นภาษาเดียวกับภาษาลัวะเป็นอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมร และภาษาผีตองเหลือง นั่นคือ ภาษามราปรี ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมรอีกเช่นกัน ไม่มีบรรณานุกรม

MP Sve ANGN 2449/1906, Skeat, Walter William and Charles Otto Blagden, Pagan Races of the Malay Peninsula, London, Macmillan and Co.Ltd., in two volumes, volume one 724 pages, volume two 855 pages มีภาพประกอบ

หนังสือนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในคาบสมุทรมลายูอย่างละเอียด นับเป็นความพยายามแรกๆ ที่จะกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เล็กๆ ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในเวลานั้น (ค.ศ. 1906) อย่างเป็นระบบ มีบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีในประเทศไทยด้วย เช่น ชาโก-เซม้ง

MP Sve ANGN 2478/1935, Kennedy, Raymond, The Ethnology of the Greater Sunda Islands Ph.D. Dissertation, Yale University

MP Sve ED 2530/1987, Department of Non-Formal Deducation Ministry of Education. Thailand's Experiences in the Promotion of Literacy.

MP Sve ET 2535/1992, อมรา พงศาพิชญ์. "กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์". เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 50-61

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์หลักหรือชนกลุ่มใหญ่และกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย หรือชนกลุ่มน้อยในเอเชียอาคเนย์ โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ผู้เขียนนำเสนอวิธีการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ออกเป็นชนกลุ่มดั้งเดิม ได้แก่ กลุ่มเร่ร่อน กลุ่มตั้งถิ่นฐานกึ่งถาวร กลุ่มรัฐประเทศ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาพร้อมๆ กัน หรือหลังการแพร่กระจายของวัฒนธรรมหลัก เช่น คนจีน และคนอินเดีย บทความนี้ได้กล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ของเอเชียอาคเนย์และการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมแบ่งเป็นกลุ่มเร่ร่อน ได้แก่ ผีตองเหลือง (ในไทยและลาว) ชามัง ชาโก (ในไทยและมาเลเซีย) และกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานกึ่งถาวร ได้แก่ กลุ่มชาวเขาบนแผ่นดินใหญ่ เช่น คะถິน (ในพม่า) ฉาน กะเหรี่ยง กาโร ชิน นากะ ฯ ในประเทศไทยมีกลุ่มย่อย แม้ว เย้า ซึ่งเป็นกลุ่มจีน และลีซอ มูเซอร์ อีเก้อ เป็นกลุ่มทิเบต กลุ่มชาโนลาวไทย เวียดนาม และกลุ่มไทดำ ไทแดง ไทขาว ฯ ส่วนกลุ่มชาวเขาบนเกาะอยู่ในเขตมาเลเซียและอินโดนีเซีย เช่น อีนาน ดายัต ดุซุน ฯ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์รัฐประเทศ ได้แก่ อาณาจักรฟูนาน จาม เจนละ สุโขทัย ทวารวดี ศรีวิชัย ฯ สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาอยู่ในเอเชียอาคเนย์ หลังการแพร่กระจายของวัฒนธรรมหลัก ได้

แก่ กลุ่มชาวจีน อินเดีย เป็นต้น

MP Sve HL 2540/1997, สมบูรณ์ เกียรตินันท์ และกัมมัล กุมารปาวา. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาสุขภาพอนามัยของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย

รายงานผลการวิจัยฉบับนี้ศึกษาปัญหาสุขภาพของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการให้บริการและการส่งเสริมสุขภาพ เช่น ปัญหาสุขภาพอนามัยและโรคที่เกิดจากการอพยพโยกย้าย โรคที่เกิดจากความสูงของที่อยู่อาศัย โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเชื่อ โรคที่เกิดจากสภาวะสิ่งแวดล้อม ปัญหาโภชนาการ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาสุขภาพจิต สุขภาพฟัน ปัญหาอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว การให้บริการ และการส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยได้พบว่าการศึกษาและการดำเนินงานที่ผ่านมามีลักษณะต่างคนต่างทำ บางงานขาดความต่อเนื่องยากแก่การติดตามประเมินผล การรวบรวมงานไม่แยกชาวเขาแต่ละเผ่าและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ไว้ชัดเจน และไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งหมด ข้อมูลไม่ค่อยครบถ้วน การสำรวจปัญหาทำได้มาจากการใช้แบบสอบถามเร่งด่วน มีใช้การเจ็บป่วยจริงที่ตรวจได้ มีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาติดตามโดยใกล้ชิด และศึกษาดำเนินการแบบองค์รวมเพราะมีปัญหาทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม ปัจจัยแวดล้อม และอื่นๆ มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

MP Sve LC 2506/1963, United States Information Agency Research and Reference Service, Communication Fact Book Thailand, โรเนียว, เย็บเล่ม, 48 หน้า เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

กล่าวถึงการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ในสังคมไทย กล่าวถึงหนังสือพิมพ์ วารสาร ห้องสมุดวิทยุ และโทรทัศน์ กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยที่สำคัญคือ กลุ่มจีน, กลุ่มมาเลย์ กลุ่มญวน และกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าต่างๆ

MP Sve SS 2541/1998, พรชัย ด้านวิวัฒน์. รายงานการวิจัยเรื่อง สิทธิของชนกลุ่มน้อยในกฎหมายระหว่างประเทศ. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

รายงานการวิจัยนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยในแง่ความหมายของชนกลุ่มน้อย กำหนดโดยศาลประจายติธรรมระหว่างประเทศว่าเป็นพลเมืองที่มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับชนกลุ่มใหญ่ แต่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ในภาพรวมชนกลุ่มน้อยอาจแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ (ลักษณะทางกายภาพและบรรพบุรุษ) เผ่าพันธุ์ (ethnicity) คือมีวิถีการดำเนินชีวิตร่วมกัน ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี อุดมการณ์ทางการเมือง ได้กล่าวถึงสิทธิทั่วไปที่ชนกลุ่มน้อยจะพึงได้รับตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น สิทธิที่จะดำรงตนอยู่ (right to existence) สิทธิที่จะดำรงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มชน (right to identity) สิทธิที่จะไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติ (right not to be discriminated against) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัญหากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

กับชน กลุ่มน้อยในประเทศไทย เช่น การให้สัญชาติไทย ความหมายที่ชัดเจนของคำว่า “ชนกลุ่มน้อย” สิทธิในการที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การนับถือศาสนา สิทธิที่จะถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการรับประกันกรณีตามที่ปรากฏในอนุสัญญาต่างๆ และบทบาทของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อย ซึ่งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ พึงมี เช่น จิตสำนึกความตั้งใจจริงในการแก้ไข วิสัยทัศน์ในการวางแผนการแก้ไขที่เป็นระบบ และการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างส่วนราชการต่างๆ และที่สำคัญที่ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจ ต่อปัญหานี้และร่วมมือกันแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และความสามัคคีภายในประเทศ

MP Sve SS 2541/1998, พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุทร. รายงานการวิจัยเรื่องสถานภาพของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

รายงานการวิจัยฉบับนี้ศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของชนกลุ่มน้อย :การปฏิบัติของรัฐและความด้อยสิทธิ ข้อเท็จจริงที่กฎหมายของรัฐสมัยใหม่ใช้ในการจำแนกสถานภาพบุคคล การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ “ชนกลุ่มน้อย” ในประเทศไทย การจำแนกประเภทของ “ชนกลุ่มน้อย” ตามทะเบียนของทางราชการไทย การกำหนดสถานภาพในทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยโดยสัญชาติ ความเป็นไปได้ทางกฎหมายที่ชนกลุ่มน้อยจะได้สัญชาติไทย อุปสรรคที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยไม่มีสัญชาติไทย ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเจ้าของดินแดนและชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีสัญชาติไทย การกำหนดสถานภาพในทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยโดยภูมิลำเนา สิทธิของชนกลุ่มน้อยที่จะอยู่ในประเทศไทยในลักษณะถาวร เงื่อนไขในการล่าชนกลุ่มน้อยออกจากประเทศไทย นโยบายในการผสมกลมกลืน เป็นต้น

MP Urk ANG 2525/1982, เจริญ จรัส, “อุรัก ลาไว้ วิญญาณอิสระแห่งท้องทะเล” อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 22 ฉบับที่ 8

MP Urk ANG 2539/1996, วิชาติ ไกรเทพ, “เรื่องจากหมู่บ้าน งานลอยเรือชาวเล (ก่อนจะถูกลอยแพ) เกาะสิเหร่ ภูเก็ต” ในวารสารแลใต้, 33, ธันวาคม 2539 หน้า 3-6

บทความนี้กล่าวถึงชาวเลที่เกาะสิเหร่ที่เรียกตนเองว่าอุรักลาไว้ กล่าวถึงภาษา การลอยเรือ ปลาจึก วรทองแฉ้ง และการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นเพราะผลกระทบจากโครงการทำเรื่อน้ำลึก

MP Urk ANTR 2467/1924, Graham, W.A., Siam, มี 2 vols., London, 385 หน้า มี Part II ใน Vol. I หน้า 102-176

หนังสือนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งการแบ่งกลุ่มและการเรียกชื่อกลุ่ม ในหนังสือนี้ไม่มีความเป็นปัจจุบัน เช่นเรียกว่ากลุ่ม Mon-Annam ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่า กลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก หรือกลุ่มมอญ-เขมร การจัดให้ชาวน้ำ และมาเลย์ไว้ในกลุ่ม Mon-Annam ก็ผิดพลาด เพราะชาวน้ำและมาเลย์ในปัจจุบันจัดเข้าตระกูลภาษาออสโตรเนเซียน นอก

จากนี้ยังจัดแม่และเข้าไว้ในกลุ่มทิเบต-พม่า ซึ่งปัจจุบันนี้แยกแม่-เข้าออกมาต่างหาก อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่นการกล่าวถึงการสำรวจทำสัมมะโนประชากรครั้งแรกในประเทศไทย ใน ค.ศ. 1909 การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เขม้งในประเทศไทยที่ใน ค.ศ. 1924 ยังมีอยู่มาถึงประมาณ 6,000 คน ที่ไชยา สงขลา และปัตตานี การกล่าวถึงประเพณีต่างๆ ที่น่าสนใจของชาว น้ำ ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อุรัก-ละไว้ย การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ประมาณไว้ถึง 1,000,000 คน บางครั้งหนังสือเล่มนี้ให้ชื่อเก่าของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นชื่อที่ไม่ใครพบในที่อื่น เช่นให้ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ที่จังหวัดน่านว่าเป็นพวก กะเฉ่ (Kaché) ขมุ (Kamuk) ขะเม็ต (Kamet) ละเม็ต (Lamet) ข่าบิต (Ka Bit) ข่าฮอก (Ka Hok) และปัย (Pai) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์กะเฉ่ และข่าบิตนี้ปัจจุบันเราไม่พบแล้ว หนังสือนี้มีภาพประกอบมาก เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

MP Urk LC 2522/1979, Amon Saengmani, *Phonology of the Urak Lawoi¹ Language : Adang Island*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์) เสนอต่อศูนย์ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ (ต่อมาเป็นสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท) และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 155 หน้า, มีภาคผนวก, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาระบบเสียงภาษาอุรักละไว้ยที่เกาะอาดัง จังหวัดสตูล พรรณนาทำนองเสียง ระบบคำ พยางค์ หน่วยเสียง มีคำ 100 คำตามบัญญัติคำของ Swadesh เปรียบเทียบระหว่างภาษาอุรักละไว้ย และภาษามลายูมาตรฐานแปลเป็นภาษาอังกฤษ มีภาคผนวกคำภาษาอุรักละไว้ยแปลเป็นภาษาอังกฤษ ประมาณ 1,500 คำ

MP Urk LC 2528/1985, Hogan, David W., *Basic Structures of the Urak Lawoi¹ Language and Their Functions*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เสนอต่อ The Pacific College of Graduate Studies and the William Carey International University, 146 หน้า, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้พรรณนาระบบเสียง ระบบคำ และระบบไวยากรณ์ภาษาอุรักละไว้ยจนถึงระดับวลี ใช้ข้อมูลภาษาอุรักละไว้ยที่ตำบลเกาะลิหะห์ จังหวัดภูเก็ตเป็นข้อมูลจากข้อความ (texts) ภาษาอุรักละไว้ย จำนวน 46 เรื่อง

MP Urk LC 2529/1986, Amon Thavisak, "Urak Lawoi¹ Vowel Formant Frequencies", วารสารภาษาและวัฒนธรรม, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 หน้า 117-121

บทความนี้ศึกษาภาษาอุรัก ละไว้ย สำเนียงเกาะลิหะห์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ศึกษาหน่วยเสียงสระด้วยเครื่องมือ Sound Spectrograms

ST (Sino-Tibetan)

ST Ak1 ANBL 2533/1990, Kammerer, Cornelia Ann. "Customs and Christian Conversion among Akha Highlanders of Burma and Thailand," *American Ethnologist* 17(2), May 1990. P.277-291

บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนาของชาวอาข่า จากความเชื่อดั้งเดิม ในเรื่องผี ไปเป็นความเชื่อในพระเจ้า ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าหากเปรียบเทียบกับชาวกะเหรี่ยงและลาหู่(มูเซอ) ชาวอาข่าเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดและโลกทัศน์ของชาวอาข่าที่เชื่อว่าการปฏิบัติตาม "อาข่าล่า" (ประเพณีอาข่า) แสดงถึง "ความเป็นอาข่า" หรือ "เอกลักษณ์" ของชนชาติอาข่านั่นเอง ปัจจุบัน "อาข่าล่า" ถูกเลยมามากกว่าแต่ก่อน ประเพณีไม่ได้สืบทอด ผู้คนจึงหันไปนับถือศาสนาคริสต์มากขึ้น และที่ไม่นิยมนับถือศาสนาพุทธ ก็คงเป็นเพราะไม่ต้องการเดินตามผู้มีอำนาจจากพื้นราบ (คือคนไทย) นั่นเอง อย่างไรก็ตาม การเป็นคริสต์ของชาวอาข่าก็ไม่ได้เป็นแบบเต็มรูปแบบ เพราะในความเป็นจริงแล้ว ชาวอาข่ายังคงปฏิบัติตามความเชื่อเดิมของตนอยู่บ้างไม่มากก็น้อย

ST Ak1 ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Akha" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven : Human Relations Area Files Press pp.33-38

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องอาข่า(Akha) หรืออีเก้อ ผู้เขียนให้ความรู้เช่นเดียวกับ กลุ่มชาติพันธุ์อื่นคืออธิบายลักษณะทางชาติพันธุ์ การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ระบบเครือญาติ โครงสร้างทางสังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ คำอธิบายนี้สั้น กระชับรัด และตอนท้ายของเรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ

ST Ak1 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). *Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand*. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนย้อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดีย และ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านกาวทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้งหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Ak1 ANGN 2517/1974, เตือนใจ ดีเทศน์ (บุญชู ณ อยุธยา). คู่มือการทำงานกับชาวเขาเผ่าอาก้า
ลำปาง : โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขากรมการศึกษานอกโรงเรียน
หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวอาก้า(อาข่า) : ภาษา การแต่งกาย ลักษณะที่อยู่อาศัย โครงสร้างทางสังคม การปกครอง ความเชื่อ การทำมาหากิน จารีตประเพณี ฯลฯ โดยให้ความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวกับวิธีการติดต่อสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ และทำงานกับ ชาวอาข่า

ST Ak1 ANGN 2531/1988, Nicholl, Charles. Borderlines. A Journey in Thailand and Burma
Bangkok : Asia Books 238 pages
หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนกล่าวถึงชาวเขาที่พบในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงราย บรรยายถึงชาวอาข่าที่หมู่บ้านป่าคา และกล่าวถึงชาวล่าหู่(มูเซอ)

ST Ak1 ANGN 2539/1996, Goodman, Jim. Meet the Akhas Bangkok:White Lotus 138 pages
หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่แนะนำกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า(อาก้า) โดยผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตโดยทั่วไปของชาวอาข่า ได้แก่ลักษณะของหมู่บ้าน และที่อยู่อาศัย ประวัติความเป็นมาและเส้นทางอพยพ การทำมาหากินและกิจกรรมที่ทำใน รอบปี วิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายคือ วัยเด็ก-วัยรุ่น-หนุ่มสาว-วัยครองเรือน การเจ็บป่วย การเข้าสู่วัยชรา และความตาย กับทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับจารีต ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ บรรยายเรื่องศิลปะเครื่องแต่งกาย การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาอาข่าด้วย

ST Ak1 ED 2536/1993, วันทนี จันทรเอี่ยม. 'กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดของชาวอาข่า' วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 115 หน้า
วิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด ของชาวอาข่า เริ่มต้นตั้งแต่การที่ชุมชนมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการรู้จักยาเสพติด คือชุมชนเป็นแหล่งผลิตและค้ายาเสพติด โดยมีผู้นำชุมชนมีส่วนเข้าไปพัวพันในขบวนการ ยาเสพติด และเป็นตัวชักจูงเครือญาติและกลุ่มเพื่อนสนิทเข้ามาร่วมกระบวนการ ในเรื่องแหล่ง ของการเรียนรู้ทางสังคมของชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ มีการเรียนรู้โดยการบอกต่อ และบอกให้กระทำ เพราะไม่มีตัวหนังสือเป็นของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ในการใช้ยาเสพติดโดยวิธีการบอกต่อหรือบอกให้กระทำจึงเป็นเรื่องอันตราย ประกอบ กับระบบการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการก็ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากผู้นำ ชุมชนเองก็มีผลประโยชน์จากขบวนการยาเสพติด ดังนั้นการเรียนรู้ทางสังคมในเรื่อง การใช้ยาเสพติดจึงคงมีอยู่

ST Ak1 ED 2538/1995, Shibuya, Mugumi. Introduction of Formal Education towards the Hill Tribe in Thailand : The Case Study of the Akha. paper submitted to the National Research Council, Bangkok Thailand. 14 pages

รายงานการวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยให้แก่ชาวเขา มีผลให้สังคมและวัฒนธรรมของชาวเขาเปลี่ยนไป ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหมู่บ้านชาวอาข่า โดยให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชาวอาข่า กล่าวว่าชาวอาข่ายึดมั่น ในประเพณีของตนมาก เห็นว่าการสืบทอดประเพณีและจารีตแบบอาข่าเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น โรงเรียนไทยซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและวิถีคิด/โลกทัศน์แบบไทย จึงก่อให้เกิดปัญหาและขัดแย้งกับวัฒนธรรมอาข่า อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับ การดำรงชีวิตในประเทศไทย และประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ก็มีเด็กอาข่าไม่น้อยที่เข้าเรียน ในโรงเรียนไทย ผู้วิจัยคิดว่า ภาษาและวัฒนธรรมอาข่าควรได้รับความสนใจ ศึกษาและสืบทอดต่อไป การที่รัฐบาลไทยนำภาษาและวัฒนธรรมไทยมากลืนกลบวัฒนธรรมอาข่า เป็นสิ่งที่ควรแก้ไขและทบทวน

ST Ak1 ET 2534/1991, Como, Jennifer Siriwan. Of pride and prejudice : adapting ethnic identity among the Akha of northern Thailand. M.A. thesis. Connecticut : Wesleyan University 225 pages

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมชาวอาข่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะสำคัญที่บ่งบอกความเป็นอาข่า เช่น ความคิดจิตใจ โลกทัศน์ โครงสร้างทางสังคม ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกที่คนภายนอกมีต่อชาวอาข่า และผู้วิจัยได้สรุป ให้เห็นว่าชาวอาข่ามีความรักและภูมิใจในวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีต และประเพณีของตน ความพยายามของรัฐบาลไทยที่พยายามจะให้ชาว อาข่าเป็นคนไทย ไม่น่าจะให้ผลดีอะไรต่อ ชาวอาข่าและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เพียงแค่ความเป็นพลเมืองที่ดีก็ควรจะเป็นดีและเหมาะสมแล้ว

ST Ak1 HL 2536/1993, วันทนี จันทรเอี่ยม. "กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการ ใช้ยาเสพติดของชาวอาข่า" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาจากระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 115 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการ ใช้ยาเสพติด ของชาวอาข่า เริ่มต้นตั้งแต่การที่ชุมชนมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการรู้จักยาเสพติด คือชุมชนเป็นแหล่งผลิตและค้ายาเสพติด โดยมีผู้นำชุมชนมีส่วนเข้าไปพัวพันในขบวนการ ยาเสพติด และเป็นตัวชักจูงเครือญาติและกลุ่มเพื่อนสนิทเข้ามาร่วมกระบวนการ ในเรื่องแหล่ง ของการเรียนรู้ทางสังคมของชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ มีการเรียนรู้โดยการบอกต่อ และบอกให้กระทำ เพราะไม่มีตัวหนังสือเป็นของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ในการ ใช้ยาเสพติดโดยวิธีการบอกต่อหรือบอกให้กระทำจึงเป็นเรื่องอันตราย ประกอบ กับระบบการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการก็ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากผู้นำ ชุมชนเองก็มีผลประโยชน์จากขบวนการยาเสพติด ดังนั้นการเรียนรู้ทางสังคมในเรื่อง การใช้ยาเสพติดจึงคงมีอยู่

ST Ak1 HL 2538/1995, เฉลิมชัย ปัญญาดี. "ปัจจัยเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ของ เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ" วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 322 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาพบว่า เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์สูง โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงคนรัก คนรู้จัก และหญิงบริการทางเพศ นอกจากนั้น ยังพบว่าเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อส่วนใหญ่ไม่เคย ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และบางส่วนมีพฤติกรรมเปลี่ยนคู่นอน เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนชาย ชาวเขาเผ่าอีเก้อมากที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเอชไอวี ประสบการณ์การย้ายถิ่น การคล้อยตาม กลุ่มเพื่อนในการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลคือค่านิยมความมีอิสระทางเพศในชุมชน และอัตราการอ่านออกเขียนได้ในชุมชน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอว่า ควรมีการพัฒนาโครงการเอชไอวีศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ โดยผู้พัฒนาโครงการ ต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคลกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์

ST Ak1 HP 2535/1992, จาตุรงค์ ภูมิรินทร์. "การประเมินผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยดอยตุงที่มีต่อชาวเขา: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวเขาเผ่าอีเก้อและมูเซอ = An Impact evaluation of Doy-Tung development project on hilltribes: a case study of A-Kha and Lahu" รายงานการวิจัย คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 108 หน้า.

รายงานการวิจัยเล่มนี้ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยดอยตุง กรณีชาวเขา เผ่าอีเก้อและมูเซอ พบว่า ในด้านเศรษฐกิจ ชาวเขาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับการพัฒนาอย่างดียิ่ง ทั้งในด้านการปลูกพืชแผนใหม่ การปลูกพืชที่มีแบบแผนการปลูกพืชทดแทน และชาวเขาต้องการความรู้เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยร่วมกับการผลิตได้ ในด้านสังคมพบว่าชาวเขามีบุตรหลานที่มีการศึกษาดีขึ้น เพราะมีการสร้างโรงเรียนชุมชน ในด้านการเมือง ชาวเขาให้ความสนใจกับการเมืองโดยติดตามข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด ในด้านสิ่งแวดล้อม ชาวเขามีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้เป็นอย่างดี มีการปลูกพืชบนที่สูง เลิกการไร่เลื่อนลอยและการตัดไม้ทำลายป่า และปลูกฝังลูกหลานให้รู้จักอนุรักษ์ป่า สำหรับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการดำเนินงานโครงการเกิดสัมฤทธิ์ผล คือปัจจัยทางด้านเผ่าพันธุ์ อันได้แก่ เผ่าอีเก้อ และเผ่ามูเซอ

ST Ak1 HP 2538/1995, สมชาย ชัยลี. "การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาชนบท พื้นที่ราบสูง: ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของชาวเขาเผ่าอิก้อในโครงการพัฒนาโดยตุง" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยเกริก 88 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ ชาวเขาเผ่าอิก้อในโครงการพัฒนาโดยตุงได้เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการที่ชาวเขาเข้ามา มีส่วนร่วมในระดับสูงที่สำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ ปัจจัยในเรื่องอุดมการณ์ร่วม ผลประโยชน์ร่วม และการยอมรับนับถือบุคคลร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าชาวเขา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการร่วมลงแรงมากที่สุด ส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมน้อยคือ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และการร่วมทุนทรัพยากร ผู้วิจัยได้เสนอให้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของราษฎรชาวเขาในแต่ละหมู่บ้านเป็นหลัก ส่งเสริมให้ชาวเขาได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการคิดในระดับที่สูงขึ้นไป และนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้มากขึ้น

ST Ak1 HP 2539/1996, อุไรวรรณ แสงศรี และสารณีย์ ไทยานันท์. "ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำ หมู่บ้าน กรณีศึกษาเผ่าอิก้อและเผ่ากะเหรี่ยง" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 59 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ สงเคราะห์ราษฎร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การศึกษาชุมชน การเตรียมชุมชน การศึกษาของคณะกรรมการ และการติดตามผล ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นคือขาดขั้นตอนการศึกษา ชุมชน และเตรียมชุมชน การแก้ไขปัญหาจะต้องศึกษาและเตรียมชุมชนโดยเน้นหนักในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกองค์กรให้มากที่สุด และมีการทบทวน ความรู้ความเข้าใจให้แก่สมาชิกทุกๆ เดือน ผลการพัฒนาองค์กรในหมู่บ้านที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่าผลการดำเนินงานยังไม่เด่นชัดนัก แต่ศูนย์ฯ ก็มีการจัดกิจกรรมขององค์กร อย่างต่อเนื่อง

ST Ak1 PP 2538/1995, เฉลิมชัย ปัญญาดี. "ปัจจัยเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ของ เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอิก้อ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 322 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาพบว่า เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอิก้อมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์สูง โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงคนรัก คนรู้จัก และหญิงบริการทางเพศ นอกจากนี้ ยังพบว่าเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอิก้อส่วนใหญ่ไม่เคย ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และบางส่วนมีพฤติกรรมเปลี่ยนคู่นอน เคยมีประสบ การณ์เกี่ยวกับการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนชาย ชาวเขาเผ่าอิก้อมากที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ประสบการณ์การย้ายถิ่น การคล้อยตาม กลุ่มเพื่อนในการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และ

เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพล คือค่านิยมความมีอิสระทางเพศในชุมชน และอัตราการอ่านออกเขียนได้ในชุมชน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอว่า ควรมีการพัฒนาโครงการเอดส์ศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ โดยผู้พัฒนาโครงการ ต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคลกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์

ST Ak1 SS 2529/1986, Kammerer, Cornelia Ann. Gateway to the Akha World : Kinship, Ritual, and Community among Highlanders of Thailand. Ph.D. Dissertation, Department of Anthropology, Faculty of the Division of Social Sciences, University of Chicago, 443 p.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับโลกทัศน์ของชาวอาข่า(อีเก้อ) โดยศึกษาจากเรื่อง ต่างๆ คือ ระบบเครือญาติ โครงสร้างครอบครัว และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนอาข่ากับโลกภายนอก ศึกษาเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะ (identity) ของชาวอาข่า และนโยบายการรวมพวกของรัฐบาลไทย

ST Ak1 SS 2532/1989, เวชชุติ บุญชูวิทย์. "เงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเขาเผ่าอีเก้อ: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านแสนเจริญใหม่ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร 109 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลการวิจัยคือ เงื่อนไขทางวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้าน มีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อกัน และมีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ทางการเกษตรของชาวอีเก้อ ทุกเงื่อนไข เช่น ราคาของผลผลิต ระยะเวลาของการผลิต ความเคยชินในวิธีการผลิต ข้อจำกัด ของแรงงานภายในครัวเรือนและครอบครัว ความร่วมมือกันระหว่างเครือญาติ บทบาท ของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ บทบาทของคณะกรรมการผู้เฒ่าผู้แก่ ความเคยชินในการอุปโภค และบริโภค ความสามารถในการเข้าใจภาษาไทย โอกาสในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง สถานภาพทางสังคมของบุคคล ความเชื่อในเรื่องโชคลาง ข้อห้ามข้อนิยมต่างๆ พฤติกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ตลอดจนในเรื่องของชนิดของพืช ปุ๋ย และเทคนิคต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขอื่นๆอีก เช่น บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเลียนแบบ และการทดลองปฏิบัติ เป็นต้น ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ในกรณีที่เป็นการจำยอม หรือบังคับเปลี่ยน อีเก้อมีการปรับตัวและเลือกรับเฉพาะในสิ่งที่พวกเขา เห็นว่าเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อวัฒนธรรมเดิมของตน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการที่จะให้อีเก้อยอมรับสิ่งใหม่ใดๆ ก็แล้วแต่ ควรคำนึงถึงวัฒนธรรมด้านต่างๆทุกด้าน และควรจะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ST Ak1 SS 2533/1990, Kammerer, Cornelia Ann. "Customs and Christian Conversion among Akha Highlanders of Burma and Thailand," American Ethnologist 17(2), May

1990. p.277-291.

บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนาของชาวอาข่า จากความเชื่อดั้งเดิม ในเรื่องผี ไปเป็นความเชื่อในพระเจ้า ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า หากเปรียบเทียบกับชาวกะเหรี่ยงและล้าหู่(มูเซอ) ชาวอาข่าเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดและโลกทัศน์ของชาวอาข่าที่เชื่อว่าการปฏิบัติตาม "อาข่าล่า" (ประเพณีอาข่า) แสดงถึง "ความเป็นอาข่า" หรือ "เอกลักษณ์" ของชนชาติอาข่านั่นเอง ปัจจุบัน "อาข่าล่า" ถูกเลเหลยมากกว่าแต่ก่อน ประเพณีไม่ได้สืบทอด ผู้คนจึงหันไปนับถือศาสนาคริสต์มากขึ้น และที่ไม่นิยมนับถือศาสนาพุทธ ก็คงเป็นเพราะไม่ต้องการเดินตามผู้มีอำนาจจากพื้นราบ (คือคนไทย) นั่นเอง อย่างไรก็ดี การเป็นคริสต์ของชาวอาข่าก็ไม่ได้เป็นแบบเต็มรูป เพราะในความเป็นจริงแล้ว ชาวอาข่ายังคงปฏิบัติตามความเชื่อเดิมของตนอยู่บ้างไม่มากนักน้อย

ST Ak1 SS 2534/1991, Como, Jennifer Siriwan. Of pride and prejudice : adapting ethnic identity among the Akha of northern Thailand. M.A. thesis. Connecticut : Wesleyan University 225 pages

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมชาวอาข่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะสำคัญที่บ่งบอกความเป็นอาข่า เช่น ความคิดจิตใจ โลกทัศน์ โครงสร้างทางสังคม ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกที่คนภายนอกมีต่อชาวอาข่า และผู้วิจัยได้สรุปให้เห็นว่าชาวอาข่ามีความรักและภูมิใจในวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีต และประเพณีของตน ความพยายามของรัฐบาลไทยที่พยายามจะให้ชาวอาข่าเป็นคนไทย ไม่น่าจะให้ผลดีอะไรต่อ ชาวอาข่าและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เพียงแค่ความเป็นพลเมืองที่ดีก็ควรจะดีและเหมาะสมแล้ว

ST Ak1 SS 2538/1995, Hayden, Brian and Ralana Maneeprasert. Feasting among the Akha in Thailand. Burnaby : Simon Fraser Univ. 39 pages. (Report in research in 1995)

รายงานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาวัฒนธรรมชาวอาข่าผ่านการกินเลี้ยงในสังคมดังกล่าว โดยผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการร่วมกินเลี้ยงในสังคมโดยย่อนำซึ่งความเข้าใจในกันและกัน ทำให้เกิดความสมานสามัคคีและการแลกเปลี่ยนในชุมชน มีการร่วมมือร่วมใจกัน และเผยให้เห็นว่า อำนาจในสังคมนั้นอยู่ที่ใด ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การกินเลี้ยงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลากหลาย เช่นเพื่อความสมานสามัคคี เพื่อตอบแทน เพื่อหน้าตาของผู้จัดเลี้ยง เพื่อประกวดประชันกัน เพื่อได้รับความช่วยเหลือตอบแทนกลับมา เพื่อแสดงความยินดี ฯลฯ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของงานเลี้ยงของชาวอาข่า โดยศึกษาหัวข้อใหญ่ 4 หัวข้อ คือ รูปแบบครอบครัว ระบบเครือญาติ หมู่บ้าน การเลี้ยงเพื่อบทบาทสำคัญ(power) ผลการวิจัยปรากฏว่า ชาวอาข่ามีการเลี้ยงเพื่อความสมานสามัคคี เพื่อหน้าตา เพื่อตอบแทน เพื่อการแข่งขันทางการเมือง เพื่ออำนาจทางการปกครอง เพื่อการทำงานร่วมกัน และเพื่อ

แสดงความยินดี โดยการเลี้ยงต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจจัดขึ้นทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับเครือญาติ ระดับครอบครัว และระดับบุคคล

ST Ak1 SS 2538/1995, Shibuya, Mugumi. Introduction of Formal Education towards the Hill Tribe in Thailand : The Case Study of the Akha. paper submitted to the National Research Council, Bangkok Thailand. 14 pages

รายงานการวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยให้แก่ชาวเขา มีผลให้สังคมและวัฒนธรรมของชาวเขาเปลี่ยนไป ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหมู่บ้านชาวอาข่า โดยให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชาวอาข่า กล่าวว่าชาวอาข่ายึดมั่น ในประเพณีของตนมาก เห็นว่าการสืบทอดประเพณีและจารีตแบบอาข่าเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนไทยซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและวิถีคิด/โลกทัศน์แบบไทย จึงก่อให้เกิดปัญหาและขัดแย้งกับวัฒนธรรมอาข่า อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการ ดำรงชีวิตในประเทศไทย และประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ก็มีเด็กอาข่าไม่น้อยที่เข้าเรียน ในโรงเรียนไทย ผู้วิจัยคิดว่า ภาษาและวัฒนธรรมอาข่าควรได้รับความสนใจ ศึกษาและสืบทอดต่อไป การที่รัฐบาลไทยนำภาษาและวัฒนธรรมไทยมากกลืนกลบวัฒนธรรมอาข่า เป็นสิ่งที่ควรแก้ไขและทบทวน

ST Ak1 SS 2538/1995, เฉลิมชัย ปัญญาติ. "ปัจจัยเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ของ เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอาก้อ" วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 322 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาพบว่า เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอาก้อมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์สูง โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงคนรัก คนรู้จัก และหญิงบริการทางเพศ นอกจากนั้น ยังพบว่าเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอาก้อส่วนใหญ่ไม่เคย ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และบางส่วนมีพฤติกรรมเปลี่ยนคู่นอน เคยมีประสพ การณ์เกี่ยวกับการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ปัจจัยระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนชาย ชาวเขาเผ่าอาก้อมากที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ประสพการณ์การย้ายถิ่น การคล้อยตาม กลุ่มเพื่อนในการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลคือค่านิยมความมีอิสระทางเพศในชุมชน และอัตราการอ่านออกเขียนได้ในชุมชน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอว่า ควรมีการพัฒนาโครงการเอดส์ศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอาก้อ โดยผู้พัฒนาโครงการ ต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยระดับบุคคลกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์

ST Ak1 SS 2538/1995, สมชาย ชัยลี. "การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาชนบท พื้นที่ราบสูง: ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของชาวเขาเผ่าอีเก้อในโครงการพัฒนาโดยตุง" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยเกริก 88 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ ชาวเขาเผ่าอีเก้อในโครงการพัฒนาโดยตุงได้เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการที่ชาวเขาเข้ามา มีส่วนร่วมในระดับสูงที่สำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ ปัจจัยในเรื่องอุดมการณ์ร่วม ผลประโยชน์ร่วม และการยอมรับนับถือบุคคลร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าชาวเขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการร่วมลงแรงมากที่สุด ส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมน้อยคือ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และการร่วมทุนทรัพยากร ผู้วิจัยได้เสนอให้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของราษฎรชาวเขาในแต่ละหมู่บ้านเป็นหลัก ส่งเสริมให้ชาวเขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดในระดับที่สูงขึ้นไป และนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้มากขึ้น

ST Ch1 ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Chinese" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven: Human Relations Area Files Press pp.1-2.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องจีน(Chinese) ผู้เขียนให้ความรู้กว้างๆเกี่ยวกับชาวจีน ในเอเชียอาคเนย์ โดยกล่าวถึงการอพยพ การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร ฯลฯ ตอนท้ายเรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ

ST Ch1 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสารและความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้งหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Ch1 ANGN 2539/1996, จิตรา ก่อหนันทเกียรติ. ตั้งหนังสือเกี่ยวกับ กรุงเทพฯ : แพรว 231 หน้า

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตด้านต่างๆของคนจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนแต้จิ๋ว เรื่องที่เขียนเป็นเรื่องย่อยๆหลายเรื่อง เช่น ไหว้เจ้า กระดาษเงินกระดาษทอง

ตระกูลจีน ซึ่งเม้งที่ฮวงซู่ย เทศกาลไหว้ขนมจ้าง สารทจีน หิ้งกระเจาตักทวงบุญ ไหว้พระจันทร์ กินเจ
จิวกับอั้งเก๊ ตรา 8 ทิศกับสิงห์คาบดาบ ต้นไม้สิริมงคล ศาสตร์จีน เสี่ยงเซียมซี ตู้ ตักตักถังโส ภาษา
พูดของจีน ฯลฯ

ST Ch1 EC 2527/1984, วิยะดา ทองมิตร. การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย พ.ศ. 2325-2453.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร 292 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับฐานะและบทบาทของกลุ่มแรงงานชาวจีน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคมไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่าง พ.ศ. 2325-2453 อันเป็นช่วงระยะเวลาที่แรงงานชาวจีนได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุของการอพยพ ลักษณะการอพยพ จำนวนและเชื้อชาติของจีนอพยพ และอธิบายว่าเมื่อเข้ามาในไทยแล้ว ได้ประกอบอาชีพอะไรบ้าง ค่าแรงและสวัสดิการเป็นอย่างไร ตลอดจนชาวจีนเหล่านี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างไรบ้าง ผลการศึกษาพบว่า แรงงานชาวจีนถูกสนับสนุนให้เข้ามาในสังคมไทย โดยการประสานประโยชน์ของเจ้านาย ขุนนาง และนายทุนชาวจีน ในช่วงเวลาที่ทุนนิยมกำลัง ขยายตัว กลุ่มแรงงานนี้มีคุณภาพสูง และเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบไพร่/ทาส จึงสอดคล้องกับ ระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ คือการค้าเสรี หลังการทำสนธิสัญญาบาวริง ในปี พ.ศ. 2398 ชาวจีนเหล่านี้ทำประโยชน์ให้บ้านเมืองไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม กับทั้งเงินตราของ กุสสินที่หามาได้ ก็ยังถูกรัฐบาลดึงกลับในรูปของเงิน "ผูกปี" และภาษีอากรอันเกิดจากสิ่งมอมเมา ต่างๆ เช่น ผิ่น เหล้า บ่อนเบี้ย ที่สำคัญคือ แรงงานจีนได้ช่วยขยายฐานเศรษฐกิจของไทยให้กว้างยิ่งขึ้น

ST Ch1 ET 2535/1992, พรพรรณ เตียรักษ์กิจสกุล. พัฒนาการบทบาทของสมาคมชาวจีนในกรุงเทพ

ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน (2485-2535) วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาบทบาทของชาวจีนในกรุงเทพ พบว่ามีสมาคมชาวจีนทั้งหมด 522 สมาคม แบ่งออกเป็น 9 ประเภท คือ สมาคมทางธุรกิจการค้า สมาคมส่งเสริมวิชาชีพ สมาคมกลุ่มภาษา สมาคมระดับอำเภอในจีน สมาคมแซ่ตระกูล สมาคมทางสาธารณกุศล สมาคมทางวัฒนธรรม สมาคมที่เกี่ยวกับโรงเรียน สมาคมผู้สูงอายุ โดยสมาคมทางสาธารณ กุศลมีมากที่สุด คือ 252 สมาคม การศึกษาพบว่า บทบาทของสมาคมจีนในช่วงก่อน พ.ศ.2512 นั้น มักเน้นเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่จีนอพยพซึ่งอยู่ในภูมิลำเนาเดียวกัน กลุ่มภาษาพูดอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในแซ่ตระกูลเดียวกัน หลังจากนั้นเป็นต้นมา บทบาทของสมาคมชาวจีน มักจะมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมไทย เพื่อให้สมาคมดำรงอยู่ได้ และสามารถทำให้ชาวจีนดำรงเอกลักษณ์ ความเป็นจีนได้อย่างต่อเนื่อง บทบาทที่สำคัญ คือ การดำเนินกิจกรรมทางสาธารณกุศล และการให้ความร่วมมือกับทางราชการ

ST Ch1 ET 2538/1995, ศุภลักษณ์ พรกุลวัฒน์ พัฒนาการการดำเนินธุรกิจและการอ้างเอกลักษณ์
ธุรกิจแบบจีน : กรณีศึกษาสองตระกูล วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม วิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาการดำเนินธุรกิจของตระกูลหวังหลีและตระกูลโชควัฒนา พบว่า
ตระกูลหวังหลีได้จำลอง "อุดมการณ์ครอบครัว" แบบจีนเข้ามาอยู่ในการดำเนินธุรกิจอย่าง เห็นได้ชัด
เห็นได้จากลักษณะการสืบทอดอำนาจผ่านทางสายผู้ชายตามลำดับอาวุโส ยกเว้น ตระกูลหวังหลีสาย
พุลผลที่มีการสืบทอดอำนาจผ่านทางสายผู้หญิงของตระกูล สำหรับตระกูลโชควัฒนานั้น แม้จะมีการ
สืบทอดอำนาจทางธุรกิจผ่านทางสายผู้ชายด้วยการจำลอง "อุดมการณ์ ครอบครัว" แบบจีนก็ตาม
แต่ก็มีการพิจารณาถึงความสามารถของผู้ที่จะสืบทอดอำนาจด้วย มิได้ให้ความสำคัญมากกับลำดับ
อาวุโส รวมทั้งบทบาทของผู้หญิงในตระกูลก็มีสิทธิเท่าเทียมกับชายด้วย การศึกษาการดำเนินธุรกิจ
ของตระกูลทั้งสองนี้จะช่วยให้เราเข้าใจการดำเนิน บทบาททางด้านธุรกิจของคนจีน ผู้มีส่วนสำคัญต่อ
การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ST Ch1 HT 2527/1984, วิยะดา ทองมิตร. การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย พ.ศ. 2325-2453.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร, 292 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับฐานะและบทบาทของกลุ่มแรงงานชาวจีน ซึ่งเป็น ชน
กลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่าง พ.ศ. 2325-2453 อันเป็นช่วง
ระยะเวลาที่แรงงานชาวจีนได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ศึกษา
สาเหตุของการอพยพ ลักษณะการอพยพ จำนวนและเชื้อชาติของจีนอพยพ และอธิบายว่าเมื่อเข้ามา
ในไทยแล้ว ได้ประกอบอาชีพอะไรบ้าง ค่าแรงและสวัสดิการเป็นอย่างไร ตลอดจนชาวจีนเหล่านี้ได้ทำ
ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างไรบ้าง ผลการศึกษาพบว่าแรงงานชาวจีนถูกสนับสนุนให้
เข้ามาในสังคมไทย โดยการประสานประโยชน์ของเจ้านาย ขุนนาง และนายทุนชาวจีนในช่วงเวลาที่
ทุนนิยมกำลังขยายตัว กลุ่มแรงงานนี้มีคุณภาพสูง และเป็นกลุ่มแรงงานนอกกรอบไพร่/ทาส จึงสอดคล้อง
กับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่คือ การค้าเสรีหลัง การทำสนธิสัญญาบาวริงในปี พ.ศ. 2398 ชา
วจีนเหล่านี้ทำประโยชน์ให้บ้านเมืองไทยทั้ง ทางตรงและทางอ้อม กับทั้งเงินตราของกุลีจีนที่เข้ามาได้ก็
ยังถูกรัฐบาลดึงกลับในรูปของเงิน "ผูกปี" และภาษีอากรอันเกิดจากสิ่งมอมเมาต่างๆ เช่น ฝิ่น เหล้า
บ่อนเบี้ย ที่สำคัญคือ แรงงานจีน ได้ช่วยขยายฐานเศรษฐกิจของไทยให้กว้างยิ่งขึ้น

ST Ch1 HT 2532/1989, ปราบธนา โกเมน. สมาคมชาวจีนในกรุงเทพฯ พ.ศ.2440-2488 วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 120
หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอก
ประเทศที่มีผลต่อการจัดองค์กร ลักษณะผู้นำ ตลอดจนการเคลื่อนไหวของสมาคมจีนในระหว่าง
พ.ศ.2440-2488 ผลการวิจัยพบว่า สมาคมชาวจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยมีความ

สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ
สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองจะมีบทบาทเด่นในช่วงที่มีการขยายตัวของกระแสชาตินิยม
โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจจะมีบทบาทเด่นตั้งแต่ชาว
จีนได้ก้าวเข้ามาเป็นผู้มีบทบาทในการประกอบธุรกิจที่สำคัญๆ ตั้งแต่ ภายหลังสนธิสัญญาบาวริง
เป็นต้นมา ส่วนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ทางสังคมเกิดขึ้นตั้งแต่มีการ ขยายตัวของชุมชนจีนในไทยใน
สมัยต้น รัตนโกสินทร์ ในระยะแรกมีการรวมตัวกันในรูปแบบของ สมาคมฮังยี่ แต่เมื่อสมาคมนี้
เสื่อมอิทธิพลลงชาวจีนก็ได้รวมตัวกันในรูปแบบของสมาคมเพื่อ ช่วยเหลือกันและกัน

ST Ch1 HT 2534/1991, กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. บทบาทของขุนนางไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย ใน
สมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2367-2453). ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 187 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของขุนนางไทยเชื้อสายจีนในสมัยรัชกาลที่ 3
ถึงรัชกาลที่ 5 โดยศึกษาด้านปัจจัยของการเข้าสู่ระบบราชการไทยของชาวจีน และบทบาท ของขุนนาง
ไทย เชื้อสายจีนที่มีผลต่อสภาพสังคมไทยจากการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ชาวจีนได้เป็นขุน
นางไทย คือ ชาวจีนมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเฉพาะตัว ประกอบด้วยชาวจีนต้องการ
ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากตำแหน่งราชการ ส่วนทางราชการ ไทยนั้นก็ต้องการขุนนางไทยที่เป็น
ชาวจีนมาช่วยหารายได้ให้แก่ตนหรือรัฐ และให้มาช่วยดูแลและควบคุมชาวจีนในสังคมไทย ให้อยู่กัน
อย่างสงบสุขสำหรับบทบาทของขุนนางดังกล่าวใน สังคมไทยมีหลายด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ : ขุนนาง
เหล่านี้ช่วยหารายได้ให้แก่ราชการไทยเป็น จำนวนมาก เช่น รายได้จากการค้าสำเภาหลวง การเก็บ
ภาษีอากร และการเก็บภาษี "ผูกปี้" จากชาวจีน ส่วนทางด้านการเมืองการปกครองนั้น ขุนนางเหล่านี้
อาจมีตำแหน่งเป็น นายอำเภอจีน จางวางจีน ปลัดจีน กงสุลจีนในบังคับสยาม เจ้าเมือง ฯลฯ ซึ่งเป็น
ผู้ทำ หน้าที่ดูแลทุกข์สุขของชาวจีน ควบคุมชาวจีนให้อยู่กันอย่างสงบสุข และจัดทำทะเบียนชาวจีน
ด้วย นอกจากนี้ขุนนางไทยเชื้อสายจีนยังได้ช่วยกิจการสาธารณะประโยชน์ของไทย เช่นการสร้าง
เรือรบ การสร้างป้อม ฯลฯ และยังนำประเพณีจีนเข้ามาปฏิบัติในสังคมไทยอีกด้วย

ST Ch1 HT 2534/1991, นิวัตร ดันไพศาล. บทบาทชาวจีนในหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2411-
2475. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 225
หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาบทบาททางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคม ของ
ชาวจีนในหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2411-2475 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชาวจีน เมื่อเริ่มแรก
อพยพเข้ามาสู่หัวเมืองแห่งนี้ จะประกอบอาชีพเป็นแรงงานในเหมืองแร่ดีบุกและสวนยางพารา จนได้
สะสมทุนและเปลี่ยนฐานะมาเป็นพ่อค้าและประมูลรับทำภาษีอากรของ เมืองต่างๆจนร่ำรวย และ
กลายเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ ทั้งเหมืองแร่และสวนยางพารา รวมถึงควบคุมธุรกิจอื่นๆด้วย
และในบางครั้งก็ใช้อำนาจของตน ทำให้การปกครองของเจ้า หน้าที่บ้านเมืองเกิดความยุ่งยากจนรัฐ

บาลต้องเปลี่ยนวิธีการปกครอง เช่น ใช้นโยบายเลี้ยงฮังยี่ นโยบายแต่งตั้งชาวจีนให้เป็นผู้นำในการปกครองท้องถิ่น และนโยบายผสมผสาน(assimilation) ซึ่งทำให้สภาพการณ์ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่ชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้สร้างขึ้นก็มีอยู่เป็นอันมาก เช่น ช่วยเหลือปรับปรุงท้องถิ่น ทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และได้นำวัฒนธรรม จีนมาประเพณีปฏิบัติจนกลายเป็นมรดกของท้องถิ่นที่สืบทอดมาจนปัจจุบัน

ST Ch1 LC 2531/1988, วนิดา เจริญสุข. นามสกุลของคนไทยเชื้อสายจีน : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 201 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีวิธีตั้งนามสกุลอยู่ 2 วิธี คือ ตั้งนามสกุลโดยรักษาเค้าทางเสียงหรือความหมายของแซ่เดิม ซึ่งแสดงโดยหน่วยศัพท์ที่มีมักจะปรากฏอยู่ใน ตำแหน่งแรกของนามสกุล กับตั้งนามสกุลโดยไม่มีเค้าของแซ่เดิมเลย ในด้านความหมาย ของนามสกุล คนไทยกลุ่มนี้ให้ความสำคัญทั้งทางนามธรรม และรูปธรรมที่ถือว่าเป็นมงคลมาตั้ง เป็นนามสกุล ความหมายเด่นที่พบคือ "ความเป็นเลิศ" "ความมั่งคั่งร่ำรวย" และ "ความเจริญ รุ่งเรือง" ความหมายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนเหล่านี้ เช่น ปรารถนาความเป็นเลิศ ร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง มีอำนาจ มีความสำเร็จ มีเกียรติยศชื่อเสียง มีความสุข มีความมั่นคงสถาพร นิยมยกย่องผู้มีความรู้ความสามารถ นิยมยกย่องอาชีพธุรกิจและการค้า และเคารพยกย่องผู้มีอาวุโส

ST Ch1 SS 2516/1973, Chang, David W. "Current Status of Chinese Minorities in Southeast Asia" Asian Survey Vol.XIII No.6

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสภาพทางสังคม การเมือง และการปกครองของชาวจีนในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อินโดนีเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย

ST Ch1 SS 2527/1984, วิยะดา ทองมิตร. การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย พ.ศ. 2325-2453.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร, 292 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับฐานะและบทบาทของกลุ่มแรงงานชาวจีน ซึ่งเป็น ชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่าง พ.ศ. 2325-2453 อันเป็นช่วงระยะเวลาที่แรงงานชาวจีนได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุของ การอพยพ ลักษณะการอพยพ จำนวนและเชื้อชาติของจีนอพยพ และอธิบายว่าเมื่อเข้ามาในไทยแล้ว ได้ประกอบอาชีพอะไรบ้าง ค่าแรงและสวัสดิการเป็นอย่างไร ตลอดจนชาวจีนเหล่านี้ได้ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างไรบ้าง ผลการศึกษา พบว่าแรงงานชาวจีนถูกสนับสนุนให้เข้ามาในสังคมไทย โดยการประสานประโยชน์ของเจ้านาย ขุนนาง และนายทุนชาวจีนในช่วงเวลาที่ทุนนิยมกำลังขยายตัว กลุ่มแรงงานนี้มีคุณภาพสูง และเป็นกลุ่มแรงงานนอกแบบไพร่/ทาส จึงสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่คือ การค้าเสรีหลัง การทำสนธิสัญญาบาวริงในปี พ.ศ. 2398 ชาว

จีนเหล่านี้ทำประโยชน์ให้บ้านเมืองไทยทั้ง ทางตรงและทางอ้อม กับทั้งเงินตราของกุลีจีนที่หามาได้ก็ ยังถูกรัฐบาลดึงกลับในรูปของเงิน "ผูกปี" และภาษีอากรอันเกิดจากสิ่งมอมเมาต่างๆ เช่น ฝิ่น เหล้า ป่อนเบี้ย ที่สำคัญคือ แรงงานจีน ได้ช่วยขยายฐานเศรษฐกิจของไทยให้กว้างยิ่งขึ้น

ST Ch1 SS 2530/1987, เตือนพิศ ชัยพรหมประสิทธิ์. สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีน ในสังคมไทยปัจจุบัน : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 157 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในกรุงเทพฯ พบว่าปัจจุบันสตรีจีนมี สถานภาพและบทบาทที่สูงขึ้นกว่าเดิมในบางเรื่อง เช่น โอกาสในการศึกษา สิทธิในการ เลือกคู่สมรส เอง ประกอบอาชีพและเที่ยวเตร่นอกบ้านได้มากขึ้น มีส่วนในการอบรมปกครองและเลี้ยงดูบุตร มี อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมในครอบครัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บุตรชายก็ยังคงสำคัญกว่า บุตรหญิงเพราะเป็นผู้ที่จะสืบวงศ์ตระกูลต่อไป ทำให้สิทธิในการครอบครองทรัพย์สินยังคงตกอยู่แก่ บุตรชายทั้งหมด สตรีจีนมีทัศนคติและความคาดหวังว่าจะมีสถานภาพ เท่าเทียมบุรุษ มีอิสระในด้าน ความคิดเห็นและการดำเนินชีวิต และหวังว่าบุรุษควรที่จะช่วยงานในบ้านบ้างเหมือนที่สตรีได้แบ่งบา ภาระทางเศรษฐกิจจากบุรุษ

ST Ch1 SS 2532/1989, วรรณพ พุกจันทร์. สมาคมจีนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณี สมาคมจีนจังหวัดพิษณุโลกกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลปี พ.ศ.2528 วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 224 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ กล่าวถึงสมาชิกสมาคมจีนซึ่งเป็นกลุ่มเศรษฐกิจและผลประโยชน์ที่ใหญ่ ที่สุด ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีความเกี่ยวข้องด้านผลประโยชน์กับเทศบาลทั้งโดย ตรงและทางอ้อม สำหรับรูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วม พบว่าสมาชิกสมาคมจีน เข้ามามีส่วนร่วม ทุกระดับ ตั้งแต่ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ แก่กลุ่มการเมือง จนถึงลงสมัครรับ เลือกตั้งเอง ทั้งนี้ เพื่อมีส่วนหรือเข้าบริหารงานเทศบาลโดยตรง นอกจากนี้สมาชิกสมาคมจีน ซึ่งมีลักษณะกลมกลืน ทางวัฒนธรรมจนมีความเป็นคนไทยสูงมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะใช้พลัง ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่เข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงสูงขึ้นในระดับต่างๆ

ST Ch1 SS 2534/1991, นิวัตร ต้นไพศาล. บทบาทชาวจีนในหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2411-2475. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 225 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาบทบาททางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคม ของ ชาวจีนในหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2411-2475 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชาวจีน เมื่อเริ่มแรก อพยพเข้ามาสู่หัวเมืองแห่งนี้ จะประกอบอาชีพเป็นแรงงานในเมืองแร่ดีบุกและสวนยางพารา จนได้

สะสมทุนและเปลี่ยนฐานะมาเป็นพ่อค้าแร่และประมุขรับทำภาษีอากรของ เมืองต่างๆจนร่ำรวย และกลายเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ ทั้งเหมืองแร่และสวนยางพารา รวมถึงควบคุมธุรกิจอื่นๆด้วย และในบางครั้งก็ใช้อำนาจของตน ทำให้การปกครองของเจ้า หน้าที่บ้านเมืองเกิดความยุ่งยากจนรัฐบาลต้องเปลี่ยนวิธีการปกครอง เช่น ใช้นโยบายเลี้ยงฮังยี่ นโยบายแต่งตั้งชาวจีนให้เป็นผู้นำในการปกครองท้องถิ่น และนโยบายผสมผสาน(assimilation) ซึ่งทำให้สภาพการณ์ดีขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดี ประโยชน์ที่ชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้สร้างขึ้นก็มีอยู่เป็นอัน มาก เช่น ช่วยเหลือปรับปรุงท้องถิ่น ทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และได้นำวัฒนธรรม จีนมาประเพณีปฏิบัติจนกลายเป็นมรดกของท้องถิ่นที่สืบทอดมาจนปัจจุบัน

ST Ch1 SS 2534/1991, กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. บทบาทของขุนนางไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2367-2453). ปรียานิพนธ์ กศ.ม. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 187 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของขุนนางไทยเชื้อสายจีนในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 โดยศึกษาด้านปัจจัยของการเข้าสู่ระบบราชการไทยของชาวจีน และบทบาท ของขุนนางไทยเชื้อสายจีนที่มีผลต่อสภาพสังคมไทย จากการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ชาวจีนได้เป็นขุนนางไทย คือ ชาวจีนมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเฉพาะตัว ประกอบด้วยชาวจีนต้องการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากตำแหน่งราชการ ส่วนทางราชการ ไทยนั้นก็ต้องการขุนนางไทยที่เป็นชาวจีนมาช่วยหารายได้ให้แก่ตนหรือรัฐ และให้มาช่วยดูแล และควบคุมชาวจีนในสังคมไทย ให้อยู่กันอย่างสงบสุข สำหรับบทบาทของขุนนางดังกล่าวใน สังคมไทยมีหลายด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ : ขุนนางเหล่านี้ช่วยหารายได้ให้แก่ราชการไทยเป็น จำนวนมาก เช่น รายได้จากการค้าสำเภาหลวง การเก็บภาษีอากร และการเก็บภาษี "ผูกขี้" จากชาวจีน ส่วนทางด้านการเมืองการปกครองนั้น ขุนนางเหล่านี้อาจมีตำแหน่งเป็น นายอำเภอจีน จางวางจีน ปลัดจีน กงสุลจีนในบังคับสยาม เจ้าเมือง ฯลฯ ซึ่งเป็นผู้ทำ หน้าทีดูแลทุกข์สุขของชาวจีน ควบคุมชาวจีนให้อยู่กันอย่างสงบสุข และจัดทำทะเบียนชาวจีน ด้วย นอกจากนี้ ขุนนางไทยเชื้อสายจีนยังได้ช่วยกิจการสาธารณะประโยชน์ของไทย เช่น การสร้างเรือรบ การสร้างป้อม ฯลฯ และยังนำประเพณีจีนเข้ามาปฏิบัติในสังคมไทยอีกด้วย

ST Ch1 SS 2534/1991, รัชกรณ นภาพรพิพัฒน์. แบบแผนการลงคะแนนเสียงชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตชุมชนหนาแน่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญฎามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 172 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาหาแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของชาวไทยเชื้อสายจีน ในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร เขต 2 (สัมพันธวงศ์) เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2533 ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในระดับสูง ทั้งในด้านวัฒนธรรมและ ลักษณะภาษามีแนวโน้มที่จะลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครที่มีความเป็นจีน สูงกว่ากลุ่มที่มีความผูกพันต่ำ สำหรับประเด็น

ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสมาคมจีนต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนั้น พบว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสมาคมจีน ได้ตัดสินใจเลือกผู้สมัครตามคำแนะนำของสมาคมจีนยิ่งกว่ากลุ่มคนในระดับอายุต่ำลงมา ในส่วนรูปแบบของความผูกพันทาง การเมืองนั้น พบว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงซึ่งมักจะมีระดับการศึกษาสูงด้วย ส่วนใหญ่จะมีความผูกพันในทางการเมืองในระดับค่อนข้างสูง และจะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครโดยคำนึงถึงความเป็นเงินด้วย

ST Ch1 SS 2535/1992, พรพรรณ เตียรักษ์กิจสกุล. พัฒนาการบทบาทของสมาคมชาวจีนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน (2485-2535) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาบทบาทของชาวจีนในกรุงเทพ พบว่ามีสมาคมชาวจีนทั้งหมด 522 สมาคม แบ่งออกเป็น 9 ประเภท คือ สมาคมทางธุรกิจการค้า สมาคมส่งเสริมวิชาชีพ สมาคมกลุ่มภาษา สมาคมระดับอำเภอในจีน สมาคมแซ่ตระกูล สมาคมทางสาธารณกุศล สมาคมทางวัฒนธรรม สมาคมที่เกี่ยวกับโรงเรียน สมาคมผู้สูงอายุ โดยสมาคมทางสาธารณ กุศลมีมากที่สุด คือ 252 สมาคม การศึกษาพบว่า บทบาทของสมาคมจีนในช่วงก่อน พ.ศ.2512 นั้น มักเน้นเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่จีนอพยพ ซึ่งอยู่ในภูมิภานาเดียวกัน กลุ่มภาษาพูดอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในแซ่ตระกูลเดียวกัน หลังจากนั้นเป็นต้นมา บทบาทของสมาคมชาวจีน มักจะมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมไทย เพื่อให้สมาคมดำรงอยู่ได้ และสามารถทำให้ชาวจีนดำรงเอกลักษณ์ ความเป็นจีนได้อย่างต่อเนื่อง บทบาทที่สำคัญ คือ การดำเนินกิจกรรมทางสาธารณ กุศล และการให้ความร่วมมือกับทางราชการ

ST Ch1 SS 2538/1995, มนทิรา เตชะมโนดม. เชียงหวย : การก่อตัวขององค์กรนำชาวจีนในสังคมไทย (พ.ศ. 2452-2460) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงเชียงหวย ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญในหมู่คนจีนโพ้นทะเล ที่อาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนรัฐจีน ตรวจสอบสินค้าและราคา สินค้าที่มีการติดต่อซื้อขายกันระหว่างคนจีนในไทยกับประเทศจีน เชียงหวยจึงเป็นเสมือน สถานกงสุลจีนในไทยอย่างไม่เป็นทางการ ดังนั้นหน้าที่ของเชียงหวยในแต่ละช่วงเวลา จึงมีลักษณะสลับไล่ ปรับตัวไปตามแรงกดดันจากอำนาจจักรวรรดินิยม จากชาตินิยมก๊กมินตั๋ง ชาตินิยมคอมมิวนิสต์และชาตินิยมของรัฐบาลไทย บทบาทที่เชียงหวยเลือกแสดงนั้น อยู่ภายใต้เงื่อนไขของความอยู่รอด และพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้คนจีนได้รับสิทธิประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้ภาวะกดดันดังกล่าว

ST Ch5 ANGN 2539/1996, จิตรา ก้อนันทเกียรติ. ตั้งหน้งเกีย กรุงเทพ : แพรว 231 หน้า

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตด้านต่างๆของคนจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินแต้จิ๋ว เรื่องที่เขียนเป็นเรื่องย่อยๆหลายเรื่อง เช่น ไหว้เจ้า กระดาษเงินกระดาษทอง

ตระกูลจีน เชียงเม้งที่ยังช่วย เทศกาลไหว้ขนมจ่าง สารทจีน ทั้งกระจำตวิญญาน ไหว้พระจันทร์ กินเจ
จ้วงบั้งแก้ว ตรา 8 ทิศกับสิงห์คาบดาบ ต้นไม้สิริมงคล ศาสตร์จีน เลี้ยงเซียมซี ผู้ ตักตักงูไล่ ภาษา
พูดของจีน ฯลฯ

ST Ch5 HT 2539/1996, สุรางค์ จันทวานิช, สวีเล่าหลิน และ คณະ. ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและ
ในภูมิภาคเดิมนั้น : ทำเรือชานโถว ค.ศ.1860-1949(พ.ศ.2403-2492) กรุงเทพฯ : ศูนย์จีน
ศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 323 หน้า

หนังสือเล่มนี้ ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์การเมืองเกี่ยวกับ ชาวจีน
แต่จิวในประเทศไทย ผู้วิจัยมีทั้งชาวไทยและชาวจีน ซึ่งเขียนบทความต่างๆ ใน 3 หัว ข้อใหญ่ คือ
การอพยพของชาวแต่จิวสู่สยาม ผลกระทบจากการอพยพของชาวแต่จิวต่อประเทศไทย และประวัติ
ชีวิตชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย หนังสือเล่มนี้เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพยิ่ง

ST Ch5 SS 2539/1996, สุรางค์ จันทวานิช, สวีเล่าหลิน และ คณະ. ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและ
ในภูมิภาคเดิมนั้น : ทำเรือชานโถว ค.ศ.1860-1949(พ.ศ.2403-2492) กรุงเทพฯ : ศูนย์จีน
ศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 323 หน้า

หนังสือเล่มนี้ ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์การเมืองเกี่ยวกับ ชาวจีน
แต่จิวในประเทศไทย ผู้วิจัยมีทั้งชาวไทยและชาวจีน ซึ่งเขียนบทความต่างๆ ใน 3 หัว ข้อใหญ่ คือ
การอพยพของชาวแต่จิวสู่สยาม ผลกระทบจากการอพยพของชาวแต่จิวต่อประเทศไทย และประวัติ
ชีวิตชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย หนังสือเล่มนี้เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพยิ่ง

ST Ch7 ANGN 2538/1995, กิมหลั่น. ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กรุงเทพฯ : ไบย์เซียน

สารนิยายเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวจีนไท่หล่ากลุ่มหนึ่งในกรุงเทพ และ
ฉะเชิงเทรา ผู้เขียนเป็นลูกจีนไท่หล่า เขียนเรื่องนี้จากประสบการณ์ในชีวิตของตน

ST Ch7 ED 2537/1994, สมเกียรติ ลีขันธ์สกุล. บทบาทของสมาคมไท่หน่ากับการผสมผสานทาง
วัฒนธรรมในสังคมไทย : กรณีศึกษาโรงเรียนไท่หล่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 176 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาบทบาทของสมาคมไท่หน่ากับการผสมผสานทางวัฒนธรรมในสังคม
ไทย พบว่าสมาคมไท่หน่าซึ่งเป็นสมาคมที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีกิจกรรมด้าน การ
ศึกษาและวัฒนธรรม กับทั้งให้สวัสดิการทางสังคม เช่น บ้านพักคนชรา สถานพยาบาล สุสานไท่หน่า
ฯลฯ โรงเรียนอนุบาลซึ่งสร้างขึ้นโดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนไท่หล่าในปี พ.ศ. 2464 เพื่อให้ลูกหลาน
ชาวจีนไท่หล่าได้รับการศึกษานั้นปัจจุบันก็ได้รับการดูแลจากสมาคม โรงเรียนนี้ทำหน้าที่ผสมผสาน
วัฒนธรรมประเพณีไทยและความคิดแบบไทย ให้กับนักเรียนตาม หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521
และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 นอกจากนี้ยังได้จัดการเรียน การสอนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

ชน พ.ศ.2525 ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็จัดสอน วิชาภาษาจีน และมีกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมจีนอีกด้วย

ST Ch8 LC 2536/1993, ศุภมาส เอ่งฉ้วน. คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะ ปีนัง วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 155 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษา จีนฮกเกี้ยนโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ภาษาฮกเกี้ยนที่ศึกษาได้จากจังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ทำให้คำเรียกญาติใน 5 ท้องถิ่นแตกต่างกัน ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศ และการแต่งงาน นอกจากนี้พบว่า คำเรียกญาติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือ ความแตกต่างของอายุ และมีการถือว่าฝ่ายพ่อสำคัญกว่าฝ่ายแม่ อย่างไรก็ดีสำหรับประชากรหลัง มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไป คือกำลังจะกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เนื่องจากอิทธิพล ของภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนที่ปีนังแนวโน้มนี้ไม่ ปรากฏเลย

ST Ch9 ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Haw" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven : Human Relations Area Files Press pp.1-2.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องจีนฮ่อ(Haw) ผู้เขียนอธิบายโดยย่อเกี่ยวกับลักษณะทางชาติพันธุ์ การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ฯลฯ และตอนท้ายของเรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ (ควรดูหัวข้อ Chinese และ Panthay ในหนังสือ นี้ด้วย)

ST Ch9 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อิก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Ch9 EC 2528/1985, ปราณี ศิริธร. เทนือแคว้นแดนสยาม : คนไทยทุกสาขานอกราชอาณาจักร
พม่า กะเหรี่ยง มอญ เขียงใหม่ : ลานนาสาร 538 หน้า

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชนชาติไทยนอกเมืองไทย ในตอนที่เกี่ยวกับชาวไทยใหญ่ในประเทศ
พม่า มีเรื่องกล่าวถึงกองทัพนกบินตังที่แพ้จีนคอมมิวนิสต์ และอพยพเข้าไปในพม่า ทหารจีนเหล่านี้
ส่วนหนึ่งถูกส่งไปยังประเทศไต้หวัน แต่อีกส่วนไม่ยอมกลับ อาศัยอยู่ในรัฐชาน และทางตอนเหนือ
ของประเทศไทย ในระยะแรก ทหารเหล่านี้มีอาชีพหลัก คือ การค้าฝิ่น ต่อมาได้กระจายไปอยู่กับชาว
เขาเผ่าต่างๆ และมีอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม ชนเหล่านี้ปัจจุบันเรียกว่า จีนฮ่อ

ST Ch9 MI 2528/1985, ปราณี ศิริธร. เทนือแคว้นแดนสยาม : คนไทยทุกสาขานอกราชอาณาจักร
พม่า กะเหรี่ยง มอญ เขียงใหม่ : ลานนาสาร 538 หน้า

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชนชาติไทยนอกเมืองไทย ในตอนที่เกี่ยวกับชาวไทยใหญ่ในประเทศ
พม่า มีเรื่องกล่าวถึงกองทัพนกบินตังที่แพ้จีนคอมมิวนิสต์ และอพยพเข้าไปในพม่า ทหารจีนเหล่านี้
ส่วนหนึ่งถูกส่งไปยังประเทศไต้หวัน แต่อีกส่วนไม่ยอมกลับ อาศัยอยู่ในรัฐชาน และทางตอนเหนือ
ของประเทศไทย ในระยะแรก ทหารเหล่านี้มีอาชีพหลัก คือ การค้าฝิ่น ต่อมาได้กระจายไปอยู่กับชาว
เขาเผ่าต่างๆ และมีอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม ชนเหล่านี้ปัจจุบันเรียกว่า จีนฮ่อ

ST Hm1 ANBL 2532/1989, Tapp, Nicholas. Asian Folklore Studies, Vol.48 pp.59-94

บทความนี้กล่าวถึงลัทธิความเชื่อของชาวม้ง ผู้เชื่อในผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติ และนับ
ถือผีบรรพบุรุษ ชาวม้งติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมีอำนาจเหล่านี้ โดยผ่านคนทรง ผู้เขียนได้อธิบาย
ถึงผีชนิดต่างๆที่ชาวม้งนับถือ มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับกำเนิดของโลก ผีและมนุษย์ อธิบายโดยละเอียด
เกี่ยวกับบทบาทของหมอผี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมเกี่ยวกับการรักษาโรค นอกจากนี้ผู้เขียนให้
ความรู้เกี่ยวกับพิธีศพของชาวม้งด้วย

ST Hm1 ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Thailand Meo" Ethnic Groups
of Mainland Southeast Asia New Haven : Human Relations Area Files Press pp.77-
81

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะ
บริเวณที่เป็นคาบสมุทรมลายู ในหัวข้อเรื่องเมี้ยว(Meo) หรือม้ง (Hmong) ในประเทศไทย ผู้เขียน ให้
ความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางชาติพันธุ์ การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน
ระบบเครือญาติ โครงสร้างสังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ และตอนท้าย ของเรื่องมีบรรณานุกรม
อย่างย่อ (มีเรื่องเมี้ยวในจีนและอินโดจีนด้วย : หน้า 63-77)

ST Hm1 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for
Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups
in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the

Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Hm1 EC 2536/1993, Michaud, Jean. "The Social Anchoring of the Trekking Tourist Business in a Hmong Community of Northern Thailand," 21st Annual Conference of Canadian Council for Southeast Asian Studies. U. of Alberta, October 15 to 17 1993. 14 pages.

บทความนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า(trekking) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านม้งเขียว(Green Hmong) แห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย (ผู้เขียนใช้นามสมมุติกับหมู่บ้านนี้) การวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อยๆในหมู่บ้านที่มีนักท่องเที่ยวนี้ เพราะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ชาวม้งขายของได้ ได้เงินจากการให้เช่าที่พักและอื่นๆ เมื่อมีฐานะดีขึ้น ชาวม้งจะซื้อของใช้สมัยใหม่ต่างๆ จากในเมือง ทำให้วิถีชีวิตของตนเปลี่ยนไป แลดูเป็นคนเมืองมากขึ้น ซึ่งมีผล ให้นักท่องเที่ยวเห็นว่า ชาวม้งเหล่านั้นมีวัฒนธรรมไม่เหมือนม้งแท้ๆ ทำให้หมู่บ้านดังกล่าว ดูน่าสนใจน้อยลง แนวโน้มที่ผู้จัดการทัวร์จะเปลี่ยนไปเลือกหมู่บ้านอื่นมาแทนจึงมีมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ได้เกิดมาแล้วกับหมู่บ้านชาวเขาหลายแห่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า ทางของไทยไม่ได้ให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงนี้มากนัก เพราะการที่ม้งหันมาขายของ แทนที่จะไปเพาะปลูก ก็นับว่าช่วยลดพื้นที่ป่าถูกถากถางและการที่ม้ง "สมัยใหม่" ขึ้น ก็ทำให้ กลายเป็นคนไทยมากขึ้น นับได้ว่าสนองกระบวนการ "ทำให้เป็นไทย" ที่ดำเนินอยู่นี้ด้วย

ST Hm1 EC 2536/1993, อติศร ภู่อสาระ. "การศึกษาเปรียบเทียบการยอมรับวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบกับบนภูเขา ในกิ่งอำเภอ เวียงแก่น จังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 154 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการยอมรับวัฒนธรรมและสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบกับบนภูเขา คือ ตัวแปรที่ชาวม้ง บนพื้นที่ราบมีค่าสูงกว่าชาวม้งบนภูเขาได้แก่ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การรักษา พยาบาล การคุมกำเนิด รายได้ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร การนับถือศาสนา การก่อสร้าง บ้านเรือน อุปกรณ์เครื่องใช้ใน

ครัวเรือนและการแต่งกาย ส่วนตัวแปรที่ชาวม้งบนพื้นที่ราบ มีค่าต่ำกว่าชาวม้งบนภูเขาได้แก่ การปลูกพืชชนิดใหม่ การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้ยาปราบศัตรูพืช ความเชื่อถือเรื่องโชคลาง และการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ทุกค่า ระหว่างการยอมรับนวัตกรรม กับสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งบน พื้นที่ราบกับบนภูเขามีค่าแตกต่างกัน

ST Hm1 EC 2537/1994, เจษฎา มิ่งฉาย. "ความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก" วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 197 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ เสนอผลงานเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขา เผ่าม้งที่มีต่อผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีความพึงพอใจในผลการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ผลการดำเนินงานพัฒนาด้านสังคม 2) ผลการดำเนินงาน พัฒนาด้านการเมืองการปกครอง 3) ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินงานในโครงการฯ 4) ผลการดำเนินงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยยังได้เสนอปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกร ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตคือ 1) ขาดน้ำการเกษตรจากชลประทาน 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ 3) ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ 4) มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ 5) ขาดเวรยามป้องกันภัยในหมู่บ้าน 6) ได้รับสัญชาติไทยล่าช้า 7) ขาดปกครองและพัฒนาไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระยะยาวสำหรับพวกตนได้

ST Hm1 EC 2538/1995, สีสึก ฤทธิ์เนติกุล. "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบการเกษตรกรรม ผสมผสานที่สูงของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านช่างเคี่ยน-ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 139 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการยอมรับระบบ การเกษตรกรรมผสมผสานของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านช่างเคี่ยน-ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ แต่ไม่มี ความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับระบบการเกษตรกรรมผสมผสานของชาวเขาเผ่าม้ง บ้าน ดอยปุยคือ อายุ การไม่ติดยาเสพติด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวนครั้งในการเข้ารับการ ฝึกอบรมเกษตรที่สูง จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน พื้นที่ทำการ เกษตรกรรม ความตระหนักถึงคุณ ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความ มุ่งหวังในชีวิตของตนเอง และความมุ่งหวังในอนาคตของลูกหลาน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับระบบการเกษตรกรรม ผสมผสาน ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งทั้งสองหมู่บ้านคือ ระดับการศึกษา และการได้รับฟังข่าวสารทางการเกษตรจากรายการวิทยุ ชาวเขา สำหรับปัญหาของชาวเขาเผ่าม้งในการยอมรับระบบการ เกษตรกรรมผสมผสานคือ ลักษณะของพื้นที่และแหล่งน้ำทำการเกษตรกรรม

ST Hm1 ED 2536/1993, ภาวนา ก้อนกลีบ. "การยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเขาเผ่าม้งในชุมชนพื้นราบ: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยมะนาว ถึงอำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาแบบบูรณาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 190 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่า ชาวเขาเผ่าม้งที่อพยพลงมาสร้างชุมชนใหม่ร่วมกับคนไทยพื้นราบส่วนใหญ่มีความพร้อม และยอมรับในสิ่งใหม่ตามโครงสร้างของสังคมได้ดี ทั้งปริมาณและคุณภาพ จนมีสภาพการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกับคนไทยพื้นราบในชุมชนเดียวกัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านรวมกลุ่ม ด้วยอิทธิพลของปัจจัยในการยอมรับ 4 ด้านคือ ตัวนวัตกรรม ตัวผู้รับนวัตกรรม ช่องทางการรับสื่อความรู้ และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากธรรมชาติทางการศึกษา ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มหรือสังคม ด้วยความเข้มแข็งของนวัตกรรมใหม่ ทำให้ชาวเขา เผ่าม้งตัดสินใจยอมรับสิ่งใหม่ในสังคมชุมชน ทั้งแนวคิดและสิ่งปฏิบัติอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง และต่างก็เป็นปัจจัยในการยอมรับซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ธรรมชาติทาง การศึกษาที่ชาวเขาเผ่าม้งเรียนรู้ และยอมรับสิ่งใหม่ในสังคมชุมชนพื้นราบได้มากที่สุดคือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต จดจำ นำไปปฏิบัติ

ST Hm1 ED 2536/1993, อัญชัญ อินคำ. "การศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ่อมเสริมนักเรียน ชาวเขาเผ่าแม้วชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 458 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ เสนอผลงานวิจัยคือ สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ่อมเสริม การอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดให้นักเรียนชาวเขาเผ่าแม้วชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อำเภอ แม่สลด จังหวัดตาก ที่มีปัญหาการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน ซึ่งประสิทธิภาพของแบบฝึก ซ่อมเสริมดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าแบบฝึกซ่อมเสริมการอ่าน ออกเสียงคำที่มีตัวสะกดมีประสิทธิภาพสูงเชื่อถือได้

ST Hm1 EG 2533/1989, สมบูรณ์ สุขสำราญ. ทรรศนะและความคาดหวังของผู้อพยพอินโดจีน
กรุงเทพ : สถาบันสาธาณกิจ มูลนิธิประชากร 100 หน้า

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงทรรศนะและความคาดหวังของผู้อพยพชาวลาว ชาวเขา และชาวกัมพูชาในประเทศไทย บทที่กล่าวถึงชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งอยู่ในศูนย์อพยพที่บ้านวินัย จังหวัด เลย จำนวน 4 หมู่บ้าน (ก.พ.2531) ชาวเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่พอใจที่ได้อยู่ในศูนย์อพยพ เพราะหนีภัยมาจากลาว และไม่ชอบระบบคอมมิวนิสต์ แต่จะรู้สึกอึดอัดพอควร เพราะมักไม่มีอะไรจะทำ ไม่มีที่ทำกิน เลี้ยงสัตว์ไม่ได้ ชาวเขาเผ่าม้งที่มีอายุมากมักไม่อยากอพยพไปอยู่ประเทศที่สาม (คือประเทศในอเมริกาและยุโรป) แต่สำหรับผู้ที่มีอายุน้อย อยากไปอยู่ที่นั่น เพราะดูเหมือนอนาคตกว่าอยู่ในศูนย์ โดยไม่มีอะไรทำ เป็นอาชีพถาวร

ST Hm1 HL 2531/1988, พัทธินันท์ สิริสุนทร. "พฤติกรรมการรักษาเยียวยาตนเองด้วยฝิ่นของชาวม้ง ที่เจ็บป่วย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนม้งแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์" วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล
207 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมการรักษาเยียวยาของชาวม้งที่เจ็บป่วยมีลักษณะ
เป็นขั้นตอนแตกต่างกันไปตามความรุนแรงของอาการเจ็บป่วย กล่าวคือ อาการในระดับเล็กน้อย
กลุ่มผู้ป่วยที่เสพติดฝิ่นจะมีพฤติกรรมรักษาเยียวยาตนเองด้วยการ ใช้ฝิ่นในทันทีที่รับรู้และ
ประเมินความรุนแรงของโรคแล้ว ส่วนผู้ป่วยที่ใช้ฝิ่นชั่วคราวจะอดทนรออาการไปก่อนเมื่อไม่หายจึง
ใช้ฝิ่น 1-3 ครั้ง และหยุดทันทีที่อาการป่วยหายไป ส่วนผู้ป่วยที่ไม่ใช้ฝิ่นจะเริ่มต้นด้วยการอดทนรอ
อาการ เมื่อไม่หายจึงไปซื้อยาจากร้านขายยา ในชุมชนหรือกินยาเก่าที่เหลือจากการใช้รักษาในครั้ง
ก่อน ในอาการป่วยระดับปานกลาง ผู้ป่วยที่เสพติดฝิ่นจะเพิ่มปริมาณฝิ่นที่ใช้ขึ้นอีก 1-10 ครั้ง แล้ว
หยุดใช้ทันทีที่ประเมิน ว่าอาการป่วยที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับรุนแรงเกินกว่าที่จะใช้ฝิ่นรักษาได้ และไปรับ
บริการที่คลินิก เอกชนทั้งในและนอกชุมชน และโรงพยาบาลชุมชนเลย ส่วนอาการในระดับรุนแรงไม่
พบว่า มีผู้ป่วยรายใดที่ยังคงรักษาตนเองอยู่ แต่จะตรงไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดใน
ทันทีที่สามารถทำได้

ST Hm1 HL 2535/1992, พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. "การศึกษาระดับความต้องการและสุขภาพจิตของ ชาว
ไทยภูเขาเผ่าม้งกับชาวไทยชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ = A Study of need hierarchy and
mental health between Hmong hilltribes and rural villagers in Chiang Mai province"
รายงานการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 87 หน้า.

รายงานการวิจัยเล่มนี้ศึกษาพบว่า ระดับความต้องการขั้นต่างๆ ของบุคคล มีส่วนสัมพันธ์
กับคุณภาพชีวิตหรือสุขภาพจิตมากกว่าสุขภาพทางกาย กลุ่มชาวเขาเผ่าม้งมีความ ต้องการชื่อเสียง
และแสดงความรู้สึกไม่ค่อยพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ แตกต่าง จากกลุ่มชาวไทยในเขต
ชนบท ปัจจัยที่เป็นปัญหาหลักคือ ความไม่พึงพอใจต่อสภาพเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังพบว่าเพศชาย
และเพศหญิงมีการรับรู้คุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มผู้สูง อายุจะปรับตัวได้ดีกว่า และแสดง
ความรู้สึกพึงพอใจต่อชีวิตในด้านต่างๆ สูงกว่าผู้อยู่ในวัยหนุ่มสาว

ST Hm1 HL 2535/1992, อาภาพร เมษะมาน. "ประสิทธิผลของการสอนเรื่องการคุมกำเนิด แก่ชาว
เขาเผ่าม้งโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กับการสอนโดยผ่านผู้อาวุโสชายชาวเขาเผ่าม้ง ในอำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพยาบาล สาธารณสุข คณะสาธารณสุข
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 102 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอการเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนเรื่องการคุมกำเนิด แก่
ชายชาวเขาเผ่าม้งโดยใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กับการสอนโดยผ่านผู้อาวุโสชายที่ได้รับการ สอนและ
การอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแล้ว มีผลสรุปดังนี้คือ การสอนการคุมกำเนิดชาย โดยผู้อาวุโส

ชายทำให้เกิดทัศนคติ และการสนับสนุนนารายในเรื่องการคุมกำเนิดภายหลัง การทดลองมากกว่า การสอนโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยตรง แม้การสอนด้วยวิธีทั้งสองจะให้ผลดีใกล้เคียงกัน แต่การสอนโดยผู้อาวุโสชายในหมู่บ้านจะได้ผลดีกว่า เนื่องจากชาวเขาเผ่าม้งมีความเชื่อถือ ศรัทธา และใกล้ชิดผู้อาวุโสมาก ทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการพัฒนาในด้านอื่นๆ มากกว่าการสอนโดยเจ้าหน้าที่อาวุโสโดยตรง

ST Hm1 HL 2538/1995, กาญจนา ประชาพิพัฒน์ และคนอื่นๆ. "การสำรวจคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวเขาเผ่าม้งในประเทศไทย = Quality of life and environment of Hmong in Thailand" รายงานการวิจัย ศูนย์พัฒนาอนามัยชาวเขา กรมอนามัย 18 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ได้กล่าวถึง การสำรวจคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ชาวเขาเผ่าม้งพบว่า ในกลุ่มสตรีหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วยังอยู่กินกับสามีส่วนใหญ่ มีอายุ 20-29 ปี มีการคุมกำเนิดร้อยละ 39.4 แต่เป็นวิธีถาวรเพียงร้อยละ 7.8 ไม่พบหมั้นชายในชาวเขาเผ่าม้งเลย สตรีมีบุตรคนแรกอายุต่ำกว่า 20 ปี เด็กที่มีน้ำหนักแรกเกิด 3,000 กิโลกรัมขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 62 มารดาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝากครรภ์ และไม่ได้รับการตรวจฟันและเหงือก รวมทั้งไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยัก ไม่ได้รับการคลอดที่ถูกต้องและไม่ได้รับการดูแลหลังคลอด ในกลุ่มเด็ก 0-5 ปี พบว่าส่วนใหญ่ขาดสมดุลบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ไม่ได้รับการชั่งน้ำหนักจากเจ้าหน้าที่ มีเด็กขาดสารอาหาร และไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก ตับอักเสบบี เป็นจำนวนมาก ในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีเด็กน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 31.7 ส่วนน้อยได้รับการตรวจฟันแปรงฟันหลังอาหาร และอมฟลูออไรด์ ทางด้านงานอนามัยสิ่งแวดล้อมชาวเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่มีส้วมถูกหลักสุขาภิบาล สภาพที่อยู่อาศัยคงทนถาวร แต่มีส้วมน้อยมีน้ำสะอาดเพียงพอตลอดปี และมีความเป็นระเบียบภายในบ้านเรือน

ST Hm1 HL 2538/1995, นพดล จักดิ์เจริญชัยกุล. "การศึกษามาตรการป้องกันปัญหาเสฟติดใน ชุมชนชาวเขา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลขี้เหล็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 154 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลงานวิจัยคือ ผู้เสฟติดชาวเผ่าม้งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสฟติดเป็นอย่างดี สาเหตุที่ติดยาเสฟติด ส่วนใหญ่มาจากการเจ็บป่วยและช่วยให้คลายปวดเมื่อยร่างกายจากการทำงาน ปัญหาในการ ดำเนินการป้องกันได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนมีสวนรู้เห็นการซื้อขายยาเสฟติดในชุมชน การ ลงโทษผู้ค้ายาเสฟติดน้อยเกินไป การจัดสรรงบประมาณไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ มีผู้ค้า ยาเสฟติดในชุมชนจำนวนมาก ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสฟติดน้อย มีการ ใช้ยาเสฟติดด้านประเพณี วัฒนธรรม และรักษาโรค ส่วนมาตรการในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสฟติดได้แก่ ส่งเสริมให้ครอบครัวรู้จักดูแลเอาใจใส่สมาชิกภายในครอบครัวอย่าง สม่่าเสมอ เผยแพร่ข่าวสารโดยออกเสียงตามสายทางหอกระจายข่าว

ในหมู่บ้าน ผักอ้าชีพ ในหมู่บ้าน ให้การสงเคราะห์แก่ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ใช้สุนัขสงครามในการตรวจสอบ เพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ค้ายาเสพติดให้มากขึ้น เลิกใช้ยาเสพติดรับรองแขกในชุมชน ปราบปราม พ่อค้ายาเสพติดในชุมชน

ST Hm1 HP 2537/1994, เจษฎา มิ่งฉาย. "ความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก" วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 197 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ เสนอผลงานเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขา เผ่าม้งที่มีต่อผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีความพึงพอใจในผลการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ผลการดำเนินงานพัฒนาด้านสังคม 2) ผลการดำเนินงาน พัฒนาด้านการเมืองการปกครอง 3) ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินงานในโครงการฯ 4) ผลการดำเนินงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยยังได้เสนอปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกร ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตคือ 1) ขาดน้ำการเกษตรจากชลประทาน 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ 3) ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ 4) มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ 5) ขาดเวรยามป้องกันภัยในหมู่บ้าน 6) ได้รับสัญชาติไทยล่าช้า 7) ขาดปกครองและพัฒนาไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระยะยาวสำหรับพวกตนได้

ST Hm1 HP 2538/1995, นพดล คักดีเจริญชัยกุล. "การศึกษามาตรการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเขา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลขี้เหล็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์" วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 154 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลงานวิจัยคือ ผู้เสพติดชาวม้งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอย่างดี สาเหตุที่ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่มาจากการเจ็บป่วยและช่วยให้คลายปวดเมื่อยร่างกายจากการทำงาน ปัญหาในการ ดำเนินการป้องกันได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนมีส่วนรู้เห็นการซื้อขายยาเสพติดในชุมชน การ ลงโทษผู้ค้ายาเสพติดน้อยเกินไป การจัดสรรงบประมาณไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ มีผู้ค้า ยาเสพติดในชุมชนจำนวนมาก ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย มีการ ใช้ยาเสพติดด้านประเพณี วัฒนธรรม และรักษาโรค ส่วนมาตรการในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดได้แก่ ส่งเสริมให้ครอบครัวรู้จักดูแลเอาใจใส่สมาชิกภายในครอบครัวอย่าง สม่ำเสมอ เผยแพร่ข่าวสารโดยออกเสียงตามสายทางหอกระจายข่าว ในหมู่บ้าน ผักอ้าชีพ ในหมู่บ้าน ให้การสงเคราะห์แก่ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ใช้สุนัขสงครามในการตรวจสอบ เพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ค้ายาเสพติดให้มากขึ้น เลิกใช้ยาเสพติดรับรองแขกในชุมชน ปราบปราม พ่อค้ายาเสพติดในชุมชน

ST Hm1 LC 2526/1983, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. "สภาพสังคม เศรษฐกิจและพฤติกรรมการค้าของชาวเขาเผ่าเย้า ม้ง และถิ่นในจังหวัดน่าน: ข้อเสนอแนะ สำหรับการวางแผนผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม" รายงานการวิจัย กองควบคุม พิษเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 161 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ศึกษาโครงการผลิตสื่อเพื่อการนิเทศ์ชาวเขา จังหวัดน่าน จาก สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และจิตวิทยา ของชาวเขา 3 กลุ่มคือ ม้ง เย้า และถิ่น พบว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายที่สุด และกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนชาวเขามีวิทยุเป็นของตนเอง สถานีที่เปิดรับฟังเป็นประจำคือ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดน่าน ชาวเขาต้องการ ให้เพิ่มรายการแนะนำความรู้ทางการเกษตร ดังนั้น กองควบคุมพิษเสพติดจึงได้วางแผนงาน ผลิตสื่อหลักใหญ่เป็นประเภทเสียง คือ รายการวิทยุ และเสริมสื่อประเภทที่สามารถได้ยินและได้เห็นพร้อมๆ กัน คือสไลด์ประกอบเสียง หรือแผ่นเลื่อนประกอบเสียง โดยเนื้อหาในการ สื่อสารจะสอดคล้องกับความต้องการของชาวเขา และจารีต วัฒนธรรม ประเพณี และมีความง่ายต่อการเข้าใจภาษา โดยจัดทำขึ้น 7 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาชาวเขามาก 6 ภาษา ได้แก่ ม้ง เย้า กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ และอีก้อ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้สื่อไปพร้อมกัน ด้วย

ST Hm1 LC 2536/1993, อัญชญ อินคำ. "การศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ่อมเสริมนักเรียนชาวเขาเผ่าแม้วชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 458 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ เสนอผลงานวิจัยคือ สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ่อมเสริม การอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดให้นักเรียนชาวเขาเผ่าแม้วชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก ที่มีปัญหาการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน ซึ่งประสิทธิภาพของแบบฝึก ซ่อมเสริมดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าแบบฝึกซ่อมเสริมการอ่าน ออกเสียงคำที่มีตัวสะกดมีประสิทธิภาพสูงเชื่อถือได้

ST Hm1 MI 2537/1994, สมจิต สัจสัญญาวุฒิ. "ปัญหาในการอพยพชาวเขาลงสู่พื้นที่ราบ: กรณีศึกษา เผ่าม้ง อำเภอปาง จังหวัดพะเยา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 191 หน้า.

วิทยานิพนธ์สรุปผลการวิจัยว่า การอพยพชาวเขาลงไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบ ไม่สามารถควบคุมให้ชาวเขาทั้งหมดทำกินเฉพาะในเขตที่ดินที่จัดสรรให้ เพราะว่าชาวเขา ไม่สามารถอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ราบที่จัดสรรให้ได้ดีเท่าที่เคยอยู่อาศัยมาก่อน และมีแนวโน้มที่ชาวเขาบางส่วนจะอพยพกลับขึ้นไปพักอาศัยบนเขา เพื่อทำการเกษตรเช่นเดิม โดยมีปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวเขาไม่ชอบพักอาศัยบนพื้นที่ราบ คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และมีปัญหาด้านการผสมกลมกลืนกับชาวพื้นราบ

เนื่องจากมีความแตกต่างกันทางด้านชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อเป็น
อุปสรรคที่สำคัญ

ST Hm1 PP 2533/1990, สมภาพ มณีเวช. "การศึกษาค่านิยมต่อการมีบุตรของสตรีชาวเขาเผ่าม้งและ
เผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล 108 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ สตรีชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงมีค่านิยม ต่อการมี
บุตรระดับค่อนข้างสูงเท่าๆกัน สตรีชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่ให้คุณค่าต่อการมีบุตร
รวมทุกด้านในระดับมากที่สุด จำแนกได้เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ คุณค่าด้านเศรษฐกิจและ
ความมั่นคง คุณค่าด้านอาหาร คุณค่าด้านความเป็นปึกแผ่นของ ครอบครัวและการสืบสกุล และคุณ
ค่าทางการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ระดับคุณค่าต่อการ มีบุตรไม่ขึ้นอยู่กับอายุ จำนวนบุตร โคร่ง
สร้างครอบครัว อาชีพ ฐานะของครอบครัว การศึกษา และศาสนา

ST Hm1 SS 2531/1988, ไพโรจน์ จันทร์อุไร. "การยุติเสียงปืนแตกบริเวณรอยต่อ 3 จังหวัด
(เพชรบูรณ์-เลย-พิษณุโลก)" เอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 105 หน้า.

เอกสารวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ
การแพร่ขยายลัทธิสังคมนิยม และการต่อสู้เอาชนะคอมมิวนิสต์ของประเทศไทย ที่ได้รับผลสำเร็จมา
เสนอ โดยเน้นเฉพาะบริเวณรอยต่อ 3 จังหวัด ได้แก่ เพชรบูรณ์ เลย และพิษณุโลก ซึ่งทฤษฎีและ
แนวคิดดังกล่าวได้แก่ ทฤษฎีขัดแย้ง (Conflict Theory) ที่ทำให้การ สงออกลัทธิคอมมิวนิสต์จาก
พรรคคอมมิวนิสต์สากล เช่น จีน และรัสเซีย สงกระแส อิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศไทย ก่อ
กำเนิดพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ขึ้นมา และแนวคิดของรัฐบาลไทยที่นำเอาข้อเท็จ
จริง (Fact) ของสังคม สังคมธรรม เอกภาพ บูรณภาพ สิทธิมนุษยชน และหลักประชาธิปไตยที่แท้จริง
เข้าประกอบเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อขจัดความขัดแย้งต่างๆ ในสังคม ผู้วิจัยยังได้กล่าวถึงการเคลื่อนไหว
ไหวของ พคท.แนวทาง โซเวียตที่ปลุกเรดม และหลอกลวงชาวเขาเผ่าม้งมาเป็นเครื่องมือในการต่อสู้
กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การปราบปรามในระยะแรก ฝ่ายรัฐบาลสูญเสียจำนวนมาก จนกระทั่ง พ.ศ.
2523 เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนยุทธวิธีต่อสู้ใหม่โดยใช้การเมืองนำหน้าการทหาร ทำให้กองทัพ
ประสบชัยชนะ ทำให้ชาวเขาเผ่าม้งนอกจากจะไม่ให้ความร่วมมือกับ พคท. แล้ว ยังกลับมา ให้ความ
ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนาและเสริมความมั่นคงอีกด้วย ชาวเขาเผ่าม้ง นี้ยังยอมรับการ
เปลี่ยนแปลง วิถีประชา ความเชื่อ ค่านิยมบางอย่างอีกด้วย เช่น การเลิกปลูกฝิ่นหันมาปลูกกาแฟ
แทน หรือหยุดการไร่เลื่อนลอย และการย้ายถิ่นหันมา อยู่อาศัยร่วมกันในหมู่บ้าน และทำเกษตร
กรรมหรือเลี้ยงสัตว์แทนการตัดไม้ทำลายป่า ยอมรับเอาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มาใช้กับชีวิต
ประจำวัน และหันหลังให้กับการต่อสู้อันขมขื่น

ST Hm1 SS 2533/1989, สมบูรณ์ สุขสำราญ. ทรรศนะและความคาดหวังของผู้อพยพอินโดจีน

กรุงเทพ : สถาบันสาธาณกิจ มุลนิธิประชากร 100 หน้า

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงทรรศนะและความคาดหวังของผู้อพยพชาวลาว ชาวเขา และชาวกัมพูชาในประเทศไทย บทที่กล่าวถึงชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งอยู่ในศูนย์อพยพที่บ้านวินัย จังหวัด เลย จำนวน 4 หมู่บ้าน (ก.พ.2531) ชาวม้งเหล่านี้ส่วนใหญ่พอใจที่ได้อยู่ในศูนย์อพยพ เพราะหนีภัยมาจากลาว และไม่ชอบระบบคอมมิวนิสต์ แต่จะรู้สึกอึดอัดพอควร เพราะมักไม่มีอะไรจะทำ ไม่มีที่หากิน เลี้ยงสัตว์ไม่ได้ ชาวม้งที่มีอายุมากมักไม่อยากอพยพไปอยู่ประเทศที่สาม (คือประเทศในอเมริกาและยุโรป) แต่สำหรับผู้มีอายุน้อย อยากไปอยู่ที่นั่น เพราะดูเหมือนอนาคตกว่าอยู่ในศูนย์ โดยไม่มีอะไรทำ เป็นอาชีพถาวร

ST Hm1 SS 2536/1993, ภาวนา ก้อนกลีบ. 'การยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเขาเผ่าม้งในชุมชนพื้นราบ:

ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยมะนาว กิ่งอำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 190 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่า ชาวเขาเผ่าม้งที่อพยพลงมาสร้างชุมชนใหม่ร่วมกับ คนไทยพื้นราบส่วนใหญ่มีความพร้อม และยอมรับในสิ่งใหม่ตามโครงสร้างของสังคมได้ดี ทั้งปริมาณและคุณภาพ จนมีสภาพการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกับคนไทยพื้นราบในชุมชน เดียวกัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านรวมกลุ่ม ด้วยอิทธิพลของปัจจัยในการยอมรับ 4 ด้านคือ ตัวนวัตกรรม ตัวผู้รับนวัตกรรม ช่องทางการรับสื่อความรู้ และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากธรรมชาติทางการศึกษา ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มหรือสังคม ด้วยความเข้มแข็งของนวัตกรรมใหม่ ทำให้ชาวเขา เผ่าม้งตัดสินใจยอมรับสิ่งใหม่ในสังคมชุมชน ทั้งแนวคิดและสิ่งปฏิบัติอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง และต่างก็เป็นปัจจัยในการยอมรับซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ธรรมชาติทาง การศึกษาที่ชาวเขาเผ่าม้งเรียนรู้ และยอมรับสิ่งใหม่ในสังคมชุมชนพื้นราบได้มากที่สุดคือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต จดจำ นำไปปฏิบัติ

ST Hm1 SS 2536/1993, อติศร ภูสาระ. 'การศึกษาเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบกับบนภูเขา ในกิ่งอำเภอ เวียงแก่น จังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 154 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการยอมรับนวัตกรรมและสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบกับบนภูเขา คือ ตัวแปรที่ชาวม้ง บนพื้นที่ราบมีค่าสูงกว่าชาวม้งบนภูเขาได้แก่ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การรักษา พยาบาล การคุมกำเนิด รายได้ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร การนับถือศาสนา การก่อสร้าง บ้านเรือน อุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือนและการแต่งกาย ส่วนตัวแปรที่ชาวม้งบนพื้นที่ราบ มีค่าต่ำกว่าชาวม้งบนภูเขาได้แก่ การ

ปลูกพืชชนิดใหม่ การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้ยาปราบศัตรูพืช ความเชื่อเรื่องโชคลาง และการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ทุกค่า ระหว่างการยอมรับนวัตกรรมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวม้งบน พื้นที่ราบกับบนภูเขาแตกต่างกัน

ST Hm1 SS 2536/1993, Michaud, Jean. "The Social Anchoring of the Trekking Tourist Business in a Hmong Community of Northern Thailand," 21st Annual Conference of Canadian Council for Southeast Asian Studies. U. of Alberta, October 15 to 17 1993. 14 pages.

บทความนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า(trekking) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านม้งเขียว(Green Hmong) แห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย (ผู้เขียนใช้นามสมมุติกับหมู่บ้านนี้) การวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อยๆในหมู่บ้านที่มีนักท่องเที่ยวนี้ เพราะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ชาวม้งชายของได้ได้เงินจากการให้เช่าที่พักและอื่นๆ เมื่อมีฐานะดีขึ้น ชาวม้งจะซื้อของใช้สมัยใหม่ต่างๆ จากในเมือง ทำให้วิถีชีวิตของตนเปลี่ยนไป แลดูเป็นคนเมืองมากขึ้น ซึ่งมีผลให้นักท่องเที่ยวเห็นว่า ชาวม้งเหล่านั้นมีวัฒนธรรมไม่เหมือนม้งแท้ๆ ทำให้หมู่บ้านดังกล่าว ดูน่าสนใจน้อยลง แนวโน้มที่ผู้จัดการทัวร์จะเปลี่ยนไปเลือกหมู่บ้านอื่นมาแทนจึงมีมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ได้เกิดมาแล้วกับหมู่บ้านชาวเขาหลายแห่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า ทางของไทยไม่ได้ให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงนี้มากนัก เพราะการที่ม้งหันมาขายของ แทนที่จะไปเพาะปลูก ก็นับว่าช่วยลดพื้นที่ป่าถูกถากถางและการที่ม้ง "สมัยใหม่" ขึ้น ก็ทำให้ กลายเป็นคนไทยมากขึ้น นับได้ว่าสนองกระบวนการ "ทำให้เป็นไทย" ที่ดำเนินอยู่นี้ด้วย

ST Hm1 SS 2537/1994, Culas, Christian. "The Cultural Change and the Structures of Social Organisation of the Hmong of Thailand". Profect report. 32 pages

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ผู้วิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและศึกษาโครงสร้างทางสังคมของม้งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาทั้งสังคม ชาวม้งที่อยู่ไกลเมือง ใกล้เมือง และที่อาศัยอยู่ในเมือง(กลุ่มที่มีชีวิตเกี่ยวข้องกับคนไทย) ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่อยู่ไกลเมืองยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมทำการเกษตรเป็นหลัก ส่วนผู้ที่อยู่ ใกล้เมืองหรืออพยพเข้ามาอยู่ในเมืองมักเปลี่ยนอาชีพมาเป็นพ่อค้าแม่ค้าขายของที่ระลึก หรือ มารับจ้างทำงาน การอพยพเข้าสู่เมืองมักเกิดจากการขาดแคลนที่ดินทำกิน หรือเพราะผู้อพยพมีญาติหรือคนคุ้นเคยที่อยู่ในเมืองอยู่แล้ว ผู้อพยพช่วงแรกๆ จะเป็นผู้มีอายุน้อย (20-35 ปี) ซึ่งในสังคมดั้งเดิมคนเหล่านี้มักได้รับความช่วยเหลือจากผู้อาวุโสสูงกว่า แต่ในกรณี ของการอพยพ ผู้มาที่หลังซึ่งมีอายุมากกว่า อาวุโสกว่า มักได้รับความช่วยเหลือจากผู้มาก่อน ซึ่งอ่อนวัยกว่า นี่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหนึ่งของชาวม้ง

ST Hm1 SS 2537/1994, สมหมาย ประทุมวงศ์. "พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง: กรณีศึกษาเฉพาะอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 98 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ใหญ่บ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง เป็นผู้นำหมู่บ้านที่ลูกบ้านให้ความเคารพเชื่อถือสูงสุดในหมู่บ้าน ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีอิทธิพล ครบวงจรต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และการตัดสินใจเลือกตัวผู้สมัคร ส.ส. ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ชาวเขาเผ่าม้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นพื้นฐานเพียงการใช้สิทธิ์ออกเสียง เลือกตั้งเท่านั้น

ST Hm1 SS 2537/1994, สมจิต สัจญญาวุฒิ. "ปัญหาในการอพยพชาวเขาลงสู่พื้นที่ราบ: กรณีศึกษาเผ่าม้ง อำเภอปง จังหวัดพะเยา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 191 หน้า.

วิทยานิพนธ์สรุปผลการวิจัยว่า การอพยพชาวเขาลงไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบ ไม่สามารถควบคุมให้ชาวเขาทั้งหมดทำกินเฉพาะในเขตที่ดินที่จัดสรรให้ เพราะว่าชาวเขา ไม่สามารถอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ราบที่จัดสรรให้ได้ดีเท่าที่เคยอยู่อาศัยมาก่อน และมีแนวโน้มที่ชาวเขาบางส่วนจะอพยพกลับขึ้นไปพักอาศัยบนเขา เพื่อทำการเกษตรเช่นเดิม โดยมีปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวเขาไม่ชอบพักอาศัยบนพื้นที่ราบ คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และมีปัญหาด้านการผสมกลมกลืนกับชาวพื้นราบ เนื่องจากมีความแตกต่างกันทางด้านชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อเป็นอุปสรรคที่สำคัญ

ST Hm1 TR 2536/1993, Michaud, Jean. "The Social Anchoring of the Trekking Tourist Business in a Hmong Community of Northern Thailand," 21st Annual Conference of Canadian Council for Southeast Asian Studies. U. of Alberta, October 15 to 17 1993. 14 pages.

บทความนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า(trekking) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านม้งเขียว(Green Hmong) แห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย (ผู้เขียนใช้นามสมมุติหมู่บ้านนี้) การวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อยๆในหมู่บ้านที่มีนักท่องเที่ยวนี้ เพราะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ชาวม้งชายของได้ได้เงินจากการให้เช่าที่พักและอื่นๆ เมื่อมีฐานะดีขึ้น ชาวม้งจะซื้อของใช้สมัยใหม่ต่างๆ จากในเมือง ทำให้วิถีชีวิตของตนเปลี่ยนไป แลดูเป็นคนเมืองมากขึ้น ซึ่งมีผลให้นักท่องเที่ยวเห็นว่า ชาวม้งเหล่านั้นมีวัฒนธรรมไม่เหมือนม้งแท้ๆ ทำให้หมู่บ้านดังกล่าว ดูละอายใจน้อยลง แนวโน้มที่ผู้จัดการทัวร์จะเปลี่ยนไปเลือกหมู่บ้านอื่นมาแทนจึงมีมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ได้เกิดมาแล้วกับหมู่บ้านชาวเขาหลายแห่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า ทางของไทยไม่ได้ให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงนี้มาก

นัก เพราะการที่มั่งหันมาขายของ แทนที่จะไปเพาะปลูก ก็นับว่าช่วยลดพื้นที่ป่าถูกถากถางและการที่มั่ง 'สมัยใหม่' ขึ้น ก็ทำให้ กลายเป็นคนไทยมากขึ้น นับได้ว่าสนองกระบวนการ "ทำให้เป็นไทย" ที่ดำเนินอยู่ด้วย

ST Kr1 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านเกษตรและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Kr1 ED 2535/1992, ทิพวรรณ นามแก้ว. "การใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ด ม ก บ เป็นตัวสะกดสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 176 หน้า.

วิทยานิพนธ์เสนอผลงานวิจัยคือ การใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ด ม ก บ เป็นตัวสะกด สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ ในการทำแบบฝึก แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำนี้สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถในการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ด ม ก บ เป็นตัวสะกด เหมาะที่จะนำไปใช้ในการสอนเขียนคำในวิชาภาษาไทย

ST Kr1 EG 2538/1995, ปิยวรรณ วินิจชัยนันท์. "พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวกระเหรี่ยงใน เชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 383 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากพืชด้านต่างๆ ในชีวิตประจำวันของชาวกระเหรี่ยงในเชียงใหม่ ที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ โดยแบ่งพืชสำรวจ ได้ตามลักษณะการใช้เป็น 5 ประเภทคือ พืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชใช้สร้างที่อยู่อาศัย พืชเศรษฐกิจ และพืชที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ จากการสำรวจพืช 291 ชนิด ซึ่งจัดอยู่ใน 229 สกุล 109 วงศ์ ผู้วิจัยพบพืชสมุนไพรที่ชาวกระเหรี่ยงใช้ในการเพิ่มความแข็งแรงของร่างกายได้แก่ ม้าสามต้น กำลังเสือโคร่ง ได้ไม่รู้ลืม และฮ่อสะพานควาย เป็นต้น ส่วนพืชสมุนไพรอื่นๆ ได้แก่ ปุย-ใช้รักษาแผลที่ถูกไฟไหม้

คลาปอ-ใช้รักษาโรคคิซัน ตะครอง-ใช้รักษาโรคนิ้ว ตาเหินเหลือง ช้างน้ำ และเจตมูลเพลิงแดง-ใช้เป็นสมุนไพรสำหรับสตรีหลังคลอด สำหรับ พืชเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น พืชที่ใช้เป็นเครื่องรางป้องกันผีนั้น บางหมู่บ้านใช้ไม้ไผ่ ชนิดต่างๆ มาสานเป็น 'แหลว' ตัดไว้เหนือประตูบ้าน หรือบางหมู่บ้านมีความเชื่อว่า การนำต้นทะโล้มาทำเสาบ้านจะช่วยป้องกันผีได้ เป็นต้น

ST Kr1 HL 2534/1991, รัตนา สุกุมลจันทร์. "พฤติกรรมการใช้ยาและยาเสพติดของชาวบ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่: สาเหตุการเสพยาของผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่ได้รับการบำบัดรักษาในปี 2533" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต ภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 75 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาอัตราและสาเหตุการเสพยาของชาวเขาเผ่าลีซอ กระเหรี่ยง ไทยใหญ่ ที่ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่ได้รับการบำบัดในปี 2533 จำนวน 43 คน ซึ่งใช้การเก็บ ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ สังเกต และการตรวจปัสสาวะ สาเหตุการเสพยา ส่วนใหญ่พบว่าไม่ค่อย ยอมเปิดเผยเหตุผลที่แท้จริง สาเหตุเท่าที่พบคือ สาเหตุทางกาย ทางจิตใจ ทางด้านครอบครัว ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ชนิดของยาเสพติดเปลี่ยนจากฝิ่นมาเป็นเฮโรอีนมากขึ้น และมีการใช้กระบอกและเข็มฉีดยาที่ใช้แล้ว และมีการใช้ร่วมกัน วิธีป้องกันคือ ควรหาสาเหตุ ที่แท้จริงของการเสพยา ให้ความรู้เรื่องพิษภัยของเฮโรอีน สาเหตุที่เฮโรอีนระบาดเข้าหมู่บ้าน และควรมีการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปราม การซื้อขายเฮโรอีนในหมู่บ้านและลงโทษผู้กระทำความผิด

ST Kr1 HP 2539/1996, อุไรวรรณ แสงศรี และสารณีย์ ไทยานันท์. "ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กรณีศึกษาเผ่าอาก้อและเผ่ากะเหรี่ยง" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 59 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ สงเคราะห์ราษฎร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การศึกษาชุมชน การเตรียมชุมชน การศึกษาของคณะกรรมการ และการติดตามผล ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ขาดขั้นตอนการศึกษา ชุมชน และเตรียมชุมชน การแก้ไขปัญหาจะต้องศึกษาและเตรียมชุมชนโดยเน้นหนักในเรื่อง การให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกองค์กรให้มากที่สุด และมีการทบทวน ความรู้ความเข้าใจให้แก่สมาชิกทุกๆ เดือน ผลการพัฒนาองค์กรในหมู่บ้านที่ทำการศึกษาวินิจฉัยพบว่าผลการดำเนินงานยังไม่เด่นชัดนัก แต่ศูนย์ฯก็มีการจัดกิจกรรมขององค์กร อย่างต่อเนื่อง

ST Kr1 PP 2533/1990, สมภพ มณีเวช. "การศึกษาค่านิยมต่อการมีบุตรของสตรีชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 108 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ สตรีชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงมีค่านิยม ต่อการมีบุตรระดับค่อนข้างสูงเท่าๆกัน สตรีชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่ให้คุณค่าต่อการมีบุตรรวมทุกด้านในระดับมากที่สุด จำแนกได้เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ คุณค่าด้านเศรษฐกิจและ

ความมั่นคง คุณค่าด้านอาหาร คุณค่าด้านความเป็นปึกแผ่นของ ครอบครัวและการสืบสกุล และคุณค่าทางการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ระดับคุณค่าต่อการ มีบุตรไม่ขึ้นอยู่กับอายุ จำนวนบุตร โครงสร้างครอบครัว อาชีพ ฐานะของครอบครัว การศึกษา และศาสนา

ST Kr2 ANBL 2534/1991, เพียงจิต เทียนย้อย. การเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง(สะกอ) ในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 120 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนศาสนาของชาวกะเหรี่ยงสะกอ พบว่าปัจจัยที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธคือปัจจัยทางด้านการเมือง และปัจจัยด้านสังคม-จิตใจ ในขณะที่ปัจจัยที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม-จิตใจ สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนศาสนา พบว่าการเปลี่ยนศาสนามีผลต่อการเปลี่ยนทางด้านความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติ และวิถีชีวิต ของชาวกะเหรี่ยง อย่างไรก็ตามก็ได้ออกลักษณะที่ยังคงอยู่ของชาวกะเหรี่ยง คือความเป็นคนกะเหรี่ยง ที่มีบรรพบุรุษร่วมกัน พวกเขาจะมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือกันและกัน

ST Lh1 ANFR 2528/1985, อรทัย สายเพ็ญ. ศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต หน่วยวิชาการวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 409 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ของชาวไทยพื้นราบและชาวเขาเผ่ามูเซอ ในจังหวัดตาก โดยศึกษาจากนิทานพื้นบ้านจำนวน 109 เรื่อง จำแนกออกเป็นนิทานคติ นิทานชีวิต นิยาย มุขตลก ตำนาน และประวัติ ในจำนวนนี้นิยายมีมากที่สุด คือ 48 เรื่อง ผลการเปรียบเทียบพบว่า นิทานพื้นบ้านของชน 2 กลุ่มคล้ายคลึงกันหลายอย่าง เช่น มนุษย์ประกอบไปด้วยหัวใจ(กายและจิต) โลกถูกควบคุมโดยกฎเกณฑ์ ดังนั้น โลกย่อม เคลื่อนไหวอย่างมีจุดหมายปลายทาง สำหรับความแตกต่างที่พบ คือ ชาวมูเซอมีความเชื่อ พื้นฐานแบบเทวนิยม แต่ชาวไทยเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมากกว่ากฎแห่งพระเจ้าและภูตผี นอกจากนี้พบว่าความรู้ของคนทั้ง 2 กลุ่มเป็นแบบเหตุผลนิยม คือ ต่างยอมรับว่า ปรากฏการณ์จำนวนมากถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่อำนาจเหล่านี้ ในหลายกรณี ก็อยู่ภายใต้วิสัยที่มนุษย์จะควบคุมถึง ความรู้ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ ถ่ายทอด จากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่งได้

ST Lh1 ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Lahu" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven:Human Relations Area Files Press pp.30-33.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องล่าหู่ (Lahu) หรือมูเซอ ผู้เขียนอธิบายลักษณะทางชาติพันธุ์ ภาษา การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ระบบเครือญาติ โครงสร้างทาง

สังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ คำอธิบายนี้สั้น กระชับรัด และตอนท้ายของ เรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ

ST Lh1 ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Lh1 EC 2531/1988, วินช์ พฤกษ์ศรี และสนิธ วงศ์ประเสริฐ. "การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก: ศึกษากรณีชาวเขาเผ่ามูเซอ" สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ 47 หน้า.

รายงานวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของชาวเขาเผ่ามูเซอ ซึ่งพบว่า ชาวเขาได้ละทิ้งระบบการไร่เลื่อนลอยมาเป็นระยะเวลาหนึ่งทศวรรษ เปลี่ยน เป็นการใช้พืชที่หมุนเวียน เมื่อได้รับการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยวิธีชีวภาพ หรือใช้ถั่วแดงหลวงปลูกหมุนเวียนในพื้นที่ปลูกข้าวไร่และข้าวโพด ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินจากระบบการใช้พื้นที่หมุนเวียนปรับปรุงเป็นระบบพืชหมุนเวียน ต่อจากนั้นได้ทำการพัฒนา ขึ้นที่สูงด้วยวิธีทางกายภาพหรือใช้เครื่องมือพื้นบ้านขุดบ่อหรืออ่างกักเก็บน้ำทำแปลงผัก และระบบการใช้น้ำอย่างประหยัดเพื่อผลิตพืชผักเมืองหนาว โดยมีการใช้น้ำควบคู่กันไป การผลิต พืชเมืองหนาวนอกจากจะสามารถเอื้ออำนวยให้ชาวเขามีรายได้ในระยะเวลาอันสั้น เพื่อจบบ่าย ใช้สอยในชีวิตประจำวันแล้ว ยังเอื้ออำนวยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็กลง อีกทั้งยัง ส่งผลกระทบทำให้มีการรู้จักใช้น้ำเพื่อขยายพืชสวนเพิ่มมากขึ้น

ST Lh1 EG 2531/1988, วินช์ พฤกษ์ศรี และสนิธ วงศ์ประเสริฐ. "การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก: ศึกษากรณีชาวเขาเผ่ามูเซอ" สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ 47 หน้า.

รายงานวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของชาวเขาเผ่ามูเซอ ซึ่งพบว่า ชาวเขาได้ละทิ้งระบบการไร่เลื่อนลอยมาเป็นระยะเวลาหนึ่งทศวรรษ เปลี่ยน เป็นการใช้พืชที่หมุนเวียน เมื่อได้รับการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยวิธีชีวภาพ หรือใช้ถั่วแดงหลวงปลูกหมุนเวียนในพื้นที่ปลูกข้าวไร่และข้าวโพด ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินจากระบบการใช้พื้นที่หมุนเวียนปรับปรุงเป็นระบบพืชหมุนเวียน ต่อจากนั้นได้ทำการพัฒนา ขึ้นที่สูงด้วยวิธีทางกายภาพหรือใช้เครื่องมือ

พื้นบ้านชุดบ่อหรืออ่างกักเก็บน้ำทำแปลงผัก และระบบการให้น้ำอย่างประหยัดเพื่อผลิตพืชผักเมืองหนาว โดยมีการใช้น้ำควบคู่กันไป การผลิต พืชเมืองหนาวนอกจากจะสามารถเอื้ออำนวยให้ชาวเขามีรายได้ในระยะเวลาอันสั้น เพื่อจับจ่าย ใช้สอยในชีวิตประจำวันแล้ว ยังเอื้ออำนวยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็กลง อีกทั้งยัง ส่งผลกระทบทำให้มีการรู้จักใช้น้ำเพื่อขยายพืชสวนเพิ่มมากขึ้น

ST Lh1 HL 2537/1994, สนิท วงศ์ประเสริฐ. "ทัศนะที่มีต่อเฮโรอิน โสเภณี และแนวทางการ พื้นฟูจริยธรรม ศึกษากรณีชาวมูเซอ" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 68 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้พบว่า ชาวมูเซอมีทัศนะต่อการแก้ไขปัญหามารยาทการขาดแคลนน้ำ เพื่อใช้ในการเพาะปลูกก่อนปัญหาอื่นๆ ผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลวติดต่อกันหลายปี เป็นต้นเหตุที่ทำให้ชาวบ้านมีความทุกข์ใช้เฮโรอินเป็นยาแก้ไขบำบัด เนื่องจากหมู่บ้านตั้ง อยู่ใกล้ชายแดนอันเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเฮโรอินในเขตพม่า หญิงที่เสพติดเฮโรอินมักจะยึดการค้าประเวณีเป็นอาชีพ การศึกษาพบว่าชาวเขามีความรักถิ่นฐาน มีความหวังที่จะแก้ปัญหาของตนเองตามข้อกำหนดของจารีต หรือจริยธรรมที่ปรับเปลี่ยนอย่างมีความเหมาะสม

ST Lh1 HP 2535/1992, จาตุรงค์ ภูมิรินทร์. "การประเมินผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยตุงที่มีต่อ ชาวเขา: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวเขาเผ่าอาก้อและมูเซอ = An Impact evaluation of Doy-Tung development project on hilltribes: a case study of A-Kha and Lahu" รายงานการวิจัย คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 108 หน้า.

รายงานการวิจัยเล่มนี้ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยตุง กรณีชาวเขา เผ่าอาก้อและมูเซอ พบว่า ในด้านเศรษฐกิจ ชาวเขาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับ การพัฒนาอย่างดียิ่ง ทั้งในด้านการปลูกพืชแผนใหม่ การปลูกพืชที่มีแบบแผน การปลูกพืชทดแทน และชาวเขาต้องการความรู้เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยร่วมกับการผลิตได้ ในด้านสังคมพบว่าชาวเขามีบุตรหลานที่มีการศึกษาดีขึ้น เพราะมีการสร้างโรงเรียนชุมชน ในด้านการเมือง ชาวเขาให้ความสนใจกับการเมืองโดยติดตามข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด ในด้านสิ่งแวดล้อม ชาวเขามีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้เป็นอย่างดี มีการปลูกพืชบนที่สูง เลิกการทำไร่เลื่อนลอยและการตัดไม้ทำลายป่า และปลูกฝังลูกหลานให้รู้จักอนุรักษ์ป่า สำหรับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการดำเนินงานโครงการเกิดสัมฤทธิ์ผล คือปัจจัยทางด้านเผ่าพันธุ์ อันได้แก่ เผ่าอาก้อ และเผ่ามูเซอ

ST Lh1 SS 2537/1994, สนิท วงศ์ประเสริฐ. "ทัศนะที่มีต่อเฮโรอิน โสเภณี และแนวทางการ พื้นฟูจริยธรรม ศึกษากรณีชาวมูเซอ" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 68 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้พบว่า ชาวมูเซอมีทัศนะต่อการแก้ไขปัญหามารยาทการขาดแคลนน้ำ เพื่อใช้ในการเพาะปลูกก่อนปัญหาอื่นๆ ผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลวติดต่อกันหลายปี เป็นต้นเหตุที่ทำให้ชาวบ้านมีความทุกข์ใช้เฮโรอินเป็นยาแก้ไขบำบัด เนื่องจากหมู่บ้านตั้ง อยู่ใกล้ชายแดนอันเป็น

แหล่งผลิตและจำหน่ายเฮโรอีนในเขตพม่า หญิงที่เสพติดเฮโรอีนมักจะยึดการค้าประเวณีเป็นอาชีพ การศึกษาพบว่าชาวเขามีความรักถิ่นฐาน มีความหวังที่จะแก้ปัญหาของตนเองตามข้อกำหนดของ จารีต หรือจริยธรรมที่ปรับเปลี่ยนอย่างมีความเหมาะสม

ST Lh1 SS 2538/1995, สารภี คีลา. "วัฒนธรรมชุมชนกับการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของหญิง ชาวเขาเผ่ามูเซอ: กรณีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการค้าประเวณีกับวัฒนธรรม ชุมชนและการแก้ไขปัญหา" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 52 หน้า.

รายงานการวิจัยเล่มนี้สรุปสถานการณ์ การรับรู้ ความคิดเห็น และสาเหตุในเรื่อง การค้า ประเวณีของหญิงในชุมชนชาวเขาเผ่ามูเซอ คือ 1)หญิงชาวเขาเผ่ามูเซอมีการค้าประเวณีสูงกว่าทุกเผ่า และมีลักษณะของการให้บริการทั้งในและนอกหมู่บ้าน 2)การรับรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้า ประเวณีของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากโอกาสในการรับรู้ข่าวสารจากภายนอกมีระดับ ต่างกัน 3)สาเหตุที่แท้จริงของการค้าประเวณีของ หญิงชาวเขาเผ่ามูเซอคือปัญหาทางเศรษฐกิจ และ ช่องทางวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวย แต่ปัจจัย ที่เป็นตัวเร่งให้เกิดปัญหาคือ ปัจจัยจากภายนอกที่เข้าสู่ชุม ชนไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การท่องเที่ยว วัฒนธรรมบริโภคนิยม และการถูกชักจูงหรือหลอกลวง จากบุคคลภายนอกชุมชน ผู้วิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยอำนาจรัฐ และพลังจากภายนอก เข้าไปดำเนินการในหมู่บ้านที่มีหญิงค้าประเวณีมากกว่า 10 คน ผลักดันให้ชุม ชนมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านที่มีความเสี่ยงในการมีการค้าประเวณี และเน้นการ สนับสนุน กิจกรรมให้ต่อเนื่องในหมู่บ้านที่มีกิจกรรมต่อต้านการค้าประเวณีอยู่แล้ว

ST Lh2 ANBL 2537/2538, พิมุข ชาญชนะวัฒน์. คริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาว มูเซอแดง : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่างหมู่บ้านยาปาแหนกับ หมู่บ้านแสนคำลือ ในกิ่ง อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อทางศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ การ ศึกษา การรักษาพยาบาล และระบบอื่นๆภายในชุมชน ถ้าศาสนาหรือความเชื่อเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชาวบ้าน และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้านวัตถุเห็นได้ชัดกว่า วัฒนธรรมด้านความคิด สำหรับการศึกษาคือเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่าง หมู่บ้านทั้งสอง พบว่าที่ หมู่บ้านยาปาแหน การเผยแผ่คริสต์ศาสนาประสบผลสำเร็จดี และผู้นำทางศาสนาคริสต์ได้นำกลุ่มค ริสเตียนออกไปสร้างชุมชนใหม่ แต่การเผยแผ่คริสต์ศาสนา ที่หมู่บ้านแสนคำลือไม่ประสบผลสำเร็จ นัก เพราะผู้นำ คริสตศาสนาที่นั่นมีข้อขัดแย้งกับ องค์การคริสตศาสนา จึงถูกตัดการช่วยเหลือ นอก จากนี้ยังถูกต่อต้านจากผู้นำภายในหมู่บ้าน อีกด้วย

ST Lh2 EC 2517/1974, Sanit Wongsprasert. Lahu Agriculture and Society M.A.Thesis
Institute of Social Anthropology, University of Oxford 242 pages.

วิทยานิพนธ์นี้อธิบายถึงการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย (swidden agriculture) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มุเซอโดยทั่วไป และให้ความรู้ระดับลึกเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ของมุเซอแดง (Lahu Nyi) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน และวิถีการเกษตรของกลุ่มชนนี้ (การเลือก พื้นที่เพาะปลูก วิธีการเพาะปลูก ฯลฯ) นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และเก็บพืชผลจากป่า กล่าวถึงการจัดการด้านแรงงานสำหรับการเพาะปลูก การติดต่อค้าขาย ผลผลิต พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ST Lh2 LC 2529/1986, Solot Sirisai. "The Phonological Description of Lahu Nyi Language Spoken in Chayi Village, Patung Sub-district, Mae Chan District, Chiangrai Province". M.A. Thesis. Mahidol University. 145 pages

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาระบบเสียงของภาษามุเซอแดงที่พูดในหมู่บ้านจะหยี ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย โดยใช้แนวทฤษฎีแทกมีมิก (Tagmemic) การวิจัยพบว่าทำนองเสียง (Intonation) และการลงเสียงหนักเบาในระดับคำ (Stress) ไม่มีผลต่อการแยกความหมาย สำหรับพยางค์มีแต่พยางค์เปิดเท่านั้น คือพยางค์ประกอบไปด้วย พยัญชนะต้น สระ และเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงพยัญชนะมีรวม 28 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระแบ่งออกเป็นสระเดี่ยว 9 หน่วยเสียง และสระผสม 6 หน่วยเสียง สำหรับวรรณยุกต์มี 7 หน่วยเสียง ซึ่งปรากฏ 3 เสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์กักภายในลำคอ (glottalized tone)

ST Lh2 SS 2517/1974, Sanit Wongsprasert. Lahu Agriculture and Society M.A.Thesis Institute of Social Anthropology, University of Oxford 242 pages.

วิทยานิพนธ์นี้อธิบายถึงการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย (swidden agriculture) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มุเซอโดยทั่วไป และให้ความรู้ระดับลึกเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ของมุเซอแดง (Lahu Nyi) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน และวิถีการเกษตรของกลุ่มชนนี้ (การเลือก พื้นที่เพาะปลูก วิธีการเพาะปลูก ฯลฯ) นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และเก็บพืชผลจากป่า กล่าวถึงการจัดการด้านแรงงานสำหรับการเพาะปลูก การติดต่อค้าขาย ผลผลิต พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ST Lh3 LC 2529/1986, ครินทิพย์ สติรศิริน. คำลักษณะนามในภาษาล่าหู่ (มุเซอดำ) : การวิเคราะห์ตามแนววรรณศาสตร์ กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 183 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาวิเคราะห์คำลักษณะนามในภาษาล่าหู่ (มุเซอดำ) ตามแนว วรรณศาสตร์ (แนวศึกษาด้านความหมาย) โดยผู้เขียนให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียง โครงสร้างนามวลี และโครงสร้างประโยคความเดียว ผลของการศึกษาพบว่า คำลักษณะนาม ในภาษานี้แบ่งเป็น

ประเภทต่างๆ ได้ตามเกณฑ์รูปคำ เกณฑ์การเกิดร่วมกับคำบอกจำนวน และเกณฑ์การเกิดร่วมกับคำนาม

ST Lh3/Lh5 ET 2538/1995, อธิตา สุนทรโรทก. มูเซอดำมูเซอเหลือ : การรักษาเอกลักษณ์และพรมแดนชาติพันธุ์ในบริบทของการพัฒนาที่บ้านนาหลา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่ม ระหว่างมูเซอดำ และมูเซอเหลือที่บ้านนาหลา ในบริบทของการพัฒนาของรัฐ และศึกษาการรักษาพรมแดน ทางชาติพันธุ์ระหว่างมูเซอดำและมูเซอเหลือด้วย จากการศึกษาพบว่า มูเซอทั้ง 2 กลุ่ม มีเส้นทางการอพยพที่แตกต่างกัน ก่อนหน้าที่จะมาอาศัยร่วมกันที่บ้านนาหลา จึงทำให้ชนทั้ง 2 กลุ่มไม่ค่อยจะผูกพันกันเท่าใดนัก นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างด้านความเชื่อ ค่านิยม พิธีกรรม ฯลฯ เป็นผลให้กลุ่มชนทั้งสอง มีการแบ่งพรมแดนทางชาติพันธุ์อย่างชัดเจน คือ ไม่รวมพิธีกรรมด้วยกัน ไม่เยี่ยมเยียนกัน และไม่แต่งงานกัน ความต่างนี้ยิ่งเห็นได้ชัดขึ้น เมื่อ รัฐเข้ามาพัฒนาชุมชนนี้ คือกลุ่มมูเซอดำยอมรับการพัฒนามากและรวดเร็ว ในขณะที่มูเซอเหลือรับการพัฒนายอย่างเชื่องช้า และมีแนวโน้มที่จะรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของกลุ่มไว้ค่อนข้างมาก

ST Lh3/Lh5 HP 2538/1995, อธิตา สุนทรโรทก. มูเซอดำมูเซอเหลือ : การรักษาเอกลักษณ์และพรมแดนชาติพันธุ์ในบริบทของการพัฒนาที่บ้านนาหลา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่ม ระหว่างมูเซอดำ และมูเซอเหลือที่บ้านนาหลา ในบริบทของการพัฒนาของรัฐ และศึกษาการรักษาพรมแดน ทางชาติพันธุ์ระหว่างมูเซอดำและมูเซอเหลือด้วย จากการศึกษาพบว่า มูเซอทั้ง 2 กลุ่ม มีเส้นทางการอพยพที่แตกต่างกัน ก่อนหน้าที่จะมาอาศัยร่วมกันที่บ้านนาหลา จึงทำให้ชนทั้ง 2 กลุ่มไม่ค่อยจะผูกพันกันเท่าใดนัก นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างด้านความเชื่อ ค่านิยม พิธีกรรม ฯลฯ เป็นผลให้กลุ่มชนทั้งสอง มีการแบ่งพรมแดนทางชาติพันธุ์อย่างชัดเจน คือ ไม่รวมพิธีกรรมด้วยกัน ไม่เยี่ยมเยียนกัน และไม่แต่งงานกัน ความต่างนี้ยิ่งเห็นได้ชัดขึ้น เมื่อ รัฐเข้ามาพัฒนาชุมชนนี้ คือกลุ่มมูเซอดำยอมรับการพัฒนามากและรวดเร็ว ในขณะที่มูเซอเหลือรับการพัฒนายอย่างเชื่องช้า และมีแนวโน้มที่จะรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของกลุ่มไว้ค่อนข้างมาก

ST Lh4 LC 2536/1993, ปิยะพันธุ์ ด่านวิวัฒน์. "ระบบสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษามูเซอเฉเล = Lahu shehleh second person pronominal system" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร 54 หน้า.

ผลงานวิจัยนี้ได้สรุประบบสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษามูเซอเฉเล คือ คำสรรพนาม บุรุษที่ 2 มีเพียงคำเดียวคือ nO~ ใช้ได้กับทุกคนในทุกสถานการณ์ เทียบได้กับคำว่า you ในภาษาอังกฤษ

ถ้าเป็นพหูพจน์จะเติม ti pa ลงไปข้างท้ายเป็น no~ ti pa โดยทั่วไป คำสรรพนามบุรุษที่ 2 นี้ มักจะถูกละเอาไว้ได้ตามใจผู้พูด โดยไม่ทำให้เกิดความสับสน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รวบรวมคำนามบุรุษที่ 2 เช่น คำเรียกญาติ คำเรียกญาติที่ใช้กับ บุคคลที่ไม่ใช่ญาติ ชื่อตัว คำเรียกคู่ของตัว ตำแหน่ง และคำที่มาจากภาษาอื่นไว้อีกด้วย

ST Lsu ANAR ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ประเสริฐ ชัยพิกุลิต. เพลงและการละเล่นของลีสอ เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัย ชาวเขา 20 หน้า (เอกสารโรเนียว)

งานชิ้นนี้บรรยายถึงเพลงและการละเล่นของชาวลีสอ เพลงที่กล่าวถึงได้แก่ เพลง เกี้ยวพาราสี ซึ่งเป็นเพลงที่เก่าแก่ไพเราะ ใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจ และมีคำลีสอดั้งเดิม ซึ่งปัจจุบันมักไม่ใช้แล้วอยู่มากมาย ผู้เขียนได้อธิบายว่า เพลงชนิดนี้ใครเป็นผู้ร้อง ร้องที่ไหน เมื่อไร เนื้อหาของเพลงมีอะไรบ้าง และเนื้อหาดังกล่าวแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของชาว ลีสออย่างไร สำหรับการละเล่น ได้อธิบายถึงการละเล่นอย่างเดี่ยวและการละเล่นประกอบดนตรี การละเล่น อย่างเดียวได้แก่ การเล่น สะบ้า การเล่นปายทาโคลน และเขม่าไฟ และการเล่น ล้อเลื่อนไม้ ของเด็ก ส่วนการละเล่นประกอบดนตรี ได้อธิบายถึงกลุ่มผู้เต้นรำ การแต่งกาย ลักษณะการเต้นรำ ฯลฯ

ST Lsu ANBL 2529/1986, ประเสริฐ ชัยพิกุลิต. ข้อห้ามข้อนิยมชาวเขาเผ่าลีสอ เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัย ชาวเขา 138 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นงานทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวลีสอ โดยเน้นเรื่องความเชื่อและข้อห้ามข้อนิยมต่างๆ เนื้อหาแบ่งเป็นบทดังนี้ : สภาพทั่วไป ที่อยู่อาศัย มารยาทในการเยี่ยมเยียน อาหารและเครื่องดื่ม การคลอดและการเลี้ยงดูบุตร ชีวิตครอบครัว สภาพทางเศรษฐกิจ ความเชื่อถือและพิธีกรรม การปกครอง ผู้เขียนเป็นนักวิจัย ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลีสอมาเป็นเวลานานหลายปี

ST Lsu ANBL 2538/1995, ทวีช จตุรพทุภะ. "พิธีกรรมเพื่อสืบทอดความเป็นชาติพันธุ์ของชาวเขา ยากจน: การศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าลีสอในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยา นิพนธ์ ปริญามหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 283 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาเชิงมานุษยวิทยาว่าด้วยการปรับตัวของกลุ่มชาวเขายากจน และมุ่งวิเคราะห์พลังของพิธีกรรม ที่ชาวลีสอได้ใช้เป็นเวทีในการนิยามความหมายเพื่อสืบทอด ความเป็นชาติพันธุ์ ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นสำคัญของการปรับตัวของพิธีกรรมคือ 1)การปรับ เปลี่ยนโลกทัศน์ โดยการปรับตัววัฒนธรรมไทยเข้ามาอยู่ในบริบทของวัฒนธรรมลีสอ 2)การตีความสำคัญของชาติพันธุ์ในบริบทใหม่ มีการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของ "อาปาหมุย" หรือศาลผีเสื้อบ้านซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชุมชนของชาวลีสอทั่วไป ให้มีลักษณะทันสมัย 3)การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งเกิดขึ้นภายในชุมชนกับรัฐ โดยการกระชับความสัมพันธ์กับตัวแทนของอำนาจรัฐ มีการสร้างศาลาที่

พักริมทางไว้เป็นสมบัติ ส่วนรวมเพื่อแสดงตนว่ามีความน่าเชื่อถือ และเป็นการทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม

ST Lsu ANBL/ANTR 2537/1994, ลักขณา ดาวรัตนหงษ์. "พิธีไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวลีซอ" ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 หน้า 82-91

บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวลีซอตามเนื้อหา ดังนี้คือ ความสำคัญของผีบรรพบุรุษในสังคมลีซอ, ผีที่ได้รับการเซ่นไหว้ เจ้าภาพผู้จัดพิธี และผู้ทำพิธี, วัน เวลา และโอกาสที่ทำพิธี, สถานที่ทำพิธี, การทำพิธี : การจัดแต่งขวงซุย การบูชาผีปู่-ย่า-อู่-อา-โส การบูชาผู้ตาย การผูกด้วยขวัญให้ผู้มาร่วมในพิธี การดูกระดุกไก่เพื่อทำนายโชคชะตา การปรุงและเลี้ยงอาหารสำหรับผู้มาร่วมในพิธี การเล่นหาดินหม้อในหมู่ผู้มาร่วมงาน เก็บของ กลับบ้านและรำลาผู้ตาย

ST Lsu ANFR 2529/1986, Dessaint, William. *À travers la littérature orale lisou (domaine tibéto-birman)* in Centre de Recherche sur l'Imaginaire, *Itinéraires imaginaires*. Université des langues et lettres de Grenoble, pp.13-52.

บทความนี้กล่าวถึงวรรณกรรมปากเปล่าของชาวลีซอ ที่แสดงให้เห็นโลกทัศน์ และวิถีชีวิตของกลุ่มชนนี้ ผู้เขียนแบ่งเพลงลีซอออกเป็นประเภทต่างๆ อธิบายถึงลักษณะของเพลง โอกาสการร้องเพลง บทบาทของเพลงในสังคมลีซอ และภาพสะท้อนวิถีชีวิตลีซอที่เห็นได้จาก เพลงเหล่านั้น

ST Lsu ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Lisu" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven: Human Relations Area Files Press pp.27-30

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องลีซอ (Lisu) ผู้เขียนอธิบายลักษณะทางชาติพันธุ์ ภาษา การอพยพและตั้งถิ่นฐาน ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ระบบเครือญาติ โครงสร้างทางสังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ คำอธิบายนี้สั้น กระชับ และตอนท้ายของเรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ

ST Lsu ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). *Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand*. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีอ ชมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อิก้อ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบ การปกครอง การสื่อสาร

และความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หมดได้จากหนังสือ เอกสาร และ สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Lsu ANGN 2526/1983, ประเสริฐ ชัยพิกุลิต. บ้านลือซอ เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยชาวเขา 18 หน้า.
(เอกสารโรเนียว)

งานชิ้นนี้อธิบายถึงลักษณะหมู่บ้านและบ้านเรือนของชาวลือซอคือ หมู่บ้าน : ลักษณะ/ที่ตั้ง/ขนาด) ศาลา(ศาลาริมทางเข้าหมู่บ้าน ศาลาในหมู่บ้าน) ศาลผีประจำหมู่บ้าน สัญลักษณ์ของหมู่บ้าน ที่ฝังศพคนตาย บ้านเรือน : การเลือกที่สร้างบ้าน ลักษณะบ้าน 2 แบบ(ปลูกคร่อมดินและปลูกยกพื้น) การปลูกสร้างบ้าน แผนผังบ้านและการใช้เนื้อที่ภายในบ้าน วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน พิธีไหว้ผีดิน (ผีที่อยู่ตรงพื้นดินอันเป็นที่ตั้งของบ้าน)

ST Lsu ANGN 2527/1984, เดือนใจ ดีเทศน์ (บุญชู ณ อยุธยา). คู่มือการทำงานกับชาวเขาเผ่าลือซอ
ลำปาง:โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตชาวเขา กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวลือซอ : ภาษา การแต่งกาย ลักษณะที่อยู่อาศัย โครงสร้างทางสังคม การปกครอง ความเชื่อ การทำมาหากิน จารีตประเพณี ฯลฯ โดยให้ความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวกับวิธีการติดต่อสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ และทำงานกับชาว ลือซอ ผู้เขียนหนังสือนี้เป็นผู้ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับลือซอมากกว่า 10 ปี

ST Lsu ANTR/ANBL 2532/1989, ลักษณะ ดารัตนพงษ์. "พิธีไหว้ผีดินของชาวลือซอ" ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่
มหิดล หน้า 104-129

บทความนี้เริ่มด้วยการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับชาวลือซอ คือถิ่นกำเนิดเดิมและการกระจายตัวของชาวลือซอ ภาษาลือซอ วัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อ ระบบครอบครัว และการ ทำมาหากิน จากนั้นบรรยายถึงพิธีไหว้ผีดินของชาวลือซอโดยละเอียด ได้แก่ จุดประสงค์ในการ ไหว้ วัน-เวลาที่ทำพิธี ผู้ทำพิธี ของที่ใช้ในพิธี ขั้นตอนในการทำพิธี และบทสวดมนต์ ภาษาลือซอในพิธีไหว้ผีดินดังกล่าว

ST Lsu ANTR/ANBL 2537/1994, ลักษณะ ดารัตนพงษ์. "พิธีไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวลือซอ" ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 หน้า 82-91

บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวลือซอตามเนื้อหา ดังนี้คือ ความสำคัญของผีบรรพบุรุษในสังคมลือซอ, ผีที่ได้รับการเซ่นไหว้ เจ้าภาพผู้จัดพิธี และผู้ทำพิธี, วัน เวลา และโอกาสที่ทำพิธี, สถานที่ทำพิธี, การทำพิธี : การจัดตั้งขวงซุย การบูชาผีปู่ย่า-ผู้อาวุโส การบูชาผู้ตาย การผูกด้วยขวัญให้ผู้มาร่วมในพิธี การดูกระดูกไก่เพื่อทำนายโชคชะตา การปรุงและเลี้ยงอาหารสำหรับผู้มาร่วมในพิธี การเล่นหาดินหม้อในหมู่ผู้มาร่วมงาน เก็บของ กลับบ้านและรำลาผู้ตาย

ST Lsu Bib 2514/1971, Dessaint, Alain Y. "Lisu Annotated Bibliography" Behavior Science Notes VI(2), New Haven : HRAF, pp.71-94.

งานชิ้นนี้เป็นบรรณนิทัศน์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลีสอ ผู้เขียนได้ให้รายชื่อหนังสือและบทความที่สำคัญเกี่ยวกับลีสอ และสรุปเนื้อหา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานแต่ละชิ้น ความเห็นดังกล่าวนี้มีประโยชน์มาก เพราะ Dessaint เป็นนักวิจัยระดับคุณภาพที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับลีสอมานาน

ST Lsu EC 2525/1982, มนัส มณีประเสริฐ. การใช้ประโยชน์ที่ดินชาวเขาเผ่าลีสอ เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยชาวเขา 18 หน้า. (เอกสารโรเนียว)

งานชิ้นนี้ อธิบายถึงแนวความคิดในการแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินของชาวลีสอ ประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดิน เทคโนโลยีพื้นบ้านสำหรับการจำแนกดิน การใช้แรงงาน และการแบ่งหน้าที่ตามเพศและวัยในงานเกษตรกรรม

ST Lsu EG 2525/1982, มนัส มณีประเสริฐ. การใช้ประโยชน์ที่ดินชาวเขาเผ่าลีสอ เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยชาวเขา 18 หน้า. (เอกสารโรเนียว)

งานชิ้นนี้ อธิบายถึงแนวความคิดในการแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินของชาวลีสอ ประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดิน เทคโนโลยีพื้นบ้านสำหรับการจำแนกดิน การใช้แรงงาน และการแบ่งหน้าที่ตามเพศและวัยในงานเกษตรกรรม

ST Lsu ET 2538/1995, ทวีจ จตุรพฤกษ์. "พิธีกรรมเพื่อสืบทอดความเป็นชาติพันธุ์ของชาวเขา ยากจน: การศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าลีสอในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยา นิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 283 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาเชิงมานุษยวิทยาว่าด้วยการปรับตัวของกลุ่มชาวเขายากจน และมุ่งวิเคราะห์พลังของพิธีกรรม ที่ชาวลีสอได้ใช้เป็นเวทีในการนิยามความหมายเพื่อสืบทอด ความเป็นชาติพันธุ์ ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นสำคัญของการปรับตัวของพิธีกรรมคือ 1)การปรับ เปลี่ยนโลกทัศน์ โดยการปรับตัววัฒนธรรมไทยเข้ามาอยู่ในบริบทของวัฒนธรรมลีสอ 2)การตีความสำนึกของชาติพันธุ์ในบริบทใหม่ มีการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของ 'อาปาหมุย' หรือศาลผีเสื้อบ้านซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชุมชนของชาวลีสอทั่วไป ให้มีลักษณะทันสมัย 3)การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งเกิดขึ้นภายในชุมชนกับรัฐ โดยการกระชับความสัมพันธ์กับตัวแทนของอำนาจรัฐ มีการสร้างศาลาที่พักริมทางไว้เป็นสมบัติ ส่วนรวมเพื่อแสดงตนว่ามีความน่าเชื่อถือ และเป็นการทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม

ST Lsu HL 2534/1991, เกษร สมพฤกษ์. 'พฤติกรรมการใช้ยาและยาเสพติดของชาวบ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่: ความคิดเห็นของครอบครัวผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่มีต่อการป้องกัน และการบำบัดรักษา' วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุข

ศาสตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม 53 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอความคิดเห็นของครอบครัวผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่มีต่อการป้องกัน และนำบ้ดรักษาการติดฝิ่นและเฮโรอีน ประชากรศึกษาส่วนใหญ่คือการสัมภาษณ์ ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้นำครอบครัวของผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีน ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าลีซอที่มีการ ศึกษาค่อนข้างน้อย ผู้วิจัย พบว่าครอบครัวทั้งหมดเคยใช้ฝิ่นมาก่อน โดยมีสาเหตุจากการ อยากรทดลอง และบางครอบครัวเคย มีไร่ฝิ่น สำหรับความเห็นส่วนใหญ่ที่มีต่อการป้องกัน การติดฝิ่น เห็นว่าควรมีการป้องกันไม่ให้ซื้อขาย ฝิ่นในหมู่บ้าน และควรปรับเปลี่ยนความเชื่อ ในการใช้ฝิ่นในการรักษาโรค บรรเทาความเจ็บปวด ผ่อนคลายความเครียด และในพิธีกรรม สมาชิกในครอบครัวควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้ สมาชิกเลิกฝิ่น และได้รับการบ้ดรักษาและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อพบเห็นการเสพฝิ่นอีก รวมทั้งให้ความรู้ชาวเขาเรื่องการรักษาโรคที่ถูกต้องโดยการใช้ยาชนิดอื่นที่เหมาะสม

ST Lsu HL 2534/1991, รัตนา สุกุมลจันทร. "พฤติกรรมการใช้ยาและยาเสพติดของชาวบ้านห้วยน้ำ ดง อำเภอมะเณง จังหวัดเชียงใหม: สาเหตุการเสพซ้ำของผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่ได้รับการบ้ดรักษา ในปี 2533" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสาธาณสุขศาสตร คณะสาธาณสุขศาสตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม 75 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาอัตราและสาเหตุการเสพซ้ำของชาวเขาเผ่าลีซอ กระเหรี่ยง ไทยใหญ่ ที่ติดฝิ่นและเฮโรอีนที่ได้รับการบ้ดในปี 2533 จำนวน 43 คน ซึ่งใช้การเก็บข้อมูล แบบสัมภาษณ์ สังเกต และการตรวจปัสสาวะ สาเหตุการเสพซ้ำ ส่วนใหญ่พบว่าไม่ค่อยยอม เปิดเผยเหตุผลที่แท้จริง สาเหตุเท่าที่พบคือ สาเหตุทางกาย ทางจิตใจ ทางด้านครอบครัว ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ชนิดของยาเสพติดเปลี่ยนจากฝิ่นมาเป็นเฮโรอีนมากขึ้น และมีการใช้กระบอกและเข็มฉีดยาที่ใช้แล้ว และมีการใช้ร่วมกัน วิธีป้องกันคือ ควรหาสาเหตุ ที่แท้จริงของการเสพซ้ำ ให้ความรู้เรื่องพิษภัยของ เฮโรอีน สาเหตุที่เฮโรอีนระบาดเข้าหมู่บ้าน และควรมีการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของ รัฐ เพื่อป้องกันและปราบปราม การซื้อขายเฮโรอีนในหมู่บ้านและลงโทษผู้กระทำความผิด

ST Lsu LC 2525/1982, Lakana Daoratanahong. A Contrastive Study on Lisu and Thai Phonology M.A.Thesis, Bangkok : Faculty of Graduate Studies, Mahidol University. 149 pages.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาลีซอกับภาษาไทยในระดับต่างๆ คือ ทำนองเสียง(Intonation) น้ำหนักคำ/พยางค์(Stress) พยางค์(Syllable) และหน่วยเสียง (Phoneme) : พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการออกเสียง ภาษา ไทยของชาวลีซออีกด้วย

ST Lsu LC 2531/1988, ประเสริฐ ชัยพิกุลิต และทวิช จตุวรพฤกษ์. สื่อประเพณีดั้งเดิม ของชาวเขา เผ่าลีซอ เชียงใหม : สถาบันวิจัยชาวเขา 43 หน้า. (เอกสารโรเนียว)

งานชิ้นนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อตามประเพณีและวิถีชีวิตของชาวลีซอ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็นบทดังนี้ : ความเชื่อถือ สื่อสารเกี่ยวกับการเกษตร สื่อเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย บุคคลที่มีอำนาจในการสื่อแบบดั้งเดิม นิทาน ดนตรี และเพลงของชาวลีซอ

ST Lsu LC 2537/1994, Lakana Daoratanahong. La culture lissoue travers les
classificateurs dans la vie quotidienne et dans la tradition orale. Unpublished
doctoral dissertation, ECOLE DES HAUTES ETUDES EN SCIENCES SOCIALES,
Paris, 465 pages.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นงานวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ คือศึกษาวัฒนธรรม ลีซอ ที่เห็นได้จากลักษณะนามที่ใช้ในชีวิตประจำวันและในวรรณกรรมปากเปล่า วรรณกรรม ที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ นิทาน นิยายปรัมปรา บทสวดมนต์ในพิธีไหว้ผี และบทเพลงต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะนามบางคำเป็นคำเก่ามาก มีใช้แต่ในวรรณกรรมปากเปล่าเท่านั้น สำหรับบทบาทที่สำคัญของลักษณะนาม ได้แก่ บทบาททางด้านภาษาและการสื่อสาร บทบาททางสังคม : แสดงถึงสถานะทางสังคมของผู้ใช้ลักษณะนาม และสื่อความคิด อารมณ์ มารยาทของผู้ใช้คำ ส่วนบทบาททางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ ความเชื่อ ระบบเครือญาติ เทคโนโลยีพื้นบ้าน การติดต่อกับโลกภายนอก ฯลฯ

ST Lsu LC/ANGN 2465/1922, Fraser, James Outram. Handbook of the Lisu (Yawyin)
Language Rangoon : Superintendent, Government Printing.

หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือภาษาลีซอ แม้ว่าภาษาที่ Fraser ศึกษาเป็นภาษาลีซอที่พูดอยู่ในประเทศพม่า แต่ชาวลีซอเหล่านั้นก็ได้อพยพมาเมืองไทยสมัยหลัง หนังสือเล่มนี้นับเป็นหนังสือสำคัญสำหรับผู้สนใจศึกษาภาษาและวัฒนธรรมลีซอ เพราะผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับ วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวลีซอด้วย สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับภาษา มีคำอธิบายระบบเสียง (พยัญชนะ-สระ-วรรณยุกต์) ไวยากรณ์ และคำที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมลีซอ

ST Lsu SS 2532/1989, ปิยนาง แสนศักดิ์. "การศึกษาความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติกับการปรับตัว ทางการเมืองในหมู่ชาวลีซอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร 220 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมเผ่าลีซอเขาค้อ หมู่บ้าน เพชรดำ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับแรงกระตุ้นจากปัจจัยภายนอกสังคม การเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุทำให้เกิดการยอมรับได้โดยง่าย แต่การ เปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครองกลับเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับแนวความคิดที่เป็นนามธรรม โดยเฉพาะในสังคมลีซอบ้านเพชรดำเอง ก็มีปัจจัยเกี่ยวกับระบบเครือญาติ เป็นอุปสรรคในการจัดระเบียบทางการเมืองมาตั้งแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว แต่การปรับตัวทางการเมือง

ของชาวลีซอบ้านเพชรดำไม่ถือว่าเป็นการรับ นวัตกรรมทางด้านการเมืองจากสังคมภายนอกที่มีอำนาจเหนือกว่าเข้าไป การปรับตัวนี้เป็น การกระทำร่วมกันทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งฝ่ายราชการและชาวลีซอบ้านเพชรดำเอง ก่อนนี้ชาวลีซอ บ้านเพชรดำยังไม่มีการยอมรับการเป็นผู้นำ แต่การได้เห็นตัวอย่างจากหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง ได้รับจัดตั้งเป็นหมู่บ้านทางการ มีผู้ใหญ่บ้านปกครองหมู่บ้าน ทำให้มีอำนาจในการต่อรอง นำโครงการเข้าพัฒนาหมู่บ้าน รูปแบบทางการเมืองที่เป็นทางการ ที่เคยมองเห็นเป็นนามธรรม เริ่มเปลี่ยนมาเป็นรูปธรรม ชาวลีซอบ้านเพชรดำจึงเกิดความคิดที่จะรับนวัตกรรมทางด้านความคิดในการมีผู้นำหมู่บ้าน เพื่อนำความเป็นรูปธรรมมาสู่ หรือมีความเจริญทางด้านวัตถุ เข้าไปบ้าง

ST Lsu SS 2537/1994, ประเสริฐ ชัยพิกุลิต. "คณะกรรมการหมู่บ้านกับการพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวเขาเผ่าลีซอ" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 53 หน้า.

รายงานการวิจัยสรุปว่า ชาวเขาเผ่าลีซอมีโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแบบฉบับของตนเอง ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับเรื่องบทบาทและสิทธิหน้าที่ ของตนเองยังมีไม่มากนัก การกระจายอำนาจยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด อำนาจส่วนใหญ่ตกอยู่กับประธานกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านยังไม่ประทับใจผลงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ศักยภาพของคณะกรรมการฯ สามารถรับรองและดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านได้

ST Sve ANAR 2522/1979, Hans Oesch (ฮัน ออช). The Music of the Hilltribes in Northern Thailand วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีที่ 11 เล่มที่ 2 (กค.-ธค. 2522) ภาค 2 สังคมศาสตร์, หน้า 1-26.

บทความนี้กล่าวถึงดนตรีของชาวเขาทางภาคเหนือของไทย โดยศึกษาทั้งด้านดนตรี วิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี กลุ่มชนที่ศึกษาได้แก่ เย้า กะเหรี่ยงสะกอ แม้ว อาข่า (อีเก้อ) และราว่ง (Rawang : กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่า) ผู้วิจัยได้ศึกษาทำนองเพลง เนื้อร้อง และเครื่องดนตรีบางชิ้น ได้แก่ ดนตรีและเครื่องดนตรีในพิธีแต่งงานของเย้า เครื่องดนตรีเขาสัตว์ของกะเหรี่ยง ดนตรีพิธีศพของแม้ว เครื่องดนตรีของชาวราว่ง ปี่แคนของอาข่า บทเพลงพินของกะเหรี่ยงสะกอ เพลงสายตระกูลของอาข่า เพลงของเย้า และแม้ว ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าดนตรีมีบทบาทสำคัญในชีวิตของชาวเขา คือไม่เพียงให้ความบันเทิง แต่ใช้ในพิธีกรรมด้วย นอกจากนี้เนื้อหาของเพลงยังให้ความรู้เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ ของชาวเขาเหล่านั้น

ST Sve ANAR 2532/1989, ประไพศรี สวงวงศ์. "นาฏดุริยางคศิลป์ของชาวเขาในภาคเหนือ = Music and performing arts of the hilltribes in Thailand" รายงานการวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร 237 หน้า.

รายงานการวิจัยพบว่า ดนตรีพื้นบ้านของชาวเขามีรูปแบบที่เรียบง่าย เรียนรู้ฝึกฝน ได้ง่าย จดจำและถ่ายทอดกันมาจากการฝึกหัด บอกเล่าแบบดนตรีพื้นบ้านทั่วไป มีเอกลักษณ์ เฉพาะเผ่า

พันธุ์ที่แสดงถึงลักษณะทางดนตรีของชาวเอเชียทั่วไปคือ เป็นดนตรีแนวเดียว เครื่องดนตรีมีลักษณะเป็นแบบดนตรีพื้นเมืองดั้งเดิม วัสดุที่ใช้คือวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นนำมาประดิษฐ์ ไม่เน้นมาตรฐานของเสียงเท่ากับหน้าที่ในการบรรเลง เครื่องดนตรีหลักที่ทุกเผ่าใช้คือ เครื่องเป่า เพลงร้องมีมากที่สุดและมีบทบาทต่อชีวิตในทุกสถานการณ์ ทุกเพศ ทุกวัย การแสดงพื้นบ้านมีน้อยมาก วัตถุประสังค์เพื่อการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อในลัทธิ บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไร้ตัวตน ลักษณะของดนตรีนาฏศิลป์ชาวเขามีกุศุดเด่นคือ มีเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความคิด ความเชื่อที่ยึดมั่นในจารีตของเผ่าพันธุ์ มีการเลียนแบบและผสมผสาน โดยยึดธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นต้นแบบหลัก ดนตรีพื้นบ้านได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารในการถ่ายทอดความคิดหลายรูปแบบ และเป็นการแสดงออกถึงความรักที่มีต่อ ศิลปด้านนี้อย่างลึกซึ้ง

ST Sve ANBL 2528/1985, สถาบันวิจัยชาวเขา (วันช พฤษะศรี และคณะ). ประเมินผล การให้การศึกษาวชาวเขาของคณะพระธรรมจาริก. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา, 82 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ได้ประเมินผลการทำงานของพระธรรมจาริก เกี่ยวกับการเผยแพร่ ศาสนาพุทธ และให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวเขา โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของ โครงการพระธรรมจาริก การดำเนินงานด้านต่างๆของพระธรรมจาริก ปัญหาและอุปสรรค ในการทำงานของพระธรรมจาริก ประโยชน์ของชาวเขาที่ได้จากโครงการนี้ โดยสรุป โครงการนี้ได้รับผลสำเร็จพอสมควร โดยช่วยส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลด้านพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมและช่วยลดการปลูกฝิ่นและเสกฝิ่นด้วย

ST Sve ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). "Karen" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven : Human Relations Area Files Press pp.58-62

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร ในหัวข้อเรื่องกะเหรี่ยง(Karen) ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับกะเหรี่ยง ในประเทศพม่าและไทย โดยอธิบายลักษณะทางชาติพันธุ์ ภาษา การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ระบบเครือญาติ โครงสร้างทางสังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ คำอธิบายนี้สั้น กะทัดรัด และตอนท้ายของเรื่องมีบรรณานุกรมอย่างย่อ

ST Sve ANGN 2507/1964, Lebar, Hickey and Musgrave (eds.). Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia New Haven : Human Relations Area Files Press

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฉพาะบริเวณที่เป็นคาบสมุทร โดยผู้เขียนแบ่งกลุ่มชนต่างๆตามตระกูลภาษาของแต่ละกลุ่มชน ได้แก่ ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต(Sino-Tibetan) ออสโตรเอเชียติก(Austroasiatic หรือกลุ่มมอญ-เขมร - เวียดนาม) ไท-กะได(Tai-Kadai) และมาลาโย-โพลินีเซียน(Malayo-Polynesian) แต่ละ ตระกูลภาษามีคำอธิบายโดยรวมเกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลนั้น แล้วพรรณนากลุ่มชนดังกล่าวที่

ละกลุ่ม เรื่องที่พรรณนาได้แก่ ลักษณะทางชาติพันธุ์ การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากร การทำมาหากิน ระบบเครือญาติ โครงสร้างทางสังคม ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ คำอธิบายดังกล่าวนี้สั้น กระชับ มีเนื้อหาระหว่าง 1-4 หน้า แต่ก็ยังเป็นเนื้อหาที่คั่นมา จากหนังสือหลายเล่ม นอกจากนี้ท้ายเรื่องยังมีบรรณานุกรมอย่างย่อด้วย

ST Sve ANGN 2513/1970, Cultural Information Analysis Center (CINFAC), Center for Research in Social Systems (CRESS). Ethnographic Study Series : Minority Groups in Thailand. Washington, D.C. : Staff for Military Operations, Department of the Army. 1135 pages

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่มในประเทศไทย ได้แก่ กูย เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ ลาหู่(มูเซอ) ลีซอ ขมุ ไทยใหญ่ แม้ว เย้า จีนฮ่อ กะเหรี่ยง อาข่า(อีเกอ) ละว้า มาเลย์ มอญ อินเดียและ ปากีสถาน เนื้อหาเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าว ได้แก่ จำนวนประชากร การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัยใจคอ โครงสร้างทางสังคม จารีตประเพณีและข้อห้าม ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจ ระบบการปกครอง การสื่อสาร และความสามารถทางด้านการทหารและการต่อสู้ ข้อมูลเกือบทั้ง หหมดได้มาจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แล้ว

ST Sve ANGN 2535/1992, Walker, Anthony R. (ed.). The Highland Heritage : Collected Essays on Upland North Thailand. Singapore : Suvarnabhumi Books. 434 pages.

หนังสือนี้รวมบทความเกี่ยวกับชาวเขาในภาคเหนือของไทย อันได้แก่ อาข่า(อีเกอ) ลีซอ เย้า และลาหู่(มูเซอ) กับทั้งมีบทความเกี่ยวกับชาวมลาปรี(ผีตองเหลือง)ด้วย บทความดังกล่าวเกือบทั้งหมดเคยตีพิมพ์ในวารสาร Contributions to Southeast Asian Ethnography ในปีต่างๆกัน คำอธิบายบทความแต่ละเรื่องปรากฏ ณ ชื่อผู้แต่งของบทความนั้น ในที่นี้จะให้แต่ชื่อบทความคือ Walker, A.R. "Northern Thailand as Geo-Ethnic Mosaic"; Dessaint and Dessaint "Economic Systems and Ethnic Relations"; Walker, A.R. "Opium : Its Production and Use in a Lahu Nyi (Red Lahu) Village Community"; Bragg, K. "Akha Ethnobotany"; Hoare, P. "The Movement of Lahu Hill People towards a Lowland Lifestyle"; Lewis, P. "Basic Themes in Akha Culture"; Trier, J. "The Mlabri People : Social Organization and Supernatural Beliefs"; Walker, A.R. "Lahu Nyi (Red Lahu) Village Officials and Their Ordination Ceremonies"; Chob Kacha-ananda "The Religious Life of the Yao People : Some Introductory Remarks"; Dessaint, A.Y. "Lisu World View"; Walker, A. R. "Exorcising the Jaw and Meh Spirits : Three Lahu Nyi (Red Lahu) Ritual Texts"; Walker, A. R. "Transformations of Buddhism in the Religious Ideas and Practices of a Non-Buddhist Hill People"

ST Sve ANGN 2536/1993, Anderson, Edward F. Plants and People of the Golden Triangle
Ethnobotany of the Hill Tribes of Northern Thailand Chiang Mai : Silkworm Books
279 pages

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงพืชพันธุ์ไม้ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวเขา 6 เผ่า ทางตอนเหนือของประเทศไทย (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ) อันได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน(เย้า) อาข่า(อีเก้อ) ลีซอ และลาหู่(มูเซอ) ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตโดยทั่วไปของชาวเขากลุ่มดังกล่าว และกล่าวถึงพืชที่สำคัญ คือ ข้าว ไม้ไผ่ ผัก พืชสมุนไพร พืชที่ให้เส้นใยสำหรับทอผ้าและเครื่องใช้(ฝ้าย ป่าน นุ่น หวาย ฯลฯ) พืชที่ใช้ในการย้อมผ้า พืชที่ใช้สำหรับความงามและความบันเทิง การให้ข้อมูลจะบอกชื่อทาง พฤกษศาสตร์ และชื่อที่ใช้ในท้องถิ่น และอธิบายบทบาทของพืชชนิดต่างๆในสังคมชาวเขา อย่างน่าสนใจ หนังสือเล่มนี้มีภาพประกอบสวยงาม มีภาคผนวกแสดงรายชื่อพืชที่กล่าวถึงทั้งหมด และมีดัชนีค้นคำด้วย

ST Sve ANGN 2540/1997, ไพฑูรย์ พรหมวิจิตร. เสี่ยงภัยจากชาติพันธุ์ เชียงใหม่ : ศูนย์ชาติพันธุ์และการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 224 หน้า

หนังสือเล่มนี้มีบทความเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มในเมืองไทย คือ มอญ ลัวะ(ละว้า) ไทใหญ่ ปะดอง ดาละอั้งหรือปะหล่อง อาข่า(อีเก้อ) กะเหรี่ยงโป ไทเขิน ไทลื้อ ลาหู่(มูเซอ) บทความดังกล่าวได้แก่ ลอยกระทง พิธีกรรมของมอญเมืองลำพูน, ลัวะฆ่าควาย ลานหลัง เลือดที่แม่สะเรียง, หนุม่ ศักทัญ ตำนานการรบพุ่งของไทใหญ่, ปะดอง นางผู้มีท่วงค่อ ทองคำแห่งรัฐคะยาห์, ดาละอั้ง ระบำเมฆฝนบนดอยเชียงดาว, อาข่า คันทาดาวพราวฟ้า ณ ลานสาวกอด, ตำนานการสร้างโลกของไทเขิน, ตำนานการสร้างโลกของไทลื้อ, ลาหู่มูเซอ พรวนเลี้ยงเสือแห่งเมืองสิงห์

ST Sve BB 2533/1990, วิรัช นิยมธรรม. ระบบฐานข้อมูลภาษาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ด้วยคอมพิวเตอร์. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 121 หน้า

งานวิจัยนี้ได้นำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาใช้พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้พัฒนาซอฟต์แวร์สำเร็จรูปประเภทระบบจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database) ซึ่งสามารถนำมาใช้จัดระบบข้อมูลในเชิงอักษร รูปภาพ และแผนที่ แสดงผลได้ทั้งจอโมโนโครมและจอสี และได้สร้างฐานข้อมูลตัวอย่างสำหรับ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของชนกลุ่มน้อยแต่ละเผ่า หมู่บ้านชนกลุ่มน้อย รายชื่อผลงาน วิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเผยแพร่เป็นแผ่นข้อมูลคอมพิวเตอร์

ST Sve BB 2536/1993, ถาวร พู่เฟื่อง. บรรณานุกรมชาวเขา-ชนกลุ่มน้อย สถาบันวิจัยชาวเขา. (บรรณานุกรมหัวเรื่อง) เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา, 89 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมรายชื่อหนังสือ ผลงานวิจัย และบทความวิชาการของนักวิจัยประจำสถาบันวิจัยชาวเขา รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเรียงตามลำดับอักษร ชื่อเผ่าคือ กะเหรี่ยง ชมุ ถิ่น ผีตองเหลือง มูเซอ แม้ว เย้า ลีซอ ลัวะ อีก้อ และรวมเผ่า ซึ่งในแต่ละเผ่าได้จัดเรียงหมวดหมู่ตามเนื้อหาวิชาการดังนี้ การเกษตร การปกครอง การศึกษา ครุภัณฑ์ ครัวเรือน ความรู้ทั่วไป ภาษา ยาเสพติด ลัทธิประเพณี สังคม-เศรษฐกิจ สาธารณสุข

ST Sve EC 2521/1978, วิทย์ เทียงบุญธรรม. ผืนสู่เฮโรอิน กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา 473 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงผืนชนิดต่างๆ แหล่งปลูกผืนในประเทศไทยและต่างประเทศ ชาวเขาในประเทศไทยกับผืน การสำรวจปริมาณไร่ผืน เส้นทางเดินของผืนและอนุพันธุ์ผืนที่ผิด กฎหมาย ประวัติความพยายามที่จะเลิกผืนในประเทศไทย เรื่องเฮโรอินและประวัติความเป็นมา การเปลี่ยนผืน กัญชา และมอร์ฟินเป็นเฮโรอิน ฤทธิ์ของเฮโรอิน การบำบัดรักษาผู้ ติดผืน มอร์ฟิน และเฮโรอิน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับต่างๆ

ST Sve EC 2528/1985, Benchaphun SHINAWATRA. Highland-lowland Interrelationships in Northern Thailand : A Study of Production, Distribution and Consumption. Ph.D. Dissertation, Department of Agricultural Economics, Michigan State University.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ที่ชุมชนบนที่สูงและชุมชนในพื้นที่ราบมีต่อกัน โดยมองในแง่ผลกระทบจากการใช้พื้นที่บนดอยต่อระบบเศรษฐกิจของคนในพื้นที่ราบ ศึกษาเรื่อง การติดต่อซื้อขายระหว่างคนในพื้นที่ทั้งสอง และการแลกเปลี่ยนสิ่งของนอกระบบตลาด รวมถึง การสื่อสารหรือให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการบริการ ผลการวิจัยพบว่า อาจมีความเป็นไปได้ที่การใช้ประโยชน์ที่ดินบนที่สูง จะส่งผลต่อการเกิดน้ำท่วมหรือความแห้งแล้งแก่ชนในพื้นที่ราบ สำหรับระบบการซื้อขาย(การตลาด) และการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและบริการ เห็นได้ชัดว่า ระบบการตลาดจากพื้นราบ และการดำเนินงานของรัฐที่พยายามทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในหมู่ชาวเขาได้ดำเนินไปอย่างเด่นชัด แต่ที่เหมาะสมก็คือ ประชากรในพื้นที่สูง ควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตน โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้ว หากรัฐ และเอกชนดำเนินการได้ดี ความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อชนในพื้นที่สูง จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการ แก้ปัญหาเกี่ยวกับการลดจำนวนป่าไม้ การปลูกผืน การพังสลายของดิน ความแห้งแล้ง และความยากจน

ST Sve EC 2529/1986, Robert, G.L. and R.D. Renard (eds.). Data Requirements for Highland Farming System Development. Proceedings of a workshop sponsored by The Food and Agricultural Organization of the United Nations and the Payap Research Center, Payap University 21-25 April 1986 286 pages

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ มีบทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ "ปัญหาด้านเกษตรกรรมของเกษตรกรในเขตภูเขา : ทรัพยากร เทคนิค การเกษตร เศรษฐกิจ" / "โครงสร้าง

ช่วยพัฒนาพื้นที่สูงขององค์การ Thai-Norwegian Church" / "บทบาทของสหประชาชาติด้าน การจัดการอาหารและเกษตรกรรม รวมถึงคำแนะนำในด้านการพัฒนาการเกษตร" / "ความต้องการข้อมูลสำหรับการพัฒนาระบบปลูกข้าวในท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทย" / "การ ผลิตและใช้ประโยชน์จากข้าวสาลีในพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย" / "บทบาทของ ศูนย์ผลิตกาแฟในการแก้ปัญหาด้านเผยแพร่แนะนำ และขยายการปลูกกาแฟในพื้นที่สูง" / "การ ใช้แผนที่และremote sensing สำหรับระบบการเกษตรในพื้นที่สูง" / "TRI-ORSTOM project : บทบาทของงานวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา" / "การพัฒนาการปลูกพืชเศรษฐกิจ เพื่อทดแทนการปลูกพืชเสพติดในหมู่บ้านเขา" ฯลฯ

ST Sve EC 2530/1987, Prasert Bhandhachat and others. 1986 Crop Year Corn Production Survey in the Project Areas of the Thai-German Highland Development Programme Chiang Mai : Payap Research and Development Center, Payap University, 57 pages.

หนังสือเล่มนี้ เป็นรายงานการสำรวจผลการส่งเสริมให้กลุ่มชนบนพื้นที่สูงปลูกข้าวโพด ผู้ส่งเสริมคือ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงไทย-เยอรมัน ผู้รับการส่งเสริมคือ ชาวเขาและชาวไทยบนพื้นที่สูง (ลีซอ มูเซอ อาข่า กะเหรี่ยง ไทยใหญ่) รายงานนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การดำเนินงานของโครงการ การปลูกข้าวโพดของผู้ได้รับการส่งเสริมตามวิธีการที่ได้รับคำแนะนำของผู้ส่งเสริม แสดงผลงานโดยสรุปของโครงการนี้ และยังคงกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการสำรวจเพื่อจัดทำรายงานนี้อีกด้วย

ST Sve EC 2530/1987, สานิตย์ เลี้ยวภูเขียว. พืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์นอกเหนือจากการใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ของจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.บ. (สาขาการสอนชีววิทยา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 165 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์นอกเหนือจากการ ใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะในด้านสีย้อม เส้นใย เครื่องเทศ กลิ่นหอม และสมุนไพร เพื่อทราบลักษณะและวิธีการใช้ โดยแบ่งพื้นที่สำรวจ ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็น 2 ลักษณะคือ บริเวณเทือกเขาซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวม้ง ได้แก่ ชุนช้างเคี่ยน อำเภอเมืองดอยปุย อำเภอหางดง และบริเวณพื้นราบในเขตอำเภอดอยสะเก็ด สันทราย แม่ริม แม่แตง สันกำแพง สันป่าตอง สารภี หางดง และอำเภอเมือง ผู้วิจัยได้คัด เลือกตัวอย่างพืชเหล่านี้มาเก็บไว้ 54 ชนิด 48 สกุล 32 วงศ์ ได้ทำการตรวจวินิจฉัยแยกพันธุ์ไม้ เพื่อศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้ที่ทำการสำรวจ ในการศึกษานี้พบพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ช่อม โปก กล้วยา ปอกะสา และสักใหญ่ เป็นต้น ซึ่งถ้าได้นำมาศึกษาวิธีการใช้อย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ที่สุด

ST Sve EC 2530/1987, สานิตย์ เลี้ยวภูเขียว. พืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์ นอกเหนือจากการ ใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ของจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาการ สอนชีววิทยา) ม.เชียงใหม่ 165 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์ นอกเหนือจากการ ใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่น ในบางท้องที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะในด้านสีย้อม เส้นใย เครื่องเทศ กลิ่นหอม และสมุนไพร เมื่อทราบลักษณะและวิธีการใช้ โดยแบ่งพื้นที่ สํารวจตามลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็น 2 ลักษณะ คือ บริเวณเทือกเขาซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวม้ง ได้แก่ ชุนช่างเคี่ยน อ.เมือง, ดอยปุย อ.หางดง และบริเวณพื้นราบในเขต อ.ดอยสะเก็ด สันทราย แม่ริม แม่แตง สันกำแพง สันป่าตอง สารภี หางดง และ อ.เมือง ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างพืชเหล่านี้มาเก็บไว้ 54 ชนิด 48 สกุล 32 วงศ์ ได้ทำการตรวจวินิจฉัยแยกพันธุ์ไม้ เพื่อศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้ที่ทำการ สํารวจ ในการศึกษาที่พบพืชที่มีความ สําคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ส้ม ปอกัญญา ปอกะสา รักใหญ่ เป็นต้น ซึ่งถ้าได้นำมาศึกษาวิธีการใช้อย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมา ใช้ให้เกิด ประโยชน์ที่สุด

ST Sve EC 2533/1990, ดำรงค์ ปินทะนา. "ความคาดหวังในการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยภูเขา บ้านเวียงผาพัฒนา ตำบลศรีตงเย็น กิ่งอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 93 หน้า.

ชาวไทยภูเขаб้านเวียงผาพัฒนามีความคาดหวังอยู่ในระดับ "มาก" ต่อการตั้งถิ่นฐาน ใหม่ ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ลักษณะ การตั้งบ้านเรือน และการบริการจากรัฐ และมีความต้องการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับสูง ปัญหา ที่ชาวไทยภูเขаб้านเวียงผาพัฒนาประสบอยู่ในปัจจุบันคือ ปัญหาการไม่มีบัตร ประจำตัวประชาชน มากที่สุด รองลงมาไม่มีถนน ไม่รู้หนังสือไทย มีรายได้ต่ำ มีน้ำสำหรับ อุปโภคและบริโภคไม่พอใช้ ไม่มีพื้นที่การเกษตร และพื้นที่การเกษตรอยู่ห่างไกลหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสาเหตุในการย้ายถิ่นฐานของชาว ไทยภูเขаб้าน เวียงผาพัฒนา

ST Sve EC 2534/1991, อุดร สุทธิมิตร. "ผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยตงต่อสภาพเศรษฐกิจ-สังคม การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการบริโภคไม้ บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 86 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยตง ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีความ สัมพันธ์กับรายได้ของครัวเรือนคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยแรงงาน ปัจจัย ที่มีผลต่อ การปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินคือ การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว ปัจจัยที่มี ความสําคัญต่อการ บริโภคได้แก่ รายได้ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการมีอุปกรณ์หุงต้มไฟฟ้าไว้ใช้ ผลกระทบจากโครงการพัฒนาโดยตงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมคือ ความเป็นอยู่โดยทั่วไป

ของราษฎรดีขึ้น มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ได้รับ ความช่วยเหลือทางด้านสาธารณสุขและราษฎร ไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ แต่ผลกระทบ ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทำให้ราษฎรมีพื้นที่ทำกินน้อยลง เพราะถูกกำหนดพื้นที่ทำกินอย่างถาวร การเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนธรรมชาติ เพราะยังมีการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรน้อยอยู่ ผลกระทบต่อการบริโภคไม้คือ เกิดการขาดแคลนไม้ไฟและไม้ใช้สอย เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย มาก ทางราชการควรมีการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็วทดแทน

ST Sve EC 2535/1992, พัลลภ วรภูมิ. "การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับรูปแบบการใช้ที่ดิน ของชาวไทยภูเขา ณ พื้นที่โครงการหลวงอ่างขาง เขตตำบลม่อนปิน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 151 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมกับ รูปแบบการใช้ดินของชาวเขาในพื้นที่โครงการอ่างขาง ซึ่งพบว่าชาวเขาส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร โดยมีการปลูกข้าว ข้าวโพด และถั่ว ความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการใช้ที่ดิน เป็นไปในทางบวก ทั้งสิ้น โครงการหลวงฯ มีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ แทนการปลูกฝิ่นของชาวเขา ซึ่งสามารถทำรายได้ดีเท่าเทียมกัน และยังมีการยับยั้งการบุกรุก ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่และรายได้ของชาวเขาดีขึ้นกว่าเดิม

ST Sve EC 2537/1994, พชรินทร์ ยารณะ. "ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้: กรณีศึกษาต๋อยภูค่า อำเภอป่า จังหวัดน่าน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 90 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต่ออาชีพเกษตรกรรม และต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีคือ เกษตรกรชาวเขามีความเห็นว่า อาชีพ เกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ดี และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ ทั้งนี้ทัศนคติดังกล่าวไม่ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ การอ่านหนังสือได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนพื้นที่ครอบครอง ความศรัทธาในผู้นำ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคือ ปัญหาการทำไร่เลื่อนลอย ไฟไหม้ป่า การตัดไม้ ทำลายป่า เกษตรกรชาวเขาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปลูกป่าทดแทนพื้นที่เสื่อมโทรม มีการออกกฎหมายคุ้มครองป่า และการจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรมากขึ้น

ST Sve EC 2537/1994, สุรัชย์ กังวล. "ต้นทุนผลตอบแทนและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต ข้าวไร่ของเกษตรกรชาวไทยภูเขา: กรณีศึกษาบ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 139 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวไร่ของเกษตรกร ชาวไทยภูเขาที่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2532 มีต้นทุนทั้งหมด 1,988.64 บาทต่อไร่ เป็นต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ 1,658.60 และ 330.04 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่ได้รับปรากฏว่าประสบกับการขาดทุน กล่าวคือ เกษตรกรชาวไทยภูเขา มีรายได้สุทธิและกำไรสุทธิต่อต้นทุนทั้งหมดมีค่าติดลบคือ -147.86 และ -477.9 บาทต่อไร่ตามลำดับ แต่ถ้าคิดเฉพาะต้นทุนที่เป็นเงินสดที่จ่ายไปจริงๆ เกษตรกรจะได้รับกำไรอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก คือมีกำไรสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 1,273.25 บาทต่อไร่ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดผลผลิตข้าวไร่ที่สำคัญที่สุดคือ ที่ดิน รองลงมาคือ แรงงาน เมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์การเกษตร และปุ๋ย ตามลำดับ และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมต่างๆ แสงแดด(ช่วงแสง) อุณหภูมิ ความชื้น และการจัดการของเกษตรกร ชาวไทยภูเขาเอง เป็นต้น

ST Sve EC 2538/1995, ชีรเดช พรหมวงศ์ และคนอื่นๆ. "การประเมินผลการฝึกอบรมเกษตรกร ชาวเขา ในการปลูกและผลิตกาแฟอราบิก้า ในโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนที่สูง" รายงานการวิจัย คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 35 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ ประเมินผลโครงการฝึกอบรมเกษตรกรชาวเขาที่ปลูกและผลิต กาแฟอราบิก้าในโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนที่สูงได้ว่า เกษตรกรสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ขั้นตอนและวิธีการปลูกกาแฟ การกำจัดวัชพืชในแปลงกาแฟ การเก็บเกี่ยวผลผลิต ส่วนในด้านการยอมรับปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ นั้น เกษตรกรยอมรับเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การเตรียมหลุมปลูกกาแฟ การใช้จำนวนต้นกาแฟต่อไร่ การใช้พันธุ์กาแฟที่ต้านทานโรคราสนิม สำหรับปัญหาของเกษตรกรคือ พื้นที่ปลูกกาแฟมีจำกัด โรคแมลงและศัตรูกาแฟ ภัยธรรมชาติ การคมนาคมลำบาก ขาดเงินทุนและแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ขาดคำแนะนำในระยะเวลาที่จำเป็น และปัญหาด้านการตลาด

ST Sve EC 2538/1995, ราไพพรรณ อภิชาติพงศ์ชัย. "การประเมินผลการส่งเสริมการปลูก กาแฟอราบิก้าในโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนพื้นที่สูง" รายงานการวิจัย คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 84 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ ประเมินผลการส่งเสริมการปลูกกาแฟอราบิก้าในโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนพื้นที่สูงได้ว่า ในปี 2535 เกษตรกรชาวเขาส่วนใหญ่ไม่มีการ ปลูกกาแฟเพิ่มหรือปลูกซ้ำ ส่วนในปี 2536 เกษตรกรมีต้นกาแฟลดลงระหว่าง 100-500 ต้นต่อครอบครัว ในปี 2534-2535 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตสดได้ราคา 6-10 บาทต่อกิโลกรัม แต่ในปี 2536 จำหน่ายได้ราคา ระหว่าง 1-5 บาทต่อกิโลกรัม จากจำนวนต้นกาแฟที่ลด จำนวนลงเรื่อยๆ สาเหตุเนื่องจากราคากาแฟในแต่ละปีมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ทำให้เกษตรกร ขาดแรงจูงใจในการผลิตกาแฟอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีการดูแลรักษาต้นกาแฟ ทำให้ต้น กาแฟโทรมและตายในที่สุด ปัญหาในการปลูกกาแฟมีดังนี้ ขาดแคลนแรงงานผลิตกาแฟ ในฤดูการผลิต โรคและแมลงศัตรูกาแฟ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง

ขาดเงินทุนสนับสนุน แปลงกาแฟขาดน้ำในฤดูแล้ง มีวัชพืชในแปลงกาแฟ มีสัตว์เลื้อยเข้าไปคุ้ยเขี่ย ต้นกาแฟ รากาผลผลิตตกต่ำ ไม่มีตลาดรองรับ ขาดคำแนะนำในระยะเวลาที่จำเป็น และการปลูก กาแฟ ได้ต้นไม่ใหญ่ เป็นต้น

ST Sve EC 2539/1996, รุจิรา ปัทมานุช. "การรับข่าวสารจากสื่อของชาวไทยภูเขา บ้านห้วยน้ำดัง ตำบลก๊อดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ส่งเสริม การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 116 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ ชาวไทยภูเขาบ้านห้วยน้ำดัง ตำบลก๊อดช้าง อำเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการรับข่าวสารทางการเกษตร ข่าวสารตลาดการเกษตร ข่าวสารราชการ ตามลำดับ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน การประชุม วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อที่มีระดับความเข้าใจ และเหมาะสมมากที่สุด มีปัญหาน้อยที่สุด ส่วนเจ้าหน้าที่เอกชน มีระดับ ความเข้าใจและเหมาะสม น้อยที่สุด และมีปัญหามากที่สุด

ST Sve ED 2530/1987, กัญจนา นากลาง. "ปัญหาการสอนพลศึกษาในโรงเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 121 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาปัญหาการสอนพลศึกษาในโรงเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่ามีปัญหาดังนี้ 1)ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม จากชุมชนในเขต บริการของโรงเรียน มีสาเหตุมาจากผู้ปกครองของนักเรียนไม่เข้าใจลักษณะของการเรียนการสอนวิชา พลศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนพลศึกษา 2) ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ครูพลศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา มากเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ให้ครบทุกวัตถุประสงค์ 3)ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อ การสอน ครูพลศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยว กับขนาดและจำนวนสถานที่ในร่มและสนาม กลางแจ้งที่ใช้ในการเรียนการสอนพลศึกษา 4)ปัญหา ด้านการดำเนินการสอน ซึ่งครูพลศึกษา ส่วนใหญ่สอนได้ไม่ครบตามขั้นตอนของกระบวนการ หรือ หักกะกระบวนการในแต่ละคาบ 5)ปัญหาด้านการเตรียมการสอนของครูพลศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับการ กำหนดรายละเอียด ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และการกำหนดลำดับ ความสำคัญของ เนื้อหาแต่ละเรื่องให้สัมพันธ์ต่อเนื่องและเหมาะสมกับผู้เรียน

ST Sve ED 2530/1987, มงคล ทองจันทิก. การศึกษาบทบาทที่คาดหวังและที่เป็นจริงของครูโครงการ ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียน ในเขตภาค เหนือตอนบน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน คณะครุ ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 112 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงผลวิจัยว่า บทบาทที่คาดหวังของครูในโครงการศูนย์การศึกษา เพื่อชุมชน ในเขตภูเขา(ศช.) ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ใกล้เคียงกันมาก

ส่วนบทบาทที่เป็นจริงของครูโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บทบาทที่เป็นจริงตามการรับรู้ของกลุ่มผู้บริหาร นั้นมีระดับที่สูงกว่าการรับรู้ของกลุ่มชาวเขาผู้เรียน สำหรับผลการเปรียบเทียบบทบาท ที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยบทบาทที่คาดหวังของครูนั้นสูง กว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกบทบาท ทั้งโดยบทบาทส่วนรวมและแต่ละรายบทบาท

ST Sve ED 2530/1987, สุกิตรา วรรณศิริพิพัฒน์. "เงื่อนไขทางสังคมและคุณสมบัติส่วนตัวกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา(ศศช.) : กรณีของ บ้านห้วยน้ำจางและบ้านม่อนยะใต้ จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศิลปากร 175 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา(ศศช.) คือ ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขทางสังคมภายในหมู่บ้าน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและอาชีพ ชาติพันธุ์ของชาวเขา ความพร้อมของชาวเขาในแต่ละหมู่บ้าน ผู้นำและระบบเครือญาติ ลักษณะการประกอบอาชีพและการปลูกฝิ่น ประเพณีและความเชื่อ สภาพทางเศรษฐกิจและความยากจน และปัจจัยเงื่อนไขทางสังคมภายนอก หมู่บ้านได้แก่ การฝึกอบรม การนิเทศติดตามผล ความล่าช้าของงบประมาณ ความไม่พร้อมของสื่อการเรียนการสอน สวัสดิการและสถานภาพลูกจ้างชั่วคราว การเยี่ยมชม ของหน่วยงานต่างๆ และระบบกลุ่มหมู่บ้านของโครงการศศช. ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ ส่วนตัวของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูได้แก่ ประสบการณ์ในโครงการ ศศช. ความสามารถในการใช้ภาษาชาวเขา ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความรับผิดชอบและความเสียสละ ระยะเวลาการเข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้าน ความพยายามอดทน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะคติต่องานในโครงการ ศศช. และชาวเขา การขาดขวัญและกำลังใจ ปัญหาครอบครัว

ST Sve ED 2531/1988, สนิท สัตโยภาส. "การสร้างแบบฝึกเพื่อสอนซ่อมเสริมนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหาด้านการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน" รายงานการวิจัย วิทยาลัย ครู เชียงใหม่ 231 หน้า.

รายงานการวิจัยเล่มนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยแบบฝึก มีสัมฤทธิ์ผลทางการออกเสียงคำที่มีตัวสะกดในภาษาไทย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน ซ่อมเสริมด้วยวิธีปกติ และการวิจัยครั้งนี้มีผลทำให้ได้แบบฝึกหัดสำหรับใช้สอนซ่อมเสริมนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหาด้านการออกเสียงคำที่มีตัวสะกดไม่ชัดเจน

ST Sve ED 2532/1989, วิเลขา ลีสุวรรณ. "การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูอาสาสมัครโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา นอกโรงเรียน

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 104 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ ขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครู อาสาสมัครโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา(ศศช.) ตามที่โครงการฯ วาง แนวไว้ตาม ลำดับคือ สำรวจปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ แสวง หาแนวทางแก้ไข วิเคราะห์ชิ้นงาน วางหลักสูตร เสนอกิจกรรม ให้ชาวบ้านพิจารณา ดำเนินกิจกรรม และวัดผล ซึ่งในการปฏิบัติงานจริงของครู ครูเป็นจำนวน มากขาดความตระหนักถึงความสำคัญของ หลักสูตรท้องถิ่น และขาดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ส่วนครูอาสาสมัคร ศศช. ที่มีพื้นฐานแตกต่างกันไม่มีผล ต่อการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น รูปแบบในการอบรมครู ศศช. ให้ เข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรยังไม่มีประสิทธิภาพ

ST Sve ED 2533/1990, วิรัช นิยมธรรม. ระบบฐานข้อมูลภาษาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยด้วย คอมพิวเตอร์ นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ม.มหิดล 121 หน้า
งานวิจัยนี้ได้นำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ มาใช้พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้พัฒนาซอฟต์แวร์สำเร็จรูปประเภทระบบจัดการ ฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database) ซึ่งสามารถนำมาใช้จัดระบบข้อมูลในเชิงอักษร รูปภาพ และแผนที่ แสดงผลได้ทั้งจอโมโนโครมและจอสี และได้สร้างฐานข้อมูลตัวอย่างสำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของชนกลุ่มน้อยแต่ละเผ่า หมู่บ้านชนกลุ่มน้อย รายชื่อผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย ในประเทศไทย โดยเผยแพร่เป็นแผ่นข้อมูลคอมพิวเตอร์

ST Sve ED 2534/1991, กิ่งดาว พุทธิพันธ์. "กิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 203 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สร้างกิจกรรมเสริมการสอน เพื่อฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ขึ้นมา 24 กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย แบบแรกคือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียน สร้างสรรค์ 2 ชุด แบบที่สองคือ แบบทดสอบเรียงความบรรยายภาพ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 47 คน จาก 2 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการทดลอง โดยได้รับการสอน จากครูคนเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอน ด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีการพัฒนา ทักษะด้านการเขียนคำตอบแบบสร้างสรรค์ มากกว่าการพัฒนาทักษะด้านการเขียน เรียงความบรรยายภาพ รวมทั้งส่วนใหญ่มีความสามารถในการแต่งประโยคสูงขึ้น

ST Sve ED 2534/1991, ทวีศักดิ์ คูอาริยะกุล. "บทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ โครงการ ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา(ศศช.) ในภาคเหนือ" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการ

ศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 121 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอผลงานวิจัยในเรื่องบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา(ศศช.) ทั้งในแง่บทบาทที่เป็นจริงและบทบาท ที่คาดหวัง จากทัศนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ครูอาสาสมัคร ครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด กล่าวคือสำหรับทัศนะโดยรวม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ครูนิเทศก์ ปฏิบัติบทบาทที่เป็นจริงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และคาดหวัง ให้ปฏิบัติในระดับมาก ด้านบทบาทที่เป็นจริงที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติอยู่ในระดับ มากมี 5 ข้อ คือ การประชุมครูเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับ ชาวบ้าน ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้าน เข้าใจ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นและเสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร ส่วนข้อที่ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติ ในระดับน้อยมี 2 ข้อ คือ แนะนำสาธิตการสอนใหม่ๆ กับทำ หน้าที่สอนเมื่อครูขาด สำหรับบทบาทที่คาดหวังที่ต้องการให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับมากที่สุดได้แก่ การเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับ ชาวบ้านและประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจ

ST Sve ED 2535/1992, สุมาลี สายมณี. "ความต้องการของชุมชน และรูปแบบการให้บริการของ โรงเรียนในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำพูน" วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 127 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาและพบว่า ความต้องการสูงสุดของชุมชนในการรับบริการ จากโรงเรียนตามลำดับจากมากไปน้อยคือ 1)ด้านการเมืองการปกครอง ชุมชนมีความต้องการ สูงสุดให้ครู อาจารย์ในโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน 2)ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ชุมชนมีความ ต้องการสูงสุดให้โรงเรียนแนะนำและสาธิตเกี่ยวกับอาชีพใหม่ๆ เพื่อเสริมรายได้ แก่ชุมชน 3)ด้าน ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมีความต้องการสูงสุดให้โรงเรียนร่วมกิจกรรม ต่างๆ กับชุมชน 4) ด้านสาธารณสุข ชุมชนมีความต้องการสูงสุดในการแนะนำเกี่ยวกับ สุขภาพอนามัยทั่วไป 5)ด้านการ ศึกษา ชุมชนต้องการให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้โดยการกระจายเสียง 6)ด้านอาคารสถานที่และ อุปกรณ์ ชุมชนมีความต้องการในการยืมอุปกรณ์ บางอย่างเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมของชุมชน ส่วนรูปแบบการให้บริการชุมชนของโรงเรียน 1)ด้านการเมืองการปกครอง โรงเรียนได้ให้บริการสูงสุดร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัด อบรมความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2)ด้านการศึกษา โรงเรียนให้ครู อาจารย์ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ และประสานงานกับแหล่งความรู้ต่างๆ ให้แก่ชุมชน 3)ด้านอาคาร สถานที่และอุปกรณ์ โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์บางอย่างเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรม ของชุมชน 4)ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี โรงเรียนร่วมกิจกรรมบางอย่างกับชุมชน 5)ด้านสาธารณสุข โรงเรียน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั่วไป 6)ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ โรงเรียนให้คำแนะนำให้รู้จัก การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างคุ้มค่า

ST Sve ED 2535/1992, เทพไท ศรีคำธณ. "การศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝัง ความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 359 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควบคุม กำกับ นิเทศก์ และติดตามผลการ
จัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียน ชาวเขาอย่างใกล้ชิด ผู้
บริหารพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการสอนนักเรียนชาวเขาโดยส่งครูเข้ารับ การอบรม และเชิญเจ้าหน้าที่
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา มาให้ความรู้แก่ครูในด้านการสอน
ภาษาไทย ด้านการเกษตรแผนใหม่ และด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ของชาวเขา

ST Sve ED 2535/1992, เรณู สีสวรรณ์. "นโยบายและการจัดการศึกษา โครงการศูนย์การศึกษา เพื่อ
ชุมชนในเขตภูเขา" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 105 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่า นโยบายของรัฐแม้จะเริ่มคำนึงถึงคุณภาพชีวิต ของชาวเขา
มากขึ้นแต่ก็ยังไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวเขาอย่างแท้จริง นโยบายยังคงละเลยสิทธิขั้นพื้นฐาน
ของชาวเขา ยังไม่เปิดโอกาสให้ชาวเขามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางชีวิตของตัวเอง ตลอดจนทำให้
ในการมองปัญหาชาวเขาทั้งที่ของรัฐ และคนส่วนใหญ่ใน สังคมยังไม่มีมีการปรับเปลี่ยน ยังคงมองว่า
ชาวเขาเป็นปัญหาลังคมของชาติ และนโยบาย ก็ไม่สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชาวเขา ที่เรียก
ร้องให้รัฐยอมรับความสามารถและภูมิปัญญาของชาวเขาตามสิทธิในฐานะมนุษย์ชน ส่วนนโยบาย
และหลักการของโครงการ ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขามีสมาสอดคล้องกับวิถีชีวิต และเป็น
ไปตามแนวคิด ในการพัฒนาชาวเขา ที่เห็นคุณค่าของบุคคล แต่ในการปฏิบัตินั้นยังขาดการพัฒนา
งาน ติดตามงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ST Sve ED 2535/1992, พัฒนพงษ์ พวงทอง. "องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษา
ต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนชาวเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน" วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 152 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อระดับ
มัธยมศึกษาของนักเรียนชาวเขา ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านภูมิหลังของนักเรียนได้แก่ อายุ ศาสนา
ฐานะของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา และระดับความเอาใจใส่ของ บิดามารดาต่อการ
เรียนของเด็ก 2) องค์ประกอบด้านการเรียนวิชาที่ชอบ 3) องค์ประกอบด้าน ความคาดหวังของนัก
เรียนในการศึกษาในระดับสูง รวมทั้งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัวของนักเรียน
ชาวเขาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ฉะนั้นผู้บริหารหรือบุคลากร ทางการศึกษาทุกระดับควรตระหนักถึง
ความสำคัญของปัจจัย และให้ความสำคัญกับการชวน การบริหาร และการจัดการเรียนการสอนใน
ระดับต่างๆ ให้มากขึ้น

ST Sve ED 2535/1992, สมภพ พงษากุล. "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนชาวเขา: กรณีโรงเรียนบ้านป่าตอง สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตร การเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 138 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลงานคือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมี 5 ปัจจัยคือ 1)นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดที่เน้นความสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิต 2)การนิเทศภายในของครูในโรงเรียน 3)การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการต่างๆ 4)การปรับบริเวณให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ของนักเรียน 5)การพัฒนาและการให้บริการ ต่อชุมชนของโรงเรียน และความพยายามให้ชุมชนเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจการโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้พบว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะเด่น 4 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความมีเหตุผล และความสามารถในการทำงาน

ST Sve ED 2535/1992, ชัยวัฒน์ ตรีโรจนานนท์. "ปัจจัยบางประการที่มีผลต่ออัตราการผ่านวัดดู ประสงค์ทางการเรียนของผู้เรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 121 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการผ่านวัดดู ประสงค์ทางการเรียนของผู้เรียนชาวเขา ในวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต และสังคม และรวมทั้ง 3 รายวิชา ซึ่งดูจากค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน (Beta base) พบว่าปัจจัยที่มีค่าสูงที่สุดเรียงลำดับไปจนถึงปัจจัยที่มีค่าน้อยที่สุดมีดังนี้ คือ วิชาภาษาไทย ปัจจัย ที่ส่งผลได้แก่ 1)การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน 2)ความพึงพอใจในการปฏิบัติ งานของครู 3)อัตราการสับเปลี่ยนโยกย้ายครู และ 4)ความเจ็บป่วยของผู้เรียน วิชาคณิตศาสตร์ ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1)การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน 2)อัตราการสับเปลี่ยนโยกย้ายครู และ 3)ประสบการณ์การสอนของครู วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ ชีวิตและสังคม ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1)อัตราการสับเปลี่ยนโยกย้ายครู 2)ประสบการณ์การสอน ของครู 3)การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และ 4)เวลาเรียนของผู้เรียน สำหรับทั้ง 3 รายวิชา ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1)อัตราการสับเปลี่ยนโยกย้ายครู 2)การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และ 3)ประสบการณ์การสอนของครู

ST Sve ED 2535/1992, ศิริพร สล่ำปัน. "การสร้างชุดการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นเด็กเล็ก" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 255 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัย คือสร้างชุดการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นเด็กเล็ก ซึ่งชุดการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูงกว่า เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ พฤติกรรมการสอนของนักเรียนในการเรียนด้วยชุดการสอนนี้พบว่า นักเรียน

ให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ทั้ง กิจกรรมกลุ่ม และ กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล นักเรียนชอบที่จะเรียนด้วยชุดการสอนนี้ เพราะมีกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ การเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านผลการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้นอย่างน่าพอใจ

ST Sve ED 2536/1993, แสงทอง วรณแสงทอง. "การสร้างชุดการเรียน เรื่องการเจ็บป่วยภายในบ้าน สำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 140 หน้า.

ผู้วิจัยสร้างชุดการเรียน เรื่องการเจ็บป่วยภายในบ้านสำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับ ประถมศึกษา ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีประสิทธิภาพ โดยการ เรียนจาก ชุดการเรียนนี้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตามลำพัง ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหา เรื่องโรงเรียนมีครู ไม่ครบชั้นเรียนได้ เพราะทำให้ครูสามารถสอนนักเรียนหลายชั้นในเวลาเดียวกันได้ ส่วนนักเรียนที่ ขาดเรียนก็สามารถกลับมาเรียนจากชุดการเรียนได้ทันกับคนอื่น ๆ

ST Sve ED 2536/1993, แสง ด่วงทรง. "ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนัก เรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 102 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียน ชาวเขา รวมทุกเผ่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นเผ่าพบว่า เผ่าเย้ามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปได้ แก่ เผ่าแม้ว เผ่าลีซอ เผ่าลัวะ เผ่ากะเหรี่ยง และเผ่ามูเซอ ตามลำดับ สำหรับระดับ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชาวเขารวมทุกเผ่า นั้น นักเรียนชาวเขา เห็นด้วยกับการอนุรักษ์ ป่าไม้ เมื่อจำแนกเป็นรายเผ่าพบว่า เผ่าเย้ามีคะแนนเฉลี่ยของ ความคิดเห็นสูงสุด รองลงไปได้แก่ เผ่ามูเซอ เผ่า ลัวะ เผ่าแม้ว เผ่ากะเหรี่ยง และเผ่าลีซอ

ST Sve ED 2536/1993, ณรงค์ สมณะ. "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของชาวเขา โดยการ สอน เสริมด้วยวีดิทัศน์และการสอนแบบปกติ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษา นอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 125 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลการวิจัยคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน ชาวเขาใน ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ปีการศึกษา 2533 อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมนั้น มีความแตกต่างกันโดยรวม แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้าน ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ทดลองโดยส่วนรวมด้านทักษะการ ฟัง การอ่าน การเขียน สูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าวิธีการสอนทั้งสองแบบ ทำให้ผู้เรียนทั้ง สองกลุ่มดำเนินการเรียนรู้แตกต่างกันจริง แม้ว่าเมื่อแยกเป็นทักษะแต่ละด้าน กลับไม่ปรากฏว่าแตกต่าง

ต่างกันในทักษะด้านใดอย่างชัดเจน และสื่อวีดิทัศน์ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเขาพร้อมกับการเรียนภาษาไทยไปด้วย

ST Sve ED 2537/1994, อนุศักดิ์ ทิพย์นพคุณ. "กิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 164 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน ชาวไทยภูเขาของโรงเรียนประถมศึกษา กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ครูเตรียมการสอนโดยการศึกษาลักษณะและคู่มือครูใช้เวลาค่อนข้างมาก ดำเนินการสอน โดยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีการนำสื่อมาใช้ประกอบการสอนน้อย ครูใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย มีอารมณ์แจ่มใสเป็นกันเองกับนักเรียน การวัดผลประเมินผลยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก กิจกรรมเสริมหลักสูตรได้แก่ การบริการสุขภาพอนามัย โครงการอาหารกลางวัน กีฬา และกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การสื่อสารระหว่าง ครูและนักเรียน นักเรียนขาดเรียนบ่อย ครูมีจำนวนน้อย ครูขาดการเตรียมการสอน สื่อขาดแคลน กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน

ST Sve ED 2538/1995, รัตนา สันยา. "การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียน ชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 206 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาและสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญที่มีประสิทธิภาพ สำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญหลังการเรียน สูงกว่า ก่อนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญและเรียนโดยแผนการสอนปกติแตกต่างกัน สำหรับพฤติกรรมของนักเรียน ในการเรียนแบบฝึกนี้คือ นักเรียนได้ให้ความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะเรียน อีกทั้งยัง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคล นักเรียนชอบที่จะเรียนแบบฝึก นี้เพราะมีกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย

ST Sve ED 2538/1995, ไพริน วงศ์ชายะ. "การใช้ชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขา ประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 134 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่เรียนโดยชุดการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาของเด็ก มีคะแนนค่าเฉลี่ย ของแบบทดสอบ

ความรู้ทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่เรียนโดยแผนการจัดประสบการณ์ปกติ พฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนด้วยชุดการสอนนี้พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ ตั้งใจที่จะเรียน และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม เป็นอย่างดี ครูผู้สอนที่ใช้ชุดการสอนมีความเห็นว่า เวลา จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการสอน ดีมาก เหมาะกับวัยของเด็กอย่างมาก มีการจัดกิจกรรมและใช้สื่อการเรียน การสอน ที่หลากหลาย ได้รับความสนใจเด็ก เด็กมีโอกาสได้ฝึกทักษะทางภาษาในขณะที่ทำ กิจกรรม พร้อมทั้งพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กอีกด้วย

ST Sve ED 2538/1995, จารุณี มหาวันสุ. "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากชุดการสอนหมวดวิชา ส่งเสริมคุณภาพชีวิต(บังคับ) เรื่อง"ทรัพยากรธรรมชาติ" ระหว่างนักศึกษาการศึกษาออก โรงเรียนสายสามัญชาวไทยพื้นราบกับชาวไทยภูเขาที่ลงทะเบียนเรียนแบบชั้นเรียน ระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 243 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากชุดการสอนหมวดวิชา ส่งเสริมคุณภาพชีวิต(บังคับ) ตอนที่ 2 รักเมืองไทย เรื่อง"ทรัพยากรธรรมชาติ" ของนักศึกษา การศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 กลุ่ม คือ ชาวไทยพื้นราบ และชาวไทย ภูเขา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ST Sve ED 2538/1995, ปานแสง สุทธิปริดา. "ผลของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชาวเขาที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 141 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ระหว่างนักเรียนชาวเขาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กับนักเรียนชาวเขา ที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชาวเขาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สูงกว่านักเรียนชาวเขา ที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามคู่มือครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสอง กลุ่มดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

ST Sve ED 2538/1995, อินทร นันทสมบุรณ์. "สภาพการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนที่มีนักเรียนชาวเขาในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน" วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 122 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ นำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดประสบการณ์ระดับ ก่อน ประถมศึกษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนชาวเขาในอำเภอแม่สะเรียงว่า โรงเรียนมากกว่า ครึ่งหนึ่งยังขาดแคลนความพร้อมในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านอาคารเรียน ห้องเรียน และงบประมาณดำเนินการ

วัสดุอุปกรณ์สำหรับนักเรียนไม่เพียงพอ สื่อการสอนมีน้อยไม่น่าสนใจ และสภาพชำรุดควรได้รับการซ่อมแซม เครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับสภาพและมีน้อย การจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาทุกกิจกรรม ดำเนินการ ตามกิจกรรมประจำวัน โดยยึดแนวการจัดประสบการณ์ของกองวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปัญหาที่พบได้แก่ ความพร้อมด้านภาษาไทยของนักเรียน ทำให้กิจกรรมเป็นไปด้วยความล่าช้า โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร สำหรับความต้องการ ของครูเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ได้แก่ ควรจัดสรรบุคลากรให้ครบตามจำนวนห้องเรียน และครูผู้สอนควรจบวิชาเอกอนุบาล และเน้นให้ผู้บริหาร ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการ ศึกษาในระดับนี้

ST Sve ED 2539/1996, นิวัฒน์ ตามี. "การเข้าถึงโอกาสในการได้รับการบริการทางการศึกษาของประชาชนชาวเขา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 111 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาพบว่า โอกาสเข้าถึงทางการศึกษาของคนในชุมชนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับช่องทางการรับบริการ คนในชุมชนที่เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้แก่ กลุ่มผู้นำ คณะกรรมการ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีผู้ให้การอุปถัมภ์ มีการศึกษาสูงมาก่อน ข้อมูลข่าวสารดี สติปัญญาดี เป็นต้น ส่วนคนในชุมชนที่มีโอกาสเข้าถึงทางการศึกษาน้อยหรือเข้าไม่ค่อยถึง ได้แก่ กลุ่มคนยากจน ครอบครัวแตกแยก เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคจำแนกได้ 2 ประเภท คือ เงื่อนไขและปัจจัยที่มาจากภายในชุมชนในฐานะผู้รับบริการ ได้แก่ ความต้องการ ทางการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว วัฒนธรรมและจารีตประเพณี ข้อจำกัดในทรัพยากรธรรมชาติ และเงื่อนไขและปัจจัยที่มาจากภายนอกชุมชนในฐานะผู้ให้บริการ ได้แก่ การขยายตัวของเอกชนและการสื่อสาร นโยบายรัฐเกี่ยวกับชาวเขา การคมนาคม การแพร่กระจายข่าวสาร และอิทธิพลระบบตลาด ผลจากการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษามีทั้งในเชิง บวกและเชิงลบดังนี้ ผลกระทบในเชิงบวกคือ ทำให้ชุมชนมีความเจริญขึ้นหรือโครงสร้าง พื้นฐานของชุมชนได้รับการพิจารณา ส่วนผลกระทบในเชิงลบคือ ระบบการศึกษาดั้งเดิม ของชุมชนถูกทำลาย และศักยภาพของชุมชนอ่อนแอไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมทางสังคมได้

ST Sve ED 2539/1996, วันไชย ไทยใหม่. "การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 196 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ สร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถช่วยให้ นักเรียนชาวเขามีทักษะการอ่านมากยิ่งขึ้น ทั้งการอ่านเป็นคำ การอ่านแบบแจกลูกสะกดคำ การผันวรรณยุกต์ และการอ่านในใจ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสูงกว่านักเรียน

กลุ่มควบคุมที่เรียนตามคู่มือครู พฤติกรรมการอ่านและความสนใจ ของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ST Sve ED 2539/1996, อรสินี นาคา. "การพัฒนาการสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญสำหรับนักเรียน ชาวเขา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 216 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอผลงานวิจัยคือ กระบวนการการสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ สำหรับนักเรียนชาวเขา โดยใช้ลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้คือ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การสอน เตรียมความพร้อมนักเรียนในด้านการแบ่งกลุ่ม การทำสมุดสะสมข่าว การฟัง การอ่าน และการเล่า ข่าว ดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ตามลำดับขั้นของแผนการสอน ซึ่ง ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุปและนำไปใช้ และขั้นประเมินผล ในขั้นสอนดำเนินการสอนตาม ขั้นตอนการสอนข่าวและเหตุการณ์ 5 ขั้นคือ การหาข่าว การกรองข่าว การรายงานข่าว การวิเคราะห์ ข่าว และการสรุปข่าว นักเรียน ที่เรียนด้วยกระบวนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีความคิดรวบยอดด้าน ความมีวิจารณ์ญาณและความสนใจต่อข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนข่าวและเหตุการณ์ในระดับมากที่สุดได้แก่ การกรองข่าวและการวิเคราะห์ข่าว ส่วนพฤติกรรมในระดับมากคือ การรายงานข่าวการหา ข่าว และการสรุปข่าว พฤติกรรมการเรียนวันสำคัญนักเรียนปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และการจัดผลงาน พฤติกรรมที่มีการปฏิบัติระดับมากคือ การทำงานกลุ่มและ กิจกรรมที่เลือกปฏิบัติ

ST Sve EG 2530/1987, สานิตย์ เลี้ยวภูเขียว. พืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์นอกเหนือจากการใช้เป็น อาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ของจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.บ. (สาขาการ สอนชีววิทยา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 165 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์นอกเหนือจากการ ใช้เป็น อาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะในด้านสีย้อม เส้นใย เครื่อง เเทศ กลิ่นหอม และสมุนไพร เพื่อทราบลักษณะและวิธีการใช้ โดยแบ่งพื้นที่สำรวจ ตามลักษณะทาง ภูมิศาสตร์เป็น 2 ลักษณะคือ บริเวณเทือกเขาซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวม้ง ได้แก่ ขุนช่างเคี่ยน อำเภอเมือง ดอกปุย อำเภอหางดง และบริเวณพื้นที่ราบในเขตอำเภอดอยสะเก็ด สันทราย แม่ริม แม่แตง สัน กำแพง สันป่าตอง สารภี หางดง และอำเภอเมือง ผู้วิจัยได้คัด เลือกตัวอย่างพืชเหล่านี้มาเก็บไว้ 54 ชนิด 48 สกุล 32 วงศ์ ได้ทำการตรวจวินิจฉัยแยกพันธุ์ ไม้ เพื่อศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของ พันธุ์ไม้ที่ทำการสำรวจ ในการศึกษาพืชที่มี ความสำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ช่อม โป กัญญา ปอกระสา และสักใหญ่ เป็นต้น ซึ่งถ้าได้นำมาศึกษาวิธีการใช้อย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นการนำ ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ที่สุด

ST Sve EG 2530/1987, สานิตย์ เลี้ยวภูเขียว. พืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์ นอกเหนือจากการ ใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่นในบางท้องที่ของจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาการ สอนชีววิทยา) ม.เชียงใหม่ 165 หน้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชป่าที่นำมาใช้ประโยชน์ นอกเหนือจากการ ใช้เป็นอาหารของชาวเขาและคนท้องถิ่น ในบางท้องที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะในด้านสีย้อม เส้นใย เครื่องเทศ กลิ่นหอม และสมุนไพร เมื่อทราบลักษณะและวิธีการใช้ โดยแบ่งพื้นที่ สํารวจตาม ลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็น 2 ลักษณะ คือ บริเวณเทือกเขาซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวม้ง ได้แก่ ขุนช่างเคี่ยน อ.เมือง, ดอยปุย อ.หางดง และบริเวณพื้นราบในเขต อ.ดอยสะเก็ด สันทราย แม่ริม แม่แตง สันกำแพง สันป่าตอง สารภี หางดง และอ.เมือง ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างพืชเหล่านี้มาเก็บไว้ 54 ชนิด 48 สกุล 32 วงศ์ ได้ทำการตรวจวินิจฉัยแยกพันธุ์ไม้ เพื่อศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของพันธุ์ ไม้ที่ทำการสำรวจ ในการศึกษาพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ช่อม ปอ กัญชา ปอกระสา รักใหญ่ เป็นต้น ซึ่งถ้าได้นำมาศึกษาวิธีการใช้อย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นการนำ ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ที่สุด

ST Sve EG 2533/1990, ดำรงค์ ปินทะนา. 'ความคาดหวังในการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยภูเขา บ้านเวียง ผาพัฒนา ตำบลศรีตงเย็น กิ่งอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 93 หน้า.

ชาวไทยภูเขаб้านเวียงผาพัฒนา มีความคาดหวังอยู่ในระดับ 'มาก' ต่อการตั้งถิ่นฐาน ใหม่ ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ลักษณะ การตั้งบ้านเรือน และการบริการจากรัฐ และมีความต้องการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับสูง ปัญหา ที่ชาวไทยภูเขаб้านเวียงผาพัฒนาประสบอยู่ในปัจจุบันคือ ปัญหาการไม่มีบัตร ประจำตัวประชาชน มากที่สุด รองลงมาไม่มีถนน ไม่รู้หนังสือไทย มีรายได้ต่ำ มีน้ำสำหรับ อุปโภคและบริโภคไม่พอใช้ ไม่มีพื้นที่การเกษตร และพื้นที่การเกษตรอยู่ห่างไกลหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสาเหตุในการย้ายถิ่นฐานของชาว ไทยภูเขаб้าน เวียงผาพัฒนา

ST Sve EG 2534/1991, อุดร สุทธิมิตร. "ผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยตงต่อสภาพเศรษฐกิจ- สังคม การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการบริโภคไม้ บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 86 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสนอผลกระทบของโครงการพัฒนาโดยตง ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีความ สัมพันธ์กับรายได้ของครัวเรือนคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยแรงงาน ปัจจัย ที่มีผลต่อ การปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินคือ การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว ปัจจัยที่มี ความสำคัญต่อการ บริโภคได้แก่ รายได้ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการมีอุปกรณ์หุงต้มไฟฟ้าไว้ใช้ ผล กระทบจากโครงการพัฒนาโดยตงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมคือ ทำให้ความเป็นอยู่โดยทั่วไป

ของราษฎรดีขึ้น มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ได้รับ ความช่วยเหลือทางด้านสาธารณสุขและราษฎร ไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ แต่ผลกระทบ ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทำให้ราษฎรมีพื้นที่ทำกินน้อยลง เพราะถูกกำหนดพื้นที่ทำกินอย่างถาวร การเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนธรรมชาติ เพราะยังมีการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรน้อยอยู่ ผลกระทบต่อการบริโภคไม้คือ เกิดการขาดแคลนไม้ไฟและไม่ใช้สอย เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายมาก ทางราชการควรมีการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็วทดแทน

ST Sve EG 2535/1992, พัลลภ วรภูมิ. "การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับรูปแบบการใช้ที่ดิน ของชาวไทยภูเขา ณ พื้นที่โครงการหลวงอ่างขาง เขตตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 151 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสนอความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมกับ รูปแบบการใช้ดินของชาวเขาในพื้นที่โครงการอ่างขาง ซึ่งพบว่าชาวเขาส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร โดยมีการปลูกข้าว ข้าวโพด และถั่ว ความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการใช้ที่ดิน เป็นไปในทางบวก ทั้งสิ้น โครงการหลวงฯ มีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ แทนการปลูกฝิ่นของชาวเขา ซึ่งสามารถทำรายได้ดีเท่าเทียมกัน และยังมีการยับยั้งการบุกรุก ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่และรายได้ของชาวเขาดีขึ้นกว่าเดิม

ST Sve EG 2536/1993, Anderson, Edward F. Plants and People of the Golden Triangle Ethnobotany of the Hill Tribes of Northern Thailand Chiang Mai : Silkworm Books 279 pages

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงพืชพันธุ์ไม้ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวเขา 6 เผ่า ทางตอนเหนือของประเทศไทย (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ) อันได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน(เย้า) อาข่า(อีเก้อ) ลีซอ และลาหู่(มุเซอ) ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิต โดยทั่วไปของชาวเขากลุ่มดังกล่าว และกล่าวถึงพืชที่สำคัญ คือ ข้าว ไม้ไฟ ฝิ่น พืชสมุนไพร พืชที่ใช้เส้นใยสำหรับทอผ้าและเครื่องใช้(ฝ้าย ป่าน นุ่น หวาย ฯลฯ) พืชที่ใช้ในการย้อมผ้า พืชที่ใช้สำหรับความงามและความบันเทิง การให้ข้อมูลจะบอกชื่อ ทางพฤกษศาสตร์ และชื่อที่ใช้ในท้องถิ่น และอธิบายบทบาทของพืชชนิดต่างๆในสังคมชาวเขา อย่างน่าสนใจ หนังสือเล่มนี้มีภาพประกอบสวยงาม มีภาคผนวกแสดงรายชื่อพืชที่กล่าวถึง ทั้งหมด และมีดัชนีค้นคำด้วย

ST Sve EG 2536/1993, แสง ดวงทรง. "ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 102 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียน ชาวเขา

รวมทุกเผ่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นเผ่าพบว่า เผ่าเย้ามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปได้แก่ เผ่าแม้ว เผ่าลีซอ เผ่าลัวะ เผ่ากะเหรี่ยง และเผ่ามูเซอ ตามลำดับ สำหรับระดับ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชาวเขารวมทุกเผ่า นั้น นักเรียนชาวเขา เห็นด้วยกับการอนุรักษ์ ป่าไม้ เมื่อจำแนกเป็นรายเผ่าพบว่า เผ่าเย้ามีคะแนนเฉลี่ยของ ความคิดเห็นสูงสุด รองลงไปได้แก่ เผ่ามูเซอ เผ่า ลัวะ เผ่าแม้ว เผ่ากะเหรี่ยง และเผ่าลีซอ

ST Sve EG 2537/1994, พชรินทร์ ยารณะ. "ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากร ป่าไม้: กรณีศึกษาต๋อยภูค่า อำเภอบัว จังหวัดน่าน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 90 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต่ออาชีพเกษตรกรรม และต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในเกณฑ์ที่ดีคือ เกษตรกรชาวเขามีความเห็นว่าเป็นอาชีพ เกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ดี และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ ทั้งนี้ ทัศนคติดังกล่าวไม่ขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ การอ่านหนังสือได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนพื้นที่ครอบครอง ความศรัทธา ในผู้นำ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคือ ปัญหา การทำไร่เลื่อนลอย ไฟไหม้ป่า การตัดไม้ ทำลายป่า เกษตรกรชาวเขาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปลูก ป่าทดแทนพื้นที่เสื่อมโทรม มีการออกกฎหมายคุ้มครองป่า และการจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรมากขึ้น

ST Sve EG 2538/1995, สถาบันวิจัยชาวเขา. การตั้งถิ่นฐานชาวเขาในประเทศไทย เชียงใหม่ : สถาบัน วิจัยชาวเขา 107 หน้า

หนังสือเล่มนี้ศึกษาเกี่ยวกับระดับความสูงของพื้นที่ที่ชาวเขาอาศัยอยู่ เนื่องจากความ สูงของพื้นที่มีนัยสำคัญต่อระบบการผลิต โดยเฉพาะระบบการผลิตทางเกษตร ชาวเขาที่ศึกษา มี 9 กลุ่มคือ กะเหรี่ยง แม้ว เย้า ลีซอ มูเซอ อีก้อ ถิ่น ขมุ และลัวะ(ละว้า) และศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ 11 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบัน หากมองโดยภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า ไม่สามารถกำหนด ชี้อัตลงไปได้ว่า ชาวเขาเผ่าใดจะอาศัยอยู่ในระดับความ สูงเท่าใด แต่ก็เห็นได้ว่า การตั้งถิ่นฐานของ ชาวเขาสัมพันธ์กับสภาพลักษณะของภูมิประเทศ โดยอาศัยการตัดสินใจจากองค์ประกอบด้านคติ ความเชื่อ ประเพณี อาชีพ และอื่นๆ

ST Sve EG 2538/1995, สายน้ำ ภิรมย์โยธี. "ทัศนคติของชาวไทยภูเขาต่อการดำเนินงานของ โครงการ พัฒนาที่สูงสามหมื่น กรณีศึกษา: การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ลา ตำบลโป่งลา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาส่งเสริมการ เกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 96 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ เสนอทัศนคติของชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการพัฒนาที่สูง สามหมื่นว่า ผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้แก่ หัวหน้าครอบครัวชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในเขต พื้นที่ลุ่มน้ำลา

ตำบลโป่งลา อำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อการ ดำเนินงานของโครงการ ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่ดีทั้ง 6 กิจกรรม คือ 1)การสร้างจิตสำนึกและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ราษฎรเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ 2)ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน น้ำ ที่ถูกทำลาย 3)การป้องกันและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน น้ำ ในชุมชน 4)การพัฒนาและฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5)การสำรวจและวางแผน ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ และ 6)การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ปกป้องรักษา สำหรับปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการมีดังนี้ 1)ความไม่เหมาะสม ในการใช้ช่วงระยะเวลาในการฝึกอบรม และสถานที่จัดฝึกอบรมอยู่ห่างไกล 2)การไม่เห็นด้วย ต่อกิจกรรมแนวทางวิชาชีพในพื้นที่ป่าปลูก 3)ขีดความสามารถและข้อจำกัดของชาวไทยภูเขา ในการใช้แผนที่ 4)ปัญหาการส่งเสริมการปลูกข้าวบาร์เลย์และการห้ามล่าสัตว์ป่า 5)ปัญหาและข้อจำกัดการเปิดพื้นที่ทำกินใหม่ 6)ความไม่เหมาะสมในการนำกลาสัน ยูคาลิปตัส และกระถินอินโดมาปลูก

ST Sve ET 2534/1991, การวิจัยทางชาติพันธุ์ในลาว-ไทย. รายงานการประชุมทางวิชาการ (Report on the seminar on Ethnic Studies in Laos and Thailand) จัดโดยสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สถาบันวิจัยชาวเขา, สถาบันวิจัยเผ่าพันธุ์วิทยา คณะกรรมการวิทยาศาสตร์สังคม (ลาว) และโครงการ TRI-ORSTOM (ฝรั่งเศส) ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13-14 พฤศจิกายน 2534

ST Sve ET/EG/SS/MI/HL/HP 2532/1989, McKinnon, J. and B.Vienne (eds.). Hill Tribes Today : Problems in Change Bangkok : White Lotus -ORSTOM, 507 pages.
หนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือรวมบทความเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ : นโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวเขา ปัญหาความยากจนและลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ของ ชาวเขา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอพยพและการย้ายถิ่นของชาวเขา และเรื่องเบ็ดเตล็ดอื่นๆ บทความในหนังสือนี้ที่สำคัญได้แก่

1. Wanat Bhruksasri "Government Policy : Highland Ethnic Minorities"
2. Vienne Bernard "Facing Development in the Highlands : A Challenge for Thai Society"
3. Chuphinit Kesmanee "The Poisoning Effect of a Lovers Triangle : Highlanders Opium and Extension Crops, a Policy Overdue for Review"
4. Chantaboon Sutthi "Highland Agriculture : From Better to Worse"
5. Ralana Maneeprasert "Women and Children First?" A review of the current nutritional status in the highlands"
6. Sanit Wongprasert "Opiate of the People? A Case Study of Lahu Opium Addicts"

7. Prasert Chaipigusit "Anarchists of the Highlands? A Critical Review of a Stereotype Applied to the Lisu"
8. Yves Conrad "Lisu Identity in Northern Thailand : A Problematique for Anthropology"
9. Wanat Bhruksasri "Problem Solving through Understanding : A Personal Opinion on How to Approach Development Problems in the Highlands"
10. Ardith A. Eudey "14 April 1986 : Eviction Orders to the Hmong of Huai Yew Yee Village, Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuary, Thailand"
11. Cornelia Ann Kammerer " Territorial Imperatives : Akha Ethnic Identity and Thailand's National Integration"
12. John McKinnon Structural Assimilation and the Consensus : Clearing Grounds on which to Rearrange our Thoughts"
13. Vithoon Pungprasert "Hill Tribe People Blamed for Deforestation"
14. Jean Baffie "Highlanders as Portrayed in Thai Penny-horribles"
15. Duangta Seewuthiwong "Weddings, Wealth, Pigs and Coca Cola : farang Tourists in an Akha village"

ST Sve HL 2528/1985, ประมุข จันทวีมล. "การส่งเสริมสุขภาพในชุมชนชาวเขา" เอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 177 หน้า.

เอกสารวิจัยเล่มนี้เสนอผลการวิจัยคือ รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม ในชุมชนชาวเขา ควรประกอบด้วยโครงสร้างการให้บริการเท่าที่มีอยู่แล้วจากทุกกระทรวง ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และจำเป็นอย่างยิ่งต้องดำเนินการตามหลักการและแนวทางการสาธารณสุขมูลฐาน การให้โอกาสชาวเขาได้เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การแก้ไข ตลอดจนการติดตามประเมินผล การดำเนินการแก้ไขปัญหของหมู่บ้านด้วย โดยพยายามพัฒนาชาวเขาให้เข้ามามีส่วนร่วม ในโครงสร้างการให้บริการให้มากที่สุด ทั้งศึกษาต่อการฝึกอบรมตั้งแต่การบรรจุเป็นบุคลากร สาธารณสุข พนักงานสุขภาพชุมชน ตลอดจนอาสาสมัครในหมู่บ้าน

ST Sve HL 2535/1992, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. "คู่มือการพัฒนาชุมชนบนที่สูง" รายงานการวิจัย กองควบคุมพืชเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 83 หน้า.

คู่มือเล่มนี้ คณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนบนที่สูง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้แก่ รายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนบนที่สูง ข้อมูลที่จำเป็น ในการประเมินสภาพการณ์ของชุมชนบนที่สูง หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับองค์การพึ่งพาตนเอง ผู้นำชุมชน

ชน และอาสาสมัครต่างๆ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกับชุมชน บนที่สูงที่เหมาะสม แนวทางเกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสมบนที่สูง ตลอดจนชุดสื่อสารต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารกับชุมชนบนที่สูง หลักสูตรและแนวทางในการเตรียมความพร้อม ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบนที่สูง

ST Sve HL 2536/1993, แสงทอง วรณแสงทอง. "การสร้างชุดการเรียน เรื่องการเจ็บป่วยภายในบ้าน สำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 140 หน้า.

ผู้วิจัยสร้างชุดการเรียน เรื่องการเจ็บป่วยภายในบ้านสำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษา ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีประสิทธิภาพ โดยการ เรียนจากชุดการเรียนนี้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตามลำพัง ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหา เรื่องโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียนได้ เพราะทำให้ครูสามารถสอนนักเรียนหลายชั้นในเวลาเดียวกันได้ ส่วนนักเรียนที่ขาดเรียนก็สามารถกลับมาเรียนจากชุดการเรียนได้ทันกับคนอื่น ๆ

ST Sve HL 2536/1993, ปิติธรรม วิฑิตมนตรี. "การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานบนที่สูงกับการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของชาติ เกี่ยวกับชาวเขาและการปลูกพืชเสพติด" รายงานการวิจัย กอง วิชาการและการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 55 หน้า.

รายงานการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานบนพื้นที่สูง เป็นการ ระดมวิธีการแก้ปัญหาทุกปัญหาบนพื้นที่สูงเข้าไว้ด้วยกัน ให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงาน และการดำเนินงานตามแนวคิดดังกล่าวจะเป็นการแก้ปัญหาที่ส่งผลดีในระยะยาว และมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และความมั่นคงของชาติโดยภาพรวม ดังนั้น การพัฒนาชนบท แบบผสมผสานบนพื้นที่สูง จึงกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลักลอบปลูกฝิ่น ของชาวเขา โดยผ่านกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวเขาในลักษณะค่อยปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการพึ่งพาฝิ่น (เนื่องจากฝิ่นเป็นพืชทำรายได้ ยารักษาโรค และเครื่องรองรับทางสังคม) มาสู่วิถีชีวิตที่ไม่ต้องพึ่งพาการปลูกฝิ่น

ST Sve HL 2536/1993, วุฒิพงษ์ เหล่าจุมพล. "การวิเคราะห์นโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด บนพื้นที่สูงในประเทศไทย" สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 373 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้ วิเคราะห์นโยบายการแก้ปัญหายาเสพติดบนพื้นที่สูง กล่าวคือ ปัญหา ด้านการใช้ยาเสพติด นโยบายการแก้ปัญหามุ่งลดและควบคุมฝิ่นเป็นหลัก ทำให้ผลผลิต ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อการเสืตติของผู้ติดยา ทำให้สถานการณ์ปัญหายาเสพติด บนพื้นที่สูงได้เปลี่ยนแปลงไปจากพื้นที่ซึ่งเดิมเคยเป็นแหล่งผลิตฝิ่นและแปรรูปยาเสพติด กลาย เป็นตลาดรองรับยาเสพติด และทำให้เกิดความแปรผัน การเบี่ยงเบนไปใช้ยาเสพติดชนิดอื่น โดยเฉพาะจากฝิ่นเป็นเฮโรอีน และมีการเปลี่ยนแปลงแผนพฤติกรรมปลูกพืชเสพติด จากการปลูกพื้นที่แปลงใหญ่ กลายเป็นพื้นที่

แปลงเล็กแปลงน้อยในพื้นที่ป่าลึกไม่ซ้ำที่เดิม รวมทั้งการหันเหมาปลูกกล้วยาหอแทนการปลูกฝิ่น ผู้วิจัยเสนอว่า จากความแปรผันของปัญหา ดังกล่าว จึงควรปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ เพื่อรองรับสถานการณ์ปัญหาในอนาคต

ST Sve HL 2538/1995, พงษ์ศักดิ์ สว่างผล. "โครงการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพติด ในโครงการพัฒนาอยตุง" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 93 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จหรือโอกาสที่ผู้ติดยาเสพติดจะหายขาด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การบำบัดรักษา"การถอนพิษยา"เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับ การฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ต่อเนื่องจริงจังหลัง การถอนพิษยาแล้ว รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ การที่ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดเมื่อผ่านการบำบัดรักษาจนหายขาดจะหันกลับไปใช้ยา เสพติดอีกหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ติดยาเสพติด ได้แก่ เป็นชาวเขาเผ่าไหน มีความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีการนับถือบรรพบุรุษ นับถือผี ฐานะทางเศรษฐกิจ และระยะเวลาที่ติดยาเสพติด ประเด็นสำคัญคือ การใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดจริงจัง เพื่อป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จะทำให้โครงการฯ บรรลุวัตถุประสงค์โดยสมบูรณ์

ST Sve HL 2538/1995, สนิท วงศ์ประเสริฐ. "ความรู้ ทักษะ และแนวทางป้องกันเอดส์ ศึกษากรณี ชาวเขาได้รับสื่อโสตภาษาของตนเอง = Knowledge, attitude and AIDS precautions: a study of audio-cassette in tribal languages" รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา 51 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเผยแพร่สื่อโสตเทปกลับภาษาชาวเขา เรื่อง ความรู้ ทักษะ และแนวทางป้องกันเอดส์ โดยผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านแห่งหนึ่งตั้งอยู่ใกล้ชายแดนไทย-พม่า เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเฮโรอีนและการค้าประเวณี ผู้วิจัยพบว่า ชาวเขาได้รับฟังสื่ออย่างซ้ำๆกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง เกิดความพึงพอใจที่ได้มีความรู้ความ เข้าใจ ทศนคติที่ดี และมีแนวทางการป้องกันเอดส์ในชุมชนของตนเอง เริ่มทำการแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดความรู้เรื่องเอดส์ให้ แก่กันและกัน และให้แก่เพื่อนชาวเขาต่างหมู่บ้านที่เดินทางแวะเยี่ยมเยียน กลุ่มผู้นำของหมู่บ้านนี้ได้ ทำหน้าที่แจกจ่ายเทปกลับสื่อโสตที่จัดส่งไปจากสถาบันวิจัยชาวเขาเผยแพร่ให้แก่หมู่บ้านเครือข่ายที่ เรียกร้องต้องการอย่างทั่วถึง การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างโอกาสให้แก่กลุ่มผู้นำชาวเขาจำนวนหนึ่งมีความ พร้อม มีจิตสำนึก และมีศักยภาพที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากร สามารถเผยแพร่บรรยายความรู้ ทักษะ และแนวทาง ป้องกันเอดส์ในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ST Sve HL 2538/1995, สำเริง ไชยเสน. "ความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับอำเภอกับองค์กรระดับ หมู่บ้านในการป้องกันการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่สูง: ศึกษากรณีอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 118 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาพบว่า ปัจจุบันอำนาจในการบริหารและการจัดการด้าน นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดบนพื้นที่สูง ยังผูกขาดกับสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทำให้อำนาจในฐานะผู้ปฏิบัติไม่ได้มีส่วนร่วม พิจารณา หรือกำหนดนโยบายที่สำคัญที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนแต่อย่างใด ซึ่งในการปฏิบัติ บางครั้งก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเต็มที่ เนื่องจากไม่ใช่ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง จึงทำให้การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับ อำเภอกับองค์กรระดับหมู่บ้านในพื้นที่ไม่สอดคล้องกัน เป็นผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ทุกฝ่ายมีความเห็น สอดคล้องกันว่าควรให้อำเภอและองค์กรประชาชน อันได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และกลุ่มหนุ่มสาวในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตลอดจนภาค เอกชนที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้คณะกรรมการชาวเขาอำเภอมียอำนาจหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวตามกฎหมาย ด้วย กล่าวคือ ให้คณะกรรมการชาวเขาทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติในระดับอำเภออย่างแท้จริง

ST Sve HP 2521/1978, Australian Development Assistance Bureau. Thai-Australian Highland Agricultural Project Third report, January 1978.

หนังสือนี้เป็นรายงานผลการวิจัยด้านเกษตรกรรมและการพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา ของ Australian Development Assistance Bureau ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีโครงการช่วยเหลือ ชาวเขา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มผลผลิต สนับสนุนการปลูกพืชถาวร และช่วยเหลือชาวเขา เรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินในระยะยาว นอกจากช่วยเหลือเรื่องการเพาะปลูก ยังช่วยเรื่องการ เลี้ยงสัตว์อีกด้วย

ST Sve HP 2522/1979, The Committee for Co.ordination of Services to Displaced Persons in Thailand (CCSDPT). 1978 CCSDPT Report (2nd ed.). 78 pages (mimeographed)

รายงานของ CCSDPT ฉบับนี้กล่าวถึงการทำงานของ CCSDPT เกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นใน ประเทศไทย โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆที่เข้าไปช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นในศูนย์ เช่นจุดประสงค์ของหน่วยงาน สถานที่(ค่ายผู้พลัดถิ่น)ที่เข้าไปดำเนินงาน ลักษณะของความ ช่วยเหลืองบประมาณสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาช่วยเหลือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ทำงาน ด้านต่างๆ และผลงานที่ได้ทำไปแล้ว

ST Sve HP 2526/1983, พันธุ์สุรีย์ ลดาวัลย์ และคนอื่นๆ. "การศึกษาเชิงสังคมวิทยาและวัฒนธรรม ถึงผลกระทบของโครงการพัฒนาทางสังคมที่มีต่อสตรีและเด็กชาวเขา: ตอนที่ 1, การประเมิน ผลความช่วยเหลือขององค์กรยูนิเซฟต่อชาวเขา(ศึกษาด้านผู้ให้บริการ)" รายงานการวิจัยคณะสังคม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 117 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ เสนอผลการประเมินผลทำให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาของ องค์การยูนิเซฟ ในรูปของโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ โครงการบริการอนามัย โครงการให้วัสดุอุปกรณ์แก่ชาวเขา